

מוצג 7

העתק מתגובת ב"כ היועץ המשפטי
לממשלה שהוגשה לבית המשפט קמא

7

תמ"ש 13187-09-16 + 13144-09-16

בפני כב' השופטת יוכבד גרינוולד רנד

קבוע ליום 6.2.17 לשעה 10:00

בבית המשפט לענייני משפחה

בפתח תקווה

המבקשות

1. סבינה רוז ת.ז. 015961691

2. טאליס אבלינו סילבה ת.ז. 321591059

בעניין הקטינים לילי וטום רוז

ע"י ב"כ עו"ד דניאלה יעקובי

מרח' קויפמן 4, תל אביב, 68012

טל': 03-5100189, פקס: 03-5160960

- נ ג ד -

המשיב

היועץ המשפטי לממשלה

ע"י ב"כ עו"ד מפרקליטות מחוז מרכז אזורי

רחוב מנחם בגין 154 תל-אביב (בית קרדן), 33051

טל': 073-3736262, פקס: 02-6468017

תגובה מטעם ב"כ היועץ המשפטי לממשלה

בהתאם לתחלטת בית המשפט הנכבד מיום 3.1.17, וכן, בהתאם לבקשות למתן ארכה נוספת שהוגשו מטעם ב"כ היועץ המשפטי לממשלה ביום 12.1.17 וביום 19.1.17, אשר טרם ניתנה בהן החלטה, מתכבדת בזאת ב"כ היועץ המשפטי לממשלה להגיש תגובתה לבקשת המבקשות ליתן צו הורות פסיקתי.

כפי שיפורט להלן, המדינה מתנגדת לבקשה וסבורה כי בעת הזו אין מקום להיעתר לה, נוכח העובדה שהמבקשות אינן עומדות במלוא התנאים אשר נקבעו על ידי היועץ המשפטי לממשלה לצורך מתן צו הורות פסיקתי.

ואלו הנימוקים:

1. עניינה של הבקשה, כי בית המשפט הנכבד יורה על מתן צו הורות פסיקתי לפיו המבקשת 2, הינה אימם של הקטינים לילי וטום רוז אשר נולדו ביום 4.8.16 (להלן: "הקטינים"), לצד אימם הביולוגית, המבקשת 1, ומבלי שיפגע מעמדה של המבקשת 2.

2. במסגרת הבקשה ביקשו המבקשות את הסעדים הבאים:

א. להורות כי המבקשת 2 תירשם בכל מרשם, לרבות מרשם האוכלוסין, כהורה נוסף של הקטינים וכי רשות האוכלוסין וההגירה תנפיק להם תעודות לידה, בהן ירשמו שתי המבקשות כאימם של הקטינים.

ב. לקבוע כי חלות בין המבקשת 2 לקטינים כל החובות, הזכויות והסמכויות הקיימות בין הורה לילדיו.

ג. להורות כי לאחר מתן צו ההורות הפסיקתי, ישאו הקטינים שם משפחה המורכב משמות המשפחה של שתי המבקשות, כך ששמותיהם של הקטינים יהיו: "לילי סילבה רוז" ו- "טום סילבה רוז".

3. להלן פרטי המבקשות, כפי שהן רשומות במרשם האוכלוסין:

המבקשת 1: סבינה רוז ת.ז. 015961691, אזרחית ישראלית, נולדה בממלכה המאוחדת בתאריך 21.4.80 ועלתה לישראל בשנת 1988, רשומה במרשם האוכלוסין כיהודייה, רווקה. תחת שמה רשומים שני הקטינים, נשוא בקשה זו, תאומים ילידי 4.8.16, טום רוז, ת.ז. 224818229 ולילי רוז, ת.ז. 224818237.

המבקשת 2: טאייס אבלינו סילבה, נתינת ברזיל, נושאת דרכון ברזילאי מסי YB297191, נולדה בברזיל בתאריך 9.10.83. המבקשת 2 קיבלה רישיון לישיבת ארעי מסוג א/5 מכוח חיים משותפים עם המבקשת 1 החל מ-17.9.14. הרישיון בתוקף עד ליום 4.9.17 (מ.ז. 321591059), תחת שמה לא רשומים ילדים.

4. בבקשתן טענו המבקשות כי הן הכירו לפני כשבע שנים וכי חודשיים לאחר היכרותן עברו להתגורר יחד (סעיף 1 לבקשה). כן, טענו כי ההחלטה להביא ילדים לעולם נתקבלה על ידן במשותף, מתוך כוונה לגדלם יחדיו ומטעם זה לטענתן פנו לבנק הזרע וזכרו תורם פוטנציאלי. כן, נטען על ידן כי הקטינים, מאז היוולדם, נמצאים במשמורת משותפת של שתייהן (סעיפים 2-9 לבקשה). בנוסף, ציינו כי הגישו ביום 9.5.16 הסכם חיים משותפים שאושר וקיבל תוקף של פסק דין ביום 26.5.16 (סעיפים 10-12 לבקשתן).

5. יצוין, כי בשום מקום בבקשה לא ציינו המבקשות כי המבקשת 2 אינה אזרחית ישראלית וכי היא שוהה בישראל מכוח רישיון ישיבה ארעי מסוג א/5, שבתוקף עד לתאריך 4.9.17, כאמור לעיל.

6. בבקשתן התייחסו המבקשות לבג"ץ 566/11 ממש נ' **משרד הפנים** (פורסם בנבו), שם הכיר ב"כ היועץ המשפטי לממשלה במצבים מסוימים ובהתקיים תנאים מסוימים, באפשרות ליתן צו הורות פסיקתי לבן חזוג שאינו תורה הביולוגי. למעשה, בבג"ץ 6569/11 ד"ר **טבק אבירם נ' משרד הפנים** (פורסם בנבו), 28.1.14, הוכרה האפשרות לנקוט בהליכים משפטיים לרשום את ההורה שאינו הביולוגי כהורה נוסף לקטין במסגרת מתן צו הורות פסיקתי.

7. בדומה לצו האימוץ, אף צו ההורות ייחודי בכך שגם עליו חולש עיקרון **טובת הילד**. כלומר, מקום בו בית-המשפט יוצר קשר של הורות, עליו לבחון קודם לכן את טובתו של הילד המסוים שניצב בפניו. ראו סעיף 11(ב) לחוק אימוץ ילדים, וסעיפים 11(ב), 13(א), 14 לחוק הסכמים לנשיאת עוברים. בהקשר זה יודגש כי לפני הוצאת הצו מסתייע בית-המשפט – כתלק מברור טובת הילד – בתסקיר עובד סוציאלי. ראו סעיף 22 לחוק האימוץ, וסעיפים 11, 13, 14 לחוק הסכמים לנשיאת עוברים.

8. יצוין כי שתי דרכים אלו ליצירת הורות בדרך משפטית – צו אימוץ וצו הורות – מעוגנות אף בחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965: סעיף 20 לחוק מרשם האוכלוסין קובע רישום הורות במרשם האוכלוסין מכוח צו אימוץ שניתן לפי חוק אימוץ ילדים, וסעיף 20 לחוק מרשם האוכלוסין קובע רישום הורות במרשם האוכלוסין מכוח צו הורות, שניתן לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים.

9. יצוין, כי עמדת המדינה בנוגע לצו הורות פסיקתי, כפי שזו הוצגה בבג"צ טבק אבירם עת הובאה בפני בית המשפט העליון, היתה ביחס למבקשים ולקטינים שהינם כולם אזרחים ישראלים. בענייננו, כאמור לעיל, המבקשת 2 אינה אזרחית ישראלית. המבקשות אמנם החלו בהליך מדורג להסדרת מעמדה של המבקשת 2 ואולם, הן נמצאות במסגרת ההליך ומכל מקום, הליך זה טרם הושלם וטרם ניתן למבקשת 2 מעמד קבוע בישראל.

10. בנסיבות אלו, המדינה מתנגדת למתן צו הורות פסיקתי כלפי המבקשת 2, לפחות בשלב זה, וזאת ממספר טעמים כפי שיפורטו להלן:

א. כאמור בפתח הדברים, הבחינה הראשונה והעיקרית שעל בית המשפט הנכבד לבחון בבואו לשקול האם ניתן צו הורות פסיקתי או לאו, הינה לשאול - מה תהא טובת הקטין. לעמדת המדינה, מטעמים של טובת הקטין, אין להעניק צו הורות פסיקתי אשר יהא בו בכדי לגרום לפיצול מעמד בין הקטינים לחורה. עמד על כך בית המשפט המחוזי בעמ"ש 23003-02-16 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלוני (לא פורסם, 25.8.16) (להלן: "עניין פלוני"), שם, בפסקאות 42-44 קבע:

"42. במצב הדברים הנוכחי, בטרם הסדר חקיקתי, אני סבור שיש לקבל את עמדת המדינה לכך שאין מקום למתן צו הורות פסיקתי בטרם המשיב 2 יקבל מעמד של תושבות קבע או אזרחות, לפי המוקדם, ושלא ניתן להסיק לענייננו מבג"ץ ממת ומעמדת המדינה שם שהסכימה למתן צו הורות פסיקתי.

43. לטעמי, נקודת המוצא של בית משפט קמא שעקב זאת שאלת מעמדו של המשיב 2 והקטינות אינה בסמכותו ואינה נתונה להכרעתו וכל שעליו לבחון הוא הקשר ההורי בין המשיב 1 לקטינות וזאת בהיבט של טובת הקטינות, מתעלמת מכך שהשאלה שעמדה למעשה להכרעתו היתה האם ניתן לתת צו הורות פסיקתי למי שכן זוגו שהינו האב הגנטי של הילדים אינו תושב קבע / אזרח ישראלי, שזוהי נקודת המוצא והתנאי של המדינה בהסכמתה למתן צו הורות פסיקתי.

44. לצורך הכרעה בשאלה זו, לא ניתן להתעלם מההשלכות האפשריות של המצב של העדר אזרחות ישראלית או תושבות קבע על מי מהצדדים, כולל הקטינות, ולבחון את טובתן של הקטינות גם בהתחשב בהיבטים הנובעים מנושאים אלו, כמו האפשרות של פיצול מעמד באופן שלקטינות יהיה מעמד של אזרח / תושב קבע מכוח צו ההורות לבן הזוג הישראלי בעוד לבן הזוג הזר טרם יהיה מעמד כזה ואולי לא יהיה בכלל, או במצב של גירוש של בן הזוג הזר או פרידה בין בני הזוג טרם קבלת המעמד לבן הזוג הזר ואפשרות של קונפליקטים בין הקטינים לבין מי בני הזוג".

העתק מפקק הדין תוך השחרת הפרטים המזהים בעניין פלוני, מצ"ב כנספח 1.

יצוין, כי בימים אלו אושרה בקשת ארכה להגשת בקשת רשות ערעור על פסק הדין בעניין פלוני לבית המשפט העליון. כמו כן, ראוי לציין, כי בשונה מעניין פלוני, שם בני הזוג היו לקראת סופו של ההליך המדורג, עד כי הדין בבקשת רשות הערעור בבית המשפט העליון הופך תיאורטי - בעניינו, המדובר בבנות זוג המצויות באמצע ההליך המדורג.

ב. מעבר לכך, יש להזכיר כי תנאי התושבות הינו אחד מהתנאים אשר נקבעו בעמדת היועץ אשר הוגשה לבימ"ש לענייני משפחה במסגרת תמ"ש 57740-12-13, אלו מתייחסות המבקשות בסעיפים 17-18 לבקשתן. המדובר בתנאים שבהתקיימם הודיע היועץ המשפטי לממשלה כי הוא יסכים ליתן צו הורות פסיקתי בין בנות זוג.

כך, גם במסגרת המלצות ועדת מור- יוסף, אשר המליצה על הרחבת התקיקה לעניין צו הורות גם במצבים של פונדקאות חו"ל, בהתקיים תנאים מסוימים, קבעה את תנאי התושבות כאחד מן התנאים לפונדקאות בכלל ולצו הורות בפרט.

ג. במקרה שלפנינו, מדובר בנתינת ברזיל אשר שוהה בישראל משנת 2005. המבקשת 2 נכנסה לישראל ברישיון 4/ב (מתנדבת) וב-2006 הגישה בקשה להסדרת מעמדה בישראל מכוח חיים משותפים עם בת זוג ישראלית אחרת. ב-2010 המבקשת 2 הודיעה לרשות האוכלוסין על הפסקת ההליך המדורג. במעמד זה טענה כי אינה מתגוררת עם בת הזוג שמכוחה קיבלה את רישיון הישיבה בישראל תקופה של כחצי שנה, וציינה כי היא עברה להתגורר עם בת זוג ישראלית חדשה (המבקשת 1). בהמשך הגישה המבקשת 2 בקשה להסדרת מעמדה מכוח חיים משותפים עם המבקשת 1. הבקשה להחל בהליך המדורג עם בת הזוג החדשה אושרה ב-7/2011, וכאמור לעיל, המבקשת 2 קיבלה רישיון לישיבת ארצי מסוג א/5 ב-17.9.14, הכל בהתאם לנהלי רשות האוכלוסין וההגירה.

הארכת רישיונה של המבקשת 2, נבחנת מעת לעת על ידי הגורמים המוסמכים מטעם רשות האוכלוסין וההגירה, ותלויה בין היתר, בהמשך קיומו של מרכז חיים בישראל, קשר זוגי כנה ומשק בית משותף עם בת הזוג הישראלית. ככל שימשיכו להתקיים התנאים הנדרשים להמשך ההליך המדורג, תהליך עתידי להסתיים ב-2018 ואז תוכל המבקשת 2 להגיש בקשה לקבלת רישיון לישיבת קבע בישראל. כמו כן, ככל שהמבקשת 2 תקבל רישיון לישיבת קבע, יהא באפשרות המבקשות להגיש בקשה נוספת למתן צו הורות פסיקתי. ברי כי בית המשפט לענייני משפחה אינו מוסמך לדון בשאלת מעמדה של המבקשת 2, והליכים בעניין זה ידונו, במידת הצורך, לפני הערכאה המוסמכת לכך.

ד. כמו כן, בבג"ץ טבק אכירס נקטו המבקשים בהליך פונדקאות חו"ל בארצות הברית. במסגרת אותו הליך ביקשו העותרים כי ירשם במרשם האוכלוסין כחורה נוסף בן הזוג של החורה הגנטי. באותו עניין, העותרים צירפו לבקשתם בין היתר, תעודת לידה אמריקאית ואף ניתן צו שיפוטי אמריקאי שקבע את הורותו של בן הזוג ביתס לקטינה. אלא שבמסגרת פסק דינו של בית המשפט העליון (לפני כבי' השופטת נאור) נקבע כי כוחו של פסק הדין יפה רק לאחר שהוכרז באזרח ישראלי ונרשם רישום ראשוני (רי' סעיף 29 לפסק הדין).

ה. עמדה זו מתיישבת באנלוגיה גם עם עמדת המדינה בתיקי אימוץ לפיה, דווקא מנימוקי טובת הקטין ומתוך ראייה רחבה וכוללת, הרי שעל פי סעיף 28 לחוק אימוץ ילדים - "בית משפט ישראלי

מוסמך לעניין חוק זה כשהמאמץ הוא **תושב ישראל**. מכאן גם, שאימוץ על ידי מי שאינו בעל מעמד קבוע בישראל עלול להוביל לפיצול בין מעמד הקטין. דברים אלו יפים אף לעניין צו הורות פסיקתי שהינו למעשה צו אימוץ "מרוכך" כפי שנקבע זה מכבר בעניין פלוני לעיל.

1. נימוק נוסף אשר אף אותו יש להביא בחשבון, הוא החשש שמא מתן צו הורות עלול להביא לניצול לרעה בהגשת בקשות למתן צווי הורות פסיקתיים. בבג"צ 10533/04 ויס נ' שר הפנים (פורסם בנבו, 28.6.11), כבי השופטת פרוקציה דנה בחשש היכול לעלות בהצטרפות שגר מצד בני זוג מעורבים. כך, גם בעניין פלוני לעיל, נקבע בפסקה 51 לפסק הדין כי לא ניתן להתעלם מעמדת המדינה החוששת מניצול לרעה של בקשות לצו ההורות הפסיקתי, לצורך קניית מעמד בישראל וחשש להצטרפות שווא.

סיכום ביניים:

על בסיס מכלול הטעמים אשר פורטו לעיל, בית המשפט הנכבד מתבקש להורות בשלב זה, (ועד וככל שיוסדר מעמדה הקבוע של המבקשת 2) על דחיית הבקשה. לחילופין, בית המשפט הנכבד מתבקש להורות על עיכוב ההליכים בתיק שבכותרת עד להכרעת בית המשפט העליון בבקשת רשות הערעור שהוגשה לאחרונה בענין פלוני, בשל הדמיון הניכר בין שני התיקים והרצון לייעל את ההליכים ולהימנע מפסיקות סותרות. כמו כן, בכל שהמבקשות יבקשו למנות את המבקשת 2 כאפוטרופא נוספת על הילדה, באפשרותן יהיה להגיש בנפרד בקשה למתן צו אפוטרופוסות זמני וזו תיבחן על ידי הגורמים הרלוונטיים.

לעניין תיקון תעודות הלידה

חלק זה נכתב בגדר למעלה מן הצורך, שהרי לעמדת המדינה אין מקום בשלב זה בנסיבות העניין ליתן צו הורות פסיקתי כלל ובאין צו הורות פסיקתי, וודאי שאין מקום לדון בשאלת תיקון תעודות הלידה מכוחו של הצו.

11. כאמור, בבקשת המבקשות למתן צו הורות פסיקתי, ביקשו המבקשות בנוסף - להורות על הנפקת תעודות לידה, בה ירשמו שתי המבקשות כאמהות הקטינה. לעניין זה, יבהיר המשיב כבר עתה, כי הוא מתנגד, וכי התנגדות זו עומדת גם אל מול בקשות של מבקשים אשר כולם אזרחים/ אזרחיות ישראלים/יות. זאת, מפני שלעמדת המדינה, הליך "צו ההורות הפסיקתי" הינו למעשה הליך אימוץ "מרוכך" על כל המשתמע מכך. עמדה זו אף נתקבלה בבית המשפט המחוזי בתל אביב אך לאחרונה במסגרת עמ"ש 23003-02-16 המדינה נ' פלוני ואח' (טרם פורסם), אשר כאמור לעיל, כימים אלו הוגשה לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על פסק דין זה מטעם המבקשים.

12. צו הורות פסיקתי כשמו כן הוא- יציר פסיקה המבוסס על צו ההורות הקיים בחוק הפונדקאות, אשר בעשרות צווים שניתנו עד היום הורה בית המשפט על כינון יחסי הורות מיום מתן הצו ואילך.

13. יצוין כי עמדת המשיב מתיישבת היטב עם הוראות חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד הילוד), תשנ"ו 1996 (להלן - "חוק הפונדקאות"), אשר שימש כבסיס לצו ההורות הפסיקתי, שם קשר ההורות נוצר על-ידי צו שיפוטי, הוא "צו הורות" (סעיף 11 לחוק הפונדקאות). בהתאם להוראות הדין, מיום

לידת הקטין ועד למתן צו ההורות מצויות סמכויות האפוטרופסות ביחס אליו בידי עובדת סוציאלית (סעיף 10(ב) לחוק), כאשר החזקתו הפיזית של הקטין היא אצל ההורים המיועדים (סעיף 10(א) לחוק), והאחריות עליו נתונה להם. אף בנסיבות אלו ההורים המיועדים עדיין אינם מוכרים כהוריו עד לקבלת צו ההורות.

14. ויודגש, צו ההורות המשפטי הוא בלבד שנוצר את קשר ההורות בין ההורים המיועדים לבין הקטין. כלשון סעיף 12(א) לחוק הפונדקאות:

"עם מתן צו הורות יהיו ההורים המיועדים הורים ואפוטרופסים בלעדיים על הילד והוא יהיה ילדם לכל דבר ועניין".

15. כמו כן, ר' סעיף 13 ו-14 לחוק הפונדקאות המתייחסים להוראות אחרות שבית המשפט מוסמך לקבוע בצו בנוגע למעמד הילד וליחסי ההורות של הילד עם ההורים המיועדים או האם הנושאת.

16. **מכאן, שהצו הוא זה שקובע את מעמד הילד ויחסיו עם ההורים שנקבעים בו, ואין להם כל תוקף משפטי בלעדיו או לפני הינתנו.**

17. אמנם בענייננו אין עסקין בהליכי פונדקאות, אולם שעה שצו ההורות הפסיקתי הינו יציר פסיקה, והנושאל מחוק הפונדקאות הישראלי, הרי שאך טבעי כי לא יורחב מעבר לגבולות אותם גדר המחוקק. כך, לעמדת המשיב הרחבת תחולתו בזמן של צו הורות פסיקתי הינה ענין למחוקק וצריכה להקבע בהסדרי חקיקה ולא בפסיקת ביהמ"ש, ולאחר בחינת מכלול ההיבטים הכרוכים בכך.

18. אשר על כן, עמדת המדינה הינה כי קביעתו של מוסד של צו הורות פסיקתי התקף אחורה בזמן, נכון שתעשה במסגרת חקיקתית. הטעמים לכאן רבים מגוונים - הן משום הרגישות הכרוכה במתן צו הורות רטרואקטיבי, הן משום ההשלכות שיכולות להיות לצו שכזה והן משום הצורך להגדיר הליך מסודר במסגרתו ייבחנו מכלול השיקולים וההיבטים.

19. דוק. בניגוד לאמור לעיל, בדבר המשמעויות של צו ההורות כמכונן יחסי הורות, הרי שפסק דין הצהרתי עניינו בקביעה של עובדה או זכות שאינן יכולות להיות שנויות במחלוקת. כך למשל, עת במסגרת בקשה לקביעת אבהות מבוצעת בדיקה גנטית להוכחת האבהות, ינתן ע"י בית המשפט פסק דין הצהרתי לאבהות ולא צו המכונן אבהות. הצהרת האבהות הגנטית או הביולוגית תקפה מיום לידתו של הקטין שכן במקרה כזה בית המשפט לא יצר קשר של אבהות, אלא הצהיר על קיומו של קשר האבהות מיום לידתו של הקטין - עניין פיזי ביולוגי, אשר לאחר שהוכח באמצעים מדעיים, כלל אינו יכול להיות שנוי במחלוקת.

20. יוער לעניין זה, כי אמנם במסגרת חוק האימוץ קיימת אפשרות במקרים נדירים ביותר לקבוע את מועד תחולתו של צו האימוץ. יחד עם זאת, אין כל מקום להקיש לעניין זה מחוק האימוץ במקרים מסוג זה.

21. יוער כי סעיף 17 לחוק האימוץ קובע כי "תוצאות האימוץ חלות מיום מתן צו האימוץ, אם לא קבע בית המשפט בצו האימוץ שתוצאותיו, כולן או מקצתן, יחולו מיום אחר". יוצא כי ככלל, גם עת עסקין בחוק האימוץ הרי שקשרי הורות שנקבעו באמצעות צו אימוץ חלים מיום מתן הצו. למיטב ידיעת המשיב, המקרים בהם נעשה שימוש בתריג הינם תריגים וספורים בלבד, כאשר למיטב הידיעה נעשה שימוש בתריג רק במקרה של פטירת המאמץ טרם השלמת האימוץ ובמקרים בהם היה מדובר באימוץ חסוי כאשר המאמץ כבר היה סמוך על שולחנו של המאמץ טרם פטירת המאמץ.

22. לכל אלה נוסף, כי דווקא נוכח קיומה של הוראת חוק מפורשת בחוק האימוץ המאפשרת - במקרים חריגים - לחחיל את תוצאות האימוץ רטרואקטיבית, נלמד הקושי "לייצר" צו הורות פסיקתי רטרואקטיבי - כמבוקש במקרה זה - ללא קיומו של הסדר חוקי מתאים.

23. נבקש לציין כי בימים אלו ניתנו מספר פסיקות סותרות על ידי בתי המשפט לענייני משפחה בעניינים אלו. ובגין כך, הוגשו ערעורים הן על ידי המדינה והן בתיק אחר הוגש ערעור על ידי ב"כ המבקשות בעניין של כנות זוג אחרות.

העדר סמכות בית המשפט הנכבד להורות על רישום צו ההורות במרשם ועל הנפקת תעודת לידה

24. בנוסף לאמור לעיל, סוגיות הרישום במרשם האוכלוסין כמו גם הנפקת תעודת לידה בהתאם למבוקש בבקשה, אינן מצויות בסמכותו של בית המשפט הנכבד, באשר הן אינן מצויות ברשימת הנושאים והחוקים המנויים בחוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995. סמכותו של בית המשפט הנכבד מצומצמת לקביעת הורותה הנוספת של המבקשת 2 באמצעות צו הורות פסיקתי.

25. בנוסף, בהתאם לסעיף 15(ד) (2) לחוק יסוד: השפיטה, בית המשפט המוסמך ליתן צו עשה לרישום כנגד רשויות המדינה הינו בית המשפט העליון.

26. יצוין, כי ביום 13.10.16 הוגש בג"ץ 7978/16 בין היתר, על ידי ב"כ המבקשות דכאן, בעניין מבקשות אחרות. בפנייתו לבג"ץ עתרו אותן המבקשות לקבלת תעודות לידה מתוקנות. עניין זה כשלעצמו, מלמד כי אף ב"כ המבקשות סבורה כי בית המשפט הנכבד אינו בעל סמכות עניינית למתן צו לרישום או להנפקת מסמכים עבור הקטינים, ונדמה שבעניין זה למעשה אין ו/או לא צריכה להיות כל מחלוקת בין הצדדים.

סוף דבר

27. כמפורט בהרחבה לעיל, המדינה מתנגדת למתן צו הורות פסיקתי כל עוד המבקשת 2 שוהה בישראל באמצעות רישיון ישיבה ארעי.

28. לאור האמור, בית המשפט הנכבד מתבקש להורות על דחיית התביעה / הבקשה בתיק שבכותרת.

29. לחילופין, בית המשפט הנכבד מתבקש להורות על עיכוב ההליכים בתיק שבכותרת עד להכרעת בית המשפט העליון בעניין פלוני הנזכר לעיל, בשל הדמיון הניכר בין שני התיקים והרצון לייעל את ההליכים.

30. כמו כן, ככל שהמבקשות יבקשו למנות את המבקשת 2 כאפוטרופא נוספת על הקטינים באפשרותן יהיה להגיש בנפרד בקשה למתן צו אפוטרופוסות זמני וזו תיבחן על ידי הגורמים הרלוונטיים.

רותם אלקלעי עו"ד

פרקליטות מחוז מרכז אזרחי

1 (ספח)

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 16-02-23003 היועץ המשפטי לממשלה נגד

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטים י' שגור, אב"ד-סג"נ, ד"ר ק' ורדי, סג"נ, ח' ברנר

המערער
היועץ המשפטי לממשלה
ע"י ב"כ עו"ד משי חריש וולף

נגד

המשיבים:

ע"י המשיב 1

פסק דין

- 1 **השופט, ד"ר קובי ורדי, סג"נ:**
- 2 ערער על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה בתל אביב (כ"י השופט יהורם שקד)
- 3 מיום 24/12/15 בתמ"ש 63355-03-15, העוסק בשאלה האם יש מקום למתן צו חורות
- 4 פסיקתי לבן הזוג הישראלי במקרה שמדובר בהליכי פונדקאות של בן זוג ישראלי ובן
- 5 זוג זר לגבי ילדים מזרעו של בן הזוג הזר שאין לו אזרחות ישראלית או מעמד של תושב
- 6 קבע.
- 7
- 8 **הרקע עובדתי, ההליכים הקודמים והטענות**
- 9 1. מדובר בבקשה לצו חורות פסיקתי שהוגשה ע"י המשיבים ביום 30/3/15 בבית
- 10 המשפט לענייני משפחה ובה התבקש צו חורות פסיקתי לפני המשיב 1 יוכרז
- 11 כאביהם של התאומות הצפויות להיוולד למשיב 2 במועד היולדן, כך שיתן יהיה
- 12 לרשותם את חורותו במשרד הפנים מיד עם היולדן.
- 13 2. על פי הבקשה המשיבים הינם בני זוג נשואים שהכירו זה את זה בשנת 2009 ונישאו
- 14 ב- 4/12 בנישואין אזרחיים בארה"ב.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 23003-02-16 היועץ המשפטי לממשלה נ' בלוזין גלבוע ואח'

תיק העיני:

- 1 המשיב 1 הינו אזרח ישראלי והמשיב 2 הינו אזרח הפיליפינים השוהה במדינת
- 2 ישראל לעת עתה במעמד ישיבה ארעי מסוג א/5, כאשר בני הזוג נמצאים בעיצומו
- 3 של הליך מדורג במשרד הפנים לצורך הסדרת מעמד קבע למשיב 2 במדינת ישראל
- 4 והקניית מעמד של אזרח ישראלי.
- 5 3. המשיבים החליטו להביא יחדיו ילדים לעולם ומשאך באפשרותם לבצע הליך
- 6 פונדקאות בארץ פנו להליכי פונדקאות בחו"ל. ב- 29/11/14 נולדה בהליכי
- 7 פונדקאות בתאילנד הקטינה ע', המשיב 1 נישם כאביה לאחר ביצוע בדיקת רקמות
- 8 על פי פסק הדין של בית המשפט לענייני משפחה מיום 25/12/14 ומתנהלים הליכים
- 9 להכיר גם במשיב 2 כאביה ~~על הקטינה ע' מתן צו הורות פסיקתי~~ (כשהמערער טוען
- 10 לצורך בצי אימוץ).
- 11 4. על פי הנטען בבקשה, לקטו המשיבים בהליכים להבאת ילד נוסף בהליך פונדקאות
- 12 בנפאל מזרעו של המשיב 2 ואמורות להיוולד תאומות ביולי או אוגוסט 2015 (כשהן
- 13 עי והן התאומות הופרו מאותה תורמת ביציות) והמשיב 1 עתה למתן צו הורות
- 14 פסיקתי בדבר הורותו כלפי התאומות שייוולדו, במקביל לעתירתו של המשיב 2
- 15 להכרה באבהותו, וזאת על מנת להבטיח מבעוד מועד את כניסתן של התאומות
- 16 לארץ עם היוולדן יחד עם המשיבים ועי ואת מכלול זכויותיהם במדינת ישראל עם
- 17 כניסתם.
- 18 5. בבקשה נאמר שעל פי הפסיקה ובמיוחד בג"צ 566/11 ובג"ץ 6569/11 ז"ר טבק
- 19 אבירם וממט נ' משרד הפנים (28/1/14) (להלן: "בג"צ ממט" או "בג"צ אבירם").
- 20 מוכרת האפשרות לנקוט בהליכים משפטיים עוד טרם הלידה והוכרה סמכותו של
- 21 בית המשפט לענייני משפחה לרשום הורה לא ביולוגי כהורה נוסף לקטין במסגרת
- 22 מתן צו הורות פסיקתי, כאשר יש להכיר בהורות של שני בני הזוג יחדיו ולפעול
- 23 לקבלת צו הורות פסיקתי להורה השני במקביל להפניה לבדיקת רקמות להוכחת
- 24 האבהות הביולוגית.
- 25 זאת, בהתחשב גם במסיבות הספציפיות ובטובת הקטינים והחשש שבשל העובדה
- 26 כי המשיב 2 אינו אזרח ישראלי יהיה קושי למשיבים להיכנס עם התאומות באופן
- 27 מהיר לישראל עם היוולדן ולכן נדרש לפעול מבעוד מועד להכרה באבהות המשיב 1

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 23803-02-16 ה'תשע"ז המושפטי לממשלה נ' בלורן גלבוע ואח'

תיק חיצוני

- כלפי התאומות בסמוך לקביעת אבהותו של המשיב 2 כדי להסדיר את הורותו של המשיב 1 בסמוך ככל הניתן ללידה.
6. בית המשפט קבע כי לאחר שתוכרע תביעת האבהות ביחס למשיב 2 וניבחר התביעה למתן צו הורות פסיקתי ביחס למשיב 1 (לאחר שהמערער טען כי מדובר בבקשה מוקדמת נוכח שטרם הוכח הקשר הגנטי בין המשיב 2 לקטינות).
- ביום 27/8/15 נולדו הקטינות התאומות.
- ביום 15/10/15 ניתן פסק הדין בתביעת האבהות לפיה האב של הקטינות חינו המשיב 2, לאחר שהתבצעה בדיקה גנטית, ואז ביקשו המשיבים ביום 5/11/15 החלטה בתביעה לצו הורות פסיקתי.
7. ביום 9/12/15 ניתנה תגובת המערער לבקשה למתן צו הורות פסיקתי.
- המדינה בתגובתה התייחסה לבג"צ ממט וחזרה על עמדתה בבג"צ ממט שהיא הייתה נכונה להסכים, עד להשלמת החקיקה בנושא, למתן "צו הורות פסיקתי" ביחס לפונדקאות חו"ל על ידי בית משפט למשפחה בישראל בהתקיים תנאים מסוימים, ברם, עמדה זו עסקה במקרה בו הוכח הקשר הגנטי בין החזרה הביולוגי שהיה אזרח ישראלי לקטין, והוכחה הזכאות לאזרחות ישראלית מכוח קשר גנטי זה.
8. לטענת המדינה, עמדה זו לקבלת "צו הורות פסיקתי" על מקרי פונדקאות בחו"ל נעשתה בהירות, לבל נימצא חודרים לתחומו של המחוקק ובין השאר לאור קיומן של המלצות ועדת מור-יוסף שכבר המליצו על הרחבת החקיקה באופן בו צו הורות יינתן גם במצבים של פונדקאות חו"ל בהינתן תנאים מסוימים, עד לבשלות החקיקה (ולא כמוסד משפטי עצמאי), בכפוף לכך שכל התנאים למתן צו ההורות הצפויים להיות בתקיקה העתידית לפי המלצת ועדת מור-יוסף והמלצת צוות היישום יהיו תנאים למתן צו ההורות הפסיקתי.
9. כן נאמר בתגובה כי עמדת המדינה בבג"צ ממט ניתנה ביחס למבקשים וקטינים אשר היו אזרחים ישראלים, בעוד בעניינינו הקטינות אינן אזרחיות ישראליות ואינן בעלות מעמד של קבע בישראל שכן הן שוהות בישראל מכוח מעמדן של אביהן המשיב 2 ברישיון ארעי א/5 ואינן מחזיקות ברישיון לישיבת קבע או באזרחות

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 23003-02-16 הועץ המשפטי לממשלה נ' בלורן גלבוע ואח'

ותיק חצוני,

- 1 ישראלית ולכן אין להיזקק לבקשה למתן צו הורות פסיקתי לעת הזו, כשהבקשה
- 2 אינה עומדת בתנאים שנקבעו בעמותת המדינה בבג"צ ממט, עמדה שאף הוצגה שם
- 3 כהסדר ביניים עד להסדרת הנושא בכללותו בחקיקה.
- 4 1. כן נאמר בתגובה, למעלה מן הצורך, כי בית המשפט לענייני משפחה אינו מוסמך
- 5 לדון בשאלת מעמדו של המשיב 2 או של הקטינות וההליכים בעניין זה, יידונו
- 6 כמידות הצורך, בפני הערכאה המוסמכת לכך.
- 7 1.1. בתשובתם לתגובת המדינה חזרו המשיבים על עמדתם שיש ליתן צו הורות פסיקתי,
- 8 במיוחד עקב טובת הקטינות, כאשר דחיית הבקשה מפאת העדר אזרחות של
- 9 הקטינות תפגע בהן קשות, שהרי הליך ההתאזרחות בו מצוי האב המשיב 2 צפוי
- 10 להמשך שנים רבות.
- 11 1.2. כן נטען כי טובת הקטינות הינה גם לסלול את הדרך המהירה להסדרת מעמדן
- 12 בישראל כאזרחיות, לאחר קביעות הורותו המשפטית של המשיב 1 המשמש
- 13 לקטינות מיום היוולדן כהורה לכל דבר וצו ההורות המבוקש יען משפטית את
- 14 המצב הקיים בפועל ויאפשר למשיב 1 לדאוג לקטינות מול כל מוסדות המדינה וכל
- 15 הנדרש לרווחתן, כאשר צו ההורות במקרה זגן יצחיר על יחסי ההורות אשר
- 16 מתקיימים בפועל ויהיה בו לתמוך בזכותו החוקתית של המשיב 1 להקים משפחה
- 17 בישראל ובזכותו להביא ילדים לעולם ממטענו הגנטי של בן זוגו לחיים המשיב 2.
- 18 1.3. כן נטען כי יש לדחות את טענת המדינה כי אין להיעתר לצו ההורות כל עוד הקטינות
- 19 אינן אזרחיות ישראל, כאשר בית המשפט כבר עשה שימוש בסמכותו לקביעת יחסי
- 20 ההורות כשנתן צו אבהות למשיב 2 (כתנאי של המדינה להמשך הדיון בבקשה למתן
- 21 צו הורות) וכעת מתבקש הצעד הנוסף לקבוע את הורותו של ההורה הזשני - המשיב
- 22 1 ואין נפקא מינא כי הקטינות אינן אזרחיות ישראל היות ומרכז חייהן ומקום
- 23 מושבן הוא בישראל ולבית המשפט למשפחה הסמכות לדון בעניין.
- 24 1.4. כן נטען כי בהליכים דומים הסכימה המדינה למתן צווי הורות לטובת ההורה הלא
- 25 ביולוגי לילד שנולד לכן זוגו בהליך פונדקאות בנפאל ואין זה משנה כי הקטינות
- 26 עדיין אינן אזרחיות ישראל היות ושיקולי טובת הילד אינם מודרים מפאת העדר

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 23003-02-16 חיועץ המשפטי לממשלה נ' בלורן גלבע ואח'

תיק חיצוני,

- 1 אזרחות ישראלית, חוק המרשם חל על הקטינות ולא ניתן להשהות את טובת
- 2 הקטינות עד לתום הליך ההתאזרחות של המשיב 2.
- 3 15. יש לציין ולהדגיש בעניין זה כי לכאורה המשיב 2 אמור לקבל תושבות קבע
- 4 באוקטובר 2016 ואז הוא זכאי גם לקבל אזרחות, כשמבחינת המדינה מספיקה
- 5 תושבות קבע לצורך האפשרות לקבלת צו הורות פסיקתי.
- 6
- 7 פסק דינו של בית משפט קמא
- 8 16. בית משפט קמא קבע כי הנושא העומד להכרעתו הוא שאלת הקשר ההורי בין
- 9 המשיב 1 לקטינות והאם יש להכיר בקשר זה, אם לאו ולא שאלת מעמדו של המשיב
- 10 2 בישראל או מעמד הקטינות שאין בסמכות בית המשפט לענייני משפחה ולא נתון
- 11 להכרעתו ולכן עליו לבחון רק את השאלה אם יש להכיר בקשר ההורי בין המשיב 1
- 12 לקטינות.
- 13 17. כך גם קבע בית המשפט כי הסדרה בדיון הישראלי של הליך הפונדקאות בחו"ל היא
- 14 עניין למחוקק שנכון לחיזום טרם הסדיר זאת. בית המשפט מציין שהדיון בבני"צ
- 15 ממת עסק בסוגיית רישום הילדים אשר נולדו בפונדקאות בחו"ל, בעוד שבהליך
- 16 שבפניו מדובר בתביעה להצהרה שהמשיב 1 הוא אבי הקטינות ובמסגרת זו אינו
- 17 נדרש לשאלת הרישום (שאינה בסמכותו) או לשאלת האזרחות של מי מהמשיבים,
- 18 כי אם רק לשאלה האם נוכח המצב העובדתי הקיים ולאור טובת הקטינות יש
- 19 לקבוע כי המשיב 1 הוא אביהן.
- 20 18. במקרה שבפניו, קבע בית המשפט כי לא יכול להיות חולק כי מתן פסק דין המצהיר
- 21 על אבהותו של המשיב 1 כלפי הקטינות יישקף את המצב הקיים בפועל ויהא בו כדי
- 22 להגשים את טובתן של הקטינות, כאשר שני המשיבים מגדלים את הילדים, הן
- 23 מזרעו של המשיב 2 והן מזרעו של המשיב 1 וכל אחד רואה עצמו כאב של כל הילדים
- 24 ומתפקד כך ותפץ שאבהותו תקבל עיגון משפטי והכרה משפטית, כאשר אבהות של
- 25 המשיב 1 תגרור עמה קיום זכויות וחובות הוריות כלפיהם ללא תלות במשיב 2
- 26 ובקיומו של קשר זוגי בין השניים.

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 23003-02-16 היועץ המשפטי לממשלה נ' בלורן גלבוע ואח'

ותק תיכנון,

19. לאור כל העובדות לעיל סבר בית המשפט כי ניתן לתת פסק דין המצהיר על אבהות המשיב 1 כלפי הקטינות, וזאת ללא צורך בתסקיר, ולכן ניתן פסק דין הצהרתי על פיו המשיב 1 הוא אביהן של הקטינות.

4

5

טענות הצדדים בערעור

20. המדינה טוענת בערעורה כי בית המשפט קמא שגה עת נתן פסק דין הצהרתי על אבהות תחת צו הורות פסיקתי כפי שהתבקש, כאשר באשר לנקודה זו אין למעשה מתלוקת שאכן סעד זה לא התבקש והמשיבים מסכימים לכך שיינתן צו הורות פסיקתי במקום פסק דין הצהרתי על אבהות.
21. לטענת המדינה לא היה מקום למתן צו הורות פסיקתי שכן לא ניתן ליתן צו הורות פסיקתי שעה שהקטינות טרם הוכרו כבעלות מעמד קבע בישראל, כעולה מפסה"ד בבג"צ ממט שם נקבע כי כוחו של פסק הדין יפה רק לאחר שהקטין הוכר כאזרח ישראלי ונרשם רישום ראשוני.
22. כך גם נטען על ידי המדינה כי יש למלא את התנאים אשר הוצגו ככאלו אשר בהתקיימם תסכים המדינה למתן צו הורות פסיקתי, כמפורט בעמדת המדינה בבג"צ ממט, כשבית המשפט קמא לא בחן את סבירותם והתקיימותם בטרם מתן צו ההורות הפסיקתי, במיוחד כשמדובר בבקשה חריגה משמדובר במשיב 2 שהינו תושב ארעי ישראלי והיה מקום לפחות לדרוש תסקיר לגבי טובת הקטינות.
23. כן נטען כי בית המשפט קמא התעלם (כמודע) מהמסגרת המשפטית בכללותה, בקבעו שהנושא היחיד העומד לפתחו הינו שאלת הקשר ההורי שבין המשיב 1 לקטינות, כאשר לא ניתן לנתק באופן מלאכותי את עניין המעמד והרישום מקביעת האבהות ולהתעלם מעניין העדר האזרחות ותושבות הקבע.
24. מגד טוענים המשיבים כי היה מקום למתן צו ההורות הפסיקתי, כאשר לשיטתם הדברים שנאמרו עסקו רק בסוגיית הרישום ולא בהסדרת הליך תפונדקאות ומכל מקום הדברים שנאמרו בבג"צ ממט לגבי האזרחות לא היו הכרעה פוזיטיבית לשלילת מתן צו הורות כלפי ילד שאינו אזרח ישראלי.

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 23003-02-16 היועץ המשפטי לממשלה נ' בלון גלבע ואח'

תיק חתומ:

- 1 25. כן נטען כי לא ניתן להפנות לתנאים שהציבה המדינה בהליך אחר, בבג"צ ממת,
- 2 תנאים שאינם סבירים שלא נקבעו בחוק.
- 3 26. כן נטען כי המדינה לא ביקשה בבית משפט קמא כי ייערך תסקיר ושטובת הקטינות
- 4 הינה לתמוך ביצירת קשרי ההורות במקרה בו אין לקטינות מעמד והן עשויות
- 5 למצוא עצמן מגורשות מישראל ולכך שהקטינות יתגוררו בישראל ויגודלו ע"י שני
- 6 ההורים.
- 7
- 8 הדיון בערעור וההתפתחויות אחריו
- 9 27. ביום 23/5/16 התקיים הדיון בערעור בפנינו ובסופו ביקשנו את התייחסות המדינה
- 10 לבחינת פתרונות במקרה בו לא הגדר הסטטוס של הקטינות כתושבות קבע.
- 11 28. בעקבות זאת הודיעה המדינה כי ביום 1/6/16 התקיים דיון בנושא בהשתתפות כלל
- 12 הגורמים הרלוונטיים מטעם המדינה למציאת פתרון שיבטיח את אינטרס המדינה
- 13 והציבור לרבות טובת הקטינות במובן הרחב, תוך מתן מענה לטובת הקטינות
- 14 הספציפיות ושנעשה ניסיון להגיע להסכמה עם המשיבים שלא צלח.
- 15 29. המדינה הודיעה כי בנסיבות המקרה תסכים למתן צו אפוטרופסות זמני למשיב 1
- 16 ללא צורך בעריכת תסקיר ובכפוף לתנאים נוספים שיפורטו, אשר יתנו מענה כולל
- 17 הן למשיבים לקטינות הספציפיות והן להגנה המתחייבת על אינטרס הציבור, כאשר
- 18 פתרון זה נותן מענה מלא למשיב 1 אשר יוכל לפעול בעניין הקטינות הן בכלל והן
- 19 במצב בו אביהן המשיב 2 לא יוכל חלילה לפעול בשמן.
- 20 30. לכן המדינה הציעה כי תסכים באופן ספציפי בחליץ זה (ולא כמדיניות)
- 21 לאפוטרופסות זמנית הן של המשיב 1 על בנותיו של המשיב 2 והן של המשיב 2 על
- 22 בתו של המשיב 1.
- 23 31. המדינה סבורה כי דרך המלך הינה להמתין לכך שהמשיב 2 והקטינות יקבלו מעמד
- 24 של קבע בישראל (בעוד כחודשיים-שלושה) ורק אז לדון בבקשה למתן צו הורות
- 25 פסיקתי ביחס לקטינות, אך מציעה גם פתרון כולל המאפשר דיון בכלל ההליכים
- 26 בהם נקטו המשיבים ביחס לקטינות לגבי מתן צו אפוטרופסות זמני (הדדי לגבי כל
- 27 הילדים) וכשהתיק יוחזר לבית משפט קמא וידון במאוחד עם תמ"ש 34238-02-15,

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 23003-02-16 היתעץ המשפטי לממשלה נ' בלורן גלבוע ואח'

תיק חתומי,

- 1 בו הגישו המשיבים בקשה לצו חזרות פסיקתי למשיב 2 בגין הליך פונדקאות שביצע
- 2 המשיב 1 בתאילנד ובמקום צו חזרות פסיקתי יידון תיק זה כבקשה לאימוץ (שזהו
- 3 המצב המשפטי לפי דין התאילנדי שלפיו האם הפונדקאית הינה אימה של הקטינה)
- 4 במסגרתו ייערך תסקיר ביחס לשתי הקטינות ושתי הבקשות תידונה לאחר
- 5 שהמשיב 2 יקבל מעמד של קבע או אזרחות בישראל (לפי המוקדם), כשהוא יוכל
- 6 להגיש בקשה להתאזרחות מיד מבלי להמתין לתקופה של 3 שנים לאחר קבלת
- 7 תושבות הקבע.
- 8 32. כתגובה להודעת המדינה הודיעו המשיבים כי הם מסרבים להצעת המדינה, שאינה
- 9 משרתת לשיטתם את טובת הקטינות במקרה בו חלילה נחס ימות אחד מהם ולא
- 10 מבטיחה את טובת הקטינות במקרה של פרידה.
- 11 כן נאמר בתגובה כי המשיבים מסרבים להגיש בקשה למתן רישיון של קבע ועומדים
- 12 על זכותם להגיש בקשה למתן אזרחות, ללא הצורך לזכות תחילה במעמד של תושב
- 13 קבע ושהמדינה תידרש להכריע בבקשות המשיבים להקניית אזרחות מבלי שהמשיב
- 14 2 יותיר על אזרחותו הפיליפינית ומבלי שיחזיק ברישיון של תושב קבע ולכן המשיב
- 15 2 והקטינות צפויים לשהות במעמד של תושב ארעי תקופה ארוכה, למעלה משנה
- 16 ולא עד 10/16 כפי שמנסה המדינה לטעון.
- 17 33. כן נטען ע"י המשיבים שהמערער לא ביקש מעולם לבחון את טובת הקטינות ואין
- 18 מקום לעריכת תסקיר ומי שראוי לשמש כהורה משפטי זמני ללא תסקיר ראוי גם
- 19 להיות הורה משפטי ללא עריכת תסקיר.
- 20 34. המשיבים לא מעוניינים בצווי אפוטרופסות זמניים שאינם יכולים להחליף זכות
- 21 המוקנית להורים בלבד שמי שמוסמך לתיתם הוא בית המשפט ולא המדינה.
- 22 35. ביום 21/6/16 הוגשה ע"י המשיבים בקשה דחופה למתן החלטה בבקשה שהגישו
- 23 לביטול עיכוב ביצוע פסק הדין (החלטה מיום 17/4/16) כדי שיתאפשר למשיב 1
- 24 לדאוג לצרכים הרפואיים של הקטינה לי שהוא זה המטפל בכך במסגרת חלוקת
- 25 התפקידים ההוריים.
- 26 36. המדינה הגיבה לבקשה זו וציינה שלא הצביעו על נסיבות חדשות המצדיקות את
- 27 שינוי ההחלטה המעכבת את ביצוע פסק הדין, כאשר ביטול עיכוב הביצוע עלול

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 23003-02-16 ה'תשע"ז המשפטי לממשלה נ' בלורין גלבע ואח'

תיק חוטט:

- 1 להקשות על יישום פסק הדין, ככל שעמדת המדינה תתקבל, כאשר המשיבים
- 2 יכולים להיות עזר למשגהו בעניין טיפולי הבריאות, כפי שציין בית המשפט בהחלטה
- 3 לעיכוב הביצוע.
- 4 37. ביום 18/7/16 ניתנה החלטה על ידינו בבקשה נוספת של המשיבים לביטול עיכוב
- 5 הביצוע שעד למתן פסק הדין אין מקום לשנות את המצב הקיים.
- 6

זינו

- 7
- 8 38. לאחר ששמענו את הצדדים ועיינו בהודעת הערעור ובעיקרי חטיעון אמליץ לחבריי
- 9 להרכיב לקבל את הערעור באופן שייקבע שפסק הדין ההצהרתי שנתן בית המשפט
- 10 קמא המצהיר על האבהות של המשיב 1 יבוטל כאשר עם קבלת תושבות קבע או
- 11 אזרחות למשיב 2 (לפי המוקדם) יהיו זכאים המשיבים לחזור ולפנות לבית המשפט
- 12 לענייני משפחה לקבלת צו הורות פסיקתי למשיב 1 וזאת ללא צורך בקבלת תסקיר.
- 13 כמו כן, בלא קשר בכך, ייתן צו אפוטרופסות זמני למשיב 1.
- 14 39. יודגש כי ללא הודעת המשיבים כי למרות שהמשיב 2 יכול להשלים את הנדרש
- 15 ולקבל תושבות קבע כבר ב- 10/16 וזכונות המדינה שאז יוכל להגיש מייד בקשה
- 16 להתאזרחות מבלי להמתין שלוש שנים לאחר קבלת תושבות הקבע, הם מסרבים
- 17 להגיש בקשה למתן רישיון של קבע ועומדים על זכותם להגיש בקשה למתן אזרחות
- 18 ללא הצורך לזכות תחילה במעמד של תושב קבע וכן דורשים שהאזרחות תוקנה
- 19 למשיב 2 מבלי שיוותר על אזרחותו הפיליפינית ושהם יפעלו בהליכים המשפטיים
- 20 הנדרשים להכרה כזו, היינו מנסים להגיע לפתרון פרקטי בתיק זה בהתחשב בכך
- 21 שבעוד כחודשיים היה אמור להינתן פתרון לכך שהמשיב 2 והקטינות יקבלו מעמד
- 22 של תושבות קבע והדיון בתיק שבפנינו היה הופך למעשה לתאורטי, כשעד אז היה
- 23 ניתן ליתן צו אפוטרופסות זמני ללא צורך בעריכת תסקיר.
- 24 יחד עם זאת, לאור עמדת המשיבים אין מנוס מהכרעה בתיק זה.
- 25 40. אין מחלוקת למעשה בין הצדדים כי בית המשפט לענייני משפחה מוסמך ליתן צו
- 26 הורות פסיקתי לגבי ילד שנולד בהליך פונדקאות בחו"ל לאזרחים ישראלים
- 27 והשאלה העומדת להכרעה הינה לגבי מקרה שבו אחד מבני הזוג אינו אזרח ישראלי.

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 23003-02-16 היתעץ המשפטי לממשלה נ' בלוין גלבוע ואח'

ותיקחתנו,

- 1 תושב קבע, ומבוקש צו הורות פסיקתי לבן הזוג הישראלי לגבי הילדים שנולדו
- 2 מזרעו של בן הזוג הזר שאין לו אזרחות ישראלית/ תושבות קבע.
- 3 41. אני סבור שבהתחשב בכך שעומד להיתכן, בקרוב אני מקווה, מענה חקיקתי לסוגיה
- 4 המורכבת שבפנינו של פונדקאות, ולכך שאכן מן הראוי שהסדר הנושא יהיה
- 5 בחקיקה כוללת, אין צורך לטעמי במתן החלטות עקרוניות והחלטות מעבר לנדרש
- 6 לתיק דנן. כך גם לא אתייחס לתיק הנוסף המתנהל לגבי הקטינה שנולדה מזרעו של
- 7 המשיב 1 שלגביה טוענת המדינה שיש צורך בצו אימוץ ולא צו הורות פסיקתי ובעוד
- 8 שהמשיבים מתנגדים לכך והעניין נמצא בעיצומו של הליך משפטי.
- 9 42. במצב הדברים הנכחי, בטרם הסדר חקיקתי, אני סבור שיש לקבל את עמדת
- 10 המדינה לכך שאין מקום למתן צו הורות פסיקתי בטרם המשיב 2 יקבל מעמד של
- 11 תושבות קבע או אזרחות, לפי המוקדם, ושלא ניתן להסיק לעניינינו מבג"ץ ממש
- 12 ומעמדת המדינה שם שהסכימה למתן צו הורות פסיקתי.
- 13 43. לטעמי, נקודת המוצא של בית משפט קמא שעקב זאת ששאלת מעמדו של המשיב
- 14 2 והקטינות אינה בסמכותו ואינה נתונה להכרעתו וכל שעליו לבחון הוא הקשר
- 15 ההורי בין המשיב 1 לקטינות וזאת בהיבט של טובת הקטינות, מתעלמת מכך
- 16 שהשאלה שעמדה למעשה להכרעתו הייתה האם ניתן לתת צו הורות פסיקתי למי
- 17 שגן זוג שהינו האב הגנטי של הילדים אינו תושב קבע / אזרח ישראלי, שזוהי נקודת
- 18 המוצא והתנאי של המדינה בהסכמות למתן צו הורות פסיקתי.
- 19 44. לצורך ההכרעה בשאלה זו, לא ניתן להתעלם מההשלכות האפשריות של המצב של
- 20 העדר אזרחות ישראלית או תושבות קבע על מי מהצדדים כולל הקטינות, ולבחון
- 21 את טובתן של הקטינות גם בהתחשב בהיבטים הנזכרים מנושאים אלו, כמו
- 22 האפשרות של פיצול מעמד באופן שלקטינות יהיה מעמד של אזרח/ תושב קבע מכוח
- 23 צו התורות לבן הזוג הישראלי בעוד לבן הזוג הזר טרם יהיה מעמד כזה ואולי לא
- 24 יהיה בכלל, או במצב של גירוש של בן הזוג הזר או פרידה בין בני הזוג טרם קבלת
- 25 המעמד לבן הזוג הזר ואפשרות של קונפליקטים בין הקטינות לבין מי מבני הזוג.
- 26 45. גם אם מדובר בהיבטים / או שאלות מנהליות, לא ניתן להתעלם מהן, מה גם שלא
- 27 מבוקש להכריע בהן בהיבט המנהלי, כאשר בית המשפט קמא יכול לשקול גם

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 16-02-23003 היועץ המשפטי לממשלה נ' בלורן גלבע ואח'

תיק חיצוני

שיקולים מנהליים ואף להכריע בעניינים מנהליים כסמכות שבגררא, כך גם בית
המשפט היה צריך לבחון את סבירות עמדתה של המדינה לתנאים למתן צו הורות
גם אם מדובר ב"משקפיים מנהליים" הכל לצורך תיק זה ובחינת טובת הקטינות
לאור העובדות הספציפיות שלאחד מבני הזוג אין אזרחות/ תושבות קבע.
46. בבג"צ ממט נאמרו הדברים הבאים על ידי כבוד המשנה לנשיאה (כמארה ז'אז)
כבוד השופטת נאור:

27. "העתירה ב-בג"ץ 6569/11 עוסקת בסוגיית הרישום בלבד,
והצו על תנאי שניתן בה מורה למשיבים ליתן טעם ומדוע לא
ירשמו את שני העותרים לאחד בהוריה של הקטינה'. בפתיח
הדברים יש להבהיר אפוא, כי היות שמדובר בשאלה הנוגעת
לנושא רישום ההורה השני במרשם בלבד, החששות עליהם
הצביעו המשיבים בנוגע להליך פונדקאות חו"ל, כגון חשש
מסחר בילדים או מניצול נשים פונדקאיות, וכן החששות ממחנה
מעמד למי שאינו זכאי לכך – כלל אינם מתעוררים בעתירה זו.
על פי הנוהל שמפעילים המשיבים, כאמור, עניינים אלו
מקבלים ביטוי בדרישות שונות, כגון הדרישה להוכחת הדין
הזר, הדרישה להסכמת הפונדקאית וכן הדרישה האמורה
לבדיקה גנטית, אשר קודמות כולן לשלב בו מתעוררת שאלת
רישום ההורה השני במרשם. השיקולים הנוגעים למניעת סחר
בילדים, למניעת פגיעה בנשים פונדקאיות ולמניעת מחנה מעמד
בישראל למי שאינו זכאי לו – אינם שיקולים רלבנטיים
בעתירה שנייה זו. בשלב בו עסקינן כעת הילד הוא כבר אזרח
ותושב ישראל, ושאלת רישום ההורה השני מתבססת על
הוראות חוק המרשם בלבד, ועל הכללים שפותחו במסגרתו
לגביו."

ובפסקה 29 לבג"ץ ממט:

"לאור האמור, נקודת המוצא לדיון בעתירה זו היא חוק מרשם
האוכלוסין ולא חוק האזרחות, וכוחם של הדברים שיאמרו

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 23003-02-16 היתוך המשפטי לממשלה נ' בלורן גלבע ואת'

תיק תע"מ:

- 1 להלן יפה רק לאחר שהילד הוכר כאזרח ישראלי ונרשם רישום
- 2 ראשון במרשם. לפי סעיף 2(א)(2) לחוק המרשם 'שמות
- 3 והורים' של תושב וכל שינוי בהם יירשמו במרשם. סעיף
- 4 2(א)(9) לחוק המרשם מוסיף וקובע כי 'שמות הילדים, תאריכי
- 5 לידתם ומינם' יירשמו אף הם במרשם. על פרטי רישום אלו חל
- 6 סעיף 3 לחוק המרשם, לפיו 'הרישום במרשם, כל העתק או
- 7 תמצית ממנו וכן כל תעודה שניתנה לפי חוק זה יהיו ראיה
- 8 לכאורה לנכונות פרטי הרישום'.
- 9 47. דהיינו בית המשפט העליון בבג"צ ממט (כו הסכימה המדינה לצו הורות פסיקות)
- 10 מציין שחששות המדינה לא מתעוררים בעתירה והשיקולים ודרישות המדינה אינם
- 11 רלוונטיים בעתירה, כשהילד המדובר הוא כבר אזרח ותושב ישראל ולכן נקודת
- 12 המוצא לדין בעתירה זו בבג"צ ממט היא חוק מרשם האוכלוסין ולא חוק האזרחות
- 13 וכוחם של הדברים יפה רק לאחר שהילד הוכר כאזרח ישראלי.
- 14 בעניינינו המשיב 2 אינו תושב קבע או אזרח ישראלי וכך גם הקטינות שמעמדן נזר
- 15 ממעמדו, ומשכך לא ניתן להחיל עליהן לכאורה את קביעותיו של בג"צ ממט.
- 16 48. כאמור בג"צ ממט דן במקרה שהילדה כבר הייתה רשומה במרשם כאזרחית
- 17 ישראלית, בעוד במקרה שלנו אין הדבר כך ולכן היה מקום לשקול את טובת הילדות
- 18 למתן צו הורות פסיקתי לגבי הסוגיה שמדובר באחד מבני הזוג שאינו אזרח
- 19 ישראלי, תושב קבע, ובמקרה שהילדות אינן אזרחיות ישראל, תוך בחינה
- 20 ב"משקפיים מנהליים" את סבירות עמדת המדינה וסירובה למתן צו הורות פסיקתי
- 21 ואת טובת הקטינות בנסיבות אלו ודבר זה לא נעשה ע"י בית המשפט קמא.
- 22 49. כך גם יכול להיות חשש שמתן צו הורות במקרים שכאלו (בלא קשר למקרה
- 23 הספציפי) יעודד הגשות בקשות למתן צו הורות של חסרי מעמד בישראל מתוך מטרה
- 24 לזכות במעמד בישראל ולא בשל יחסי תורות/ זוגיות כנים או על מנת להקנות
- 25 לקטינים מעמד בישראל במפוצל ממעמד ההורה הגנטי.
- 26 50. כך בבג"צ 10533/04 ויס נ' שר הפנים (28/6/11) כבוד השופטת פרוקציה דנה בחשש
- 27 היכול לעלות בהצהרות שקר מצד בני זוג מעורבים ומציינת בפסקה 50 שכאשר
- 28 מדובר בטוען לאבתות שהינו זר והילוד הוא בן לאם ישראלית, החשש מפני הצהרות

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 23003-02-16 היתש המשפטי לממשלה נ' בלורן גלבע ואח'

תקן תיצוני:

- 1 שווא על אבהות לצורך השגת מעמד אינו בעל עוצמה ניכרת שכן הקטין רוכש ממילא
- 2 מעמד בישראל מכוח אימו הישראלי גם בלא הצהרת אבהות.
- 3 בהמשך מציגת כבוד השופטת פרוקציה לגבי המקרה השני שבו הטוען לאבהות
- 4 הוא ישראלי ואם הקטין זרה (שזהו המקרה הדומה לעניינינו בשינויים
- 5 המתויבים):
- 6 "שנית, אשר למקרה שבו הטוען לאבהות הוא ישראלי ואילו
- 7 אם הקטין היא זרה – המצב שונה. בנסיבות אלה, קביעת
- 8 אבהותו של הישראלי מצמיחה לקטין מעמד בישראל. מן היא
- 9 עשויה, באופן מעשי, להצמיח לאם הקטין מעמד בישראל,
- 10 מטעמים הומניטאריים, כדי למנוע את ניתוק הקטין מאמו,
- 11 במיוחד בשנות-חייו הראשונות. נסיבות אלה עלולות, לכאורה,
- 12 להצמיח הצהרות-שקר בדבר אבהות, מתוך מניע להקנות בכך
- 13 מעמד לקטין, ולהקל על מתן מעמד לאם מטעמים
- 14 הומניטאריים."
- 15 51. דהיינו לא ניתן להתעלם מעמדות המדינה החוששת גם מניצול לרעה של בקשות לצו
- 16 הורות פסיקתי לצורך קניית מעמד בישראל ותשש להצהרות שווא.
- 17 52. לא ניתן להתעלם גם מכך, שכמי שהמדינה טוענת, יצירת קשרי הורות שמי
- 18 מההורים המגיעים (במקרה שלנו המשיב 2) הינו חסר מעמד של קבע בישראל,
- 19 עלולה ליצור קונפליקט מיותר אם וככל שבסופו של יום לא יוסדר מעמדו של
- 20 המשיב 2 / או יחסי בני הזוג יעלו על שרטון.
- 21 53. טול מצב שבני הזוג נפרדים / או נדחית הבקשה של בן הזוג הזר (המשיב 2)
- 22 לתושבות קבע/ אזרחות והוא צריך לעזוב את הארץ, יוצר קונפליקט לגבי הילדים,
- 23 בעקבות צו החורות והעובדה שלקטינות יהיה מעמד בישראל מכוח ההורה
- 24 הישראלי, באופן שתתעורר השאלה האם הקטינות יילכו עם אביהן הישראלי
- 25 במקרה שתהיה להן אזרחות ישראלית והדבר יכול ליצור מחלוקות ופיצול בין
- 26 מעמד הקטין למעמד ההורה וזאת בנוסף לחשש לניצול הבקשות לצו הורות לקבלת
- 27 מעמד.

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 23003-02-16 ה'תשע"ז המשפטי לממשלה נ' בלורן גלבוע ואח'

תיקתיוני.

54. בנוסף, גם בתיקי אימוץ המצב הינו לכאורה שלא ניתן ליתן צו אימוץ עד להסדרת
המעמד של ההורה הביולוגי בישראל, כאשר זו גם עמדת המדינה לגבי מקרים של
הליכי פונדקאות בארצות כמו תאילנד שלפי הדין שם האם היולדת היא אימו של
הקטין ולכן הדרישה לכך שגם בצו הורות פסיקתי שלמעשה הינו "אימוץ מרוכך"
ופתרון משפטי פרקטי למצב הביניים בהעדר חקיקה, יש צורך באזרחות/ תושבות
קבע יוצרת אחדות והדדיות בין הליכים אלו.
55. נקודת המוצא ותנאי בהסכמת המדינה למתן צו הורה פסיקתי הינה היותם של בני
הזוג בעלי מעמד של קבע בישראל, כעולה מבג"צ ממט, והיא עולה בקנה אחד גם
עם הצעת החוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד) (תיקון מסי
2), התשע"ד-2014, שבאה בעקבות המלצת צוות ליישום דו"ח מור יוסף להסדרת
הליכי פונדקאות שנערכו מחוץ לישראל, שם נאמר כי החוק יחול על הורים מיועדים
שהם תושבי ישראל, ותושב ישראל מוגדר כאזרח ישראלי או בעל רישיון לישיבת
קבע (בהתאם להגדרה בחוק האימוץ).
56. כך גם על פי חוק האימוץ נדרש המאמץ להיות תושב ישראל (סעיף 28 לחוק אימוץ
ילדים תשמ"א-1981) וכך גם הליכי פונדקאות בישראל הוגבלו בחוק לתושבי ישראל
בלבד (סעיף 2 לחוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד),
תשנ"ו-1996), כשישנו הגיון בהגדרה תקינתית אחידה שתביא להרמוניה
חקיקתית.
57. לא מצאתי מקום בנסיבות הספציפיות של תיק זה, בהתחשב בכך שלא התבקש
בבית המשפט קמא תסקיר, לתורות על מתן תסקיר בתיק זה ובמידה ותמשיכים
יפעלו לקבלת תושבות קבע של המשיב ב- 10/16 (והם עדיין יכולים לעשות זאת)
יהיו זכאים לצו הורות פסיקתי של המשיב 1, ללא צורך בתסקיר.
58. מידע שלא מדובר בעמדה עקרונית לנוכח הצורך בתסקיר ואיני מכריע האם עמדת
המדינה הדורשת תסקיר כתנאי לצו הורות פסיקתי היא סבירה, האם על בית
המשפט להורות במקרה של צו הורות פסיקתי על עריכת תסקיר והאם יש מקום
בכלל לקבוע כללים בעניין זה או שבכל מקרה לגופו ולפי נסיבותיו ייקבע הצורך
בתסקיר, כאשר עקב אי הצורך במתן תסקיר בנסיבות תיק זה לא אכריע כאמור
בשאלות אלו ואשאירן בצריך עין.

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 16-02-23003 היועץ המשפטי לממשלה נ' בלורן גלבוע ואח'

תקן חיצוני

59. כמו כן, מצאתי למקום להורות, שבכל מקרה, בלא קשר להצעת המדינה שלא
1 התקבלה על ידי המשיבים, יינתן צו אפוסטרופסות זמנית למשיב 1 כך שהדבר ייתן
2 מענה ויאפשר לו לפעול בעניין הקטינות וזאת גם במקרה בו המשיב 2 לא יוכל חלילה
3 לפעול בשמן, וצעד זה, ביחד עם המעמד הארעי שניתן לקטינות והמעמד של המשיב
4 1 נותן מענה הולם לצרכי הקטינות ומשרת את טובתן.
5
6

התוצאה

60. לאור כל האמור לעיל אציע לחברי להרכב לקבל את הערעור ולבטל את פסק הדין
8 ההצהרתי שניתן על-ידי בית המשפט קמא כאשר עם קבלת תשובות קבע או
9 אזרחות למשיב 2, לפי המוקדם, וחיו זכאים המשיבים לחזור ולפנות לבית המשפט
10 לענייני משפחה לקבלת צו הורות פסיקתי למשיב 1 (בלא צורך בקבלת תסקיר).
11
61. כמו כן יינתן לאלתר צו אפוסטרופסות זמני למשיב 1 ללא צורך בקבלת תסקיר, כדי
12 שיוכל בעזרתו לפעול למימוש זכויותיו וחובותיו הקטינות תוך שיתוף פעולה עם
13 המשיב 2 לטובת הקטינות, והמשיבים רשאים לפנות לבית המשפט לענייני משפחה
14 על מנת שיוציא צו מפורט כולל הסמכויות שלו.
15
16 בהתחשב בנסיבות ובתוצאה כל צד יישא בהוצאותיו.
17

20"ר קובי ורדי, סג"ר,
שופט

השופט י' שגלר, אב"ד-סג"ר:

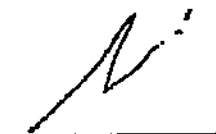
- 21
22 אני מצטרף ומסכים לחוות דעתו המקיפה של חברי כבי השופט ד"ר ורדי. במיוחד יפה
23 מסקנתו נוכח המועד הקרוב בו ניתן יהיה לאפשר מאן צו הורות פסיקתי, ואם אכן
24 טובת הקטינות מול עיני המשיבים, מצופה שיפעל מיידית לכשניתן יהיה הדבר למימוש
25 קבלת צו שכזה, ולא יסרבו לפעול כאמור, הכל מההיבט העקרוני.

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 23003-02-16 חיוני המשפטי לממשלה נ' בלורן גלבוע ואח'

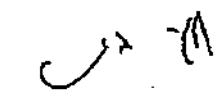
תיק חיצוני

 השעיהו שגלר, סג"ג,
 שופט
 אב"ד

השופט ח' ברנר:

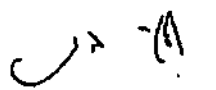
אני מסכים.

 חגי ברנר, שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ד"ר קובי ורדי, סגן הנשיא.

המזכירות תמצא ועתק מפסק הדין לכ"כ הצדדים.

 חגי ברנר, שופט

 ד"ר קובי ורדי,
 סג"ג, שופט

 השעיהו שגלר, סג"ג,
 שופט- אב"ד

ניתן היום, כ"א אב תשע"ו, 25 אוגוסט 2016, בהעדר הצדדים.

מוצג 8

העתק פרוטוקול הדיון מיום 6.2.17

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

06 מברואר 2017

תמ"ש 13187-09-16 רוז ואח' נ' היועץ המשפטי
לממשלה

לפני כבוד השופטת יוכבד גרינוולד-רנד

התובעות

1. סבינה רוז

2. טאייס אבלינו סילבה

נגד

המשיב

היועץ המשפטי לממשלה

נוכחים:

ב"כ התובעות עו"ד דניאלה יעקובי
אמה של התובעות 2 בעצמה
ב"כ המשיב עו"ד רותם אלקלעי ועו"ד ענת בינדר גלעדי

פרוטוקול

עו"ד יעקובי:

אני חוזרת על האמור בתשובה.

מעבר לדברים שאמרת בדיון הקודם שהתקיים בעניין בנות הזוג דיאמנט פה יש התנגדות של המדינה
בטענה שצריך לחתול על עניינן של בנות הזוג את חוק הפונדקאות ואמרת חברתי אחד התנאים לפי
צו הורדת פסיקתי מכח חוק הפונדקאות הוא עניין התושבות של ההורה הלא ביולוגי. בעניין זה אמר
שאנו לא ביקשנו מבית המשפט לתת צו הורות פסיקתי מכח חוק הפונדקאות אנו מבקשים צו הצהרתי
דיקלרטיבי.

בנות הזוג היו ביתר בעת הלידה, לא מעורבת פונדקאית. אני טפחה לנספח א' לתשובתנו. יש למדינת
ישראל נוהל הנספת פרטי אב לקטין תושב ישראל הרשום במרשם האוכלוסין. בנוהל הזה נקבע
מפורשות בסעיף ג' 5 במקרה בו מבקש להירשם כאב אינו רשום במרשם האוכלוסין כאזרח ישראל
או תושב אך הגיש בקשה למעמד בישראל מכח היותו ידוע בציבור של אס הקטין בישראל לפני נוהל
5.20009 או טרם הורית הקטין והבקשה אושרה, ניתן לרשום את האביות על סמך הצהרה בדבר
הכרה באהבות. אנו נכנסים לסעיף ג' 5 לנוהל. בנות הזוג הגישו את הבקשה למעמד בישראל ביחד
לתובעות 2 מכח היותה ידועה בציבור של המבקשת 1 עוד טרם הורית הקטנים והבקשה אושרה. אין
שום סיבה לנוהל אחרת ממה שהמדינה נוהגת שלאבות אין אזרחות במדינת ישראל, לכן מבוקש
להחיל את הנוהל ולתת את הצו כדיוק באותו האופן.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

06 פברואר 2017

תמ"ש 13187-09-16 רוז ואח' נ' היתוך המשפטי
למשלהעו"ד אלקלעי:

הנוהל אליו מפנה חברתי שהוא נוהל הוספת פרטי אב לקטין תושב ישראל הרשום במרשם האוכלוסין מדבר על אב ביולוגי. זוהי אבחנה ראשונה. במקרה זה אין מחלוקת שהאם אינה ביולוגית.

עו"ד יעקובי:

מפנה לבג"צ 10533-04 נקבע מפורשות שלא עושים בדיקת רקמות. הרישום מתבצע על סמך הצהרה בלבד.

עו"ד אלקלעי:

האבחנה השניה היא שסעיף 5 ג' לנוהל קובע שמצריך כתנאי שהבקשה תאשר. במקרה זה כאשר שאלת המעמד מעורבת, עולה שהתובעות יסלימו את המעמד שלהם במהלך שנת 2018 ולפיכך לא ניתן ליתן צו חורות פסיקתי. יש אפשרות לתובעות לפנות בשלב זה להליך של צו אפוטרופסות זמני ואם תושלם שאלת המעמד תוכלנה התובעות להגיש בקשה לצו חורות פסיקתי. אחד התנאים שהמדינה קבעה למתן צו חורות פסיקתי הוא תנאי המושבות. זהו תנאי מהותי. מדינת ישראל לא רוצה לעודד אזרחים זרים להגיע לכאן ולקבל באמצעות צווי חורות פסיקתיים ילדים. צרפנו כנספח 1 לתגובתו את עמ"ש 23003-0216 היתוך המשפטי נ' פלוני. מדובר בערעור שהמדינה הגישה על פסק דינו של השופט אורן שקד. זוג גברים חד מיניים. באותו עניין האב הביולוגי היה בעל התושבות הזרה שלא כמו בענייננו. שם כב' השופט שקד נתן צו חורות פסיקתי ובית המשפט המתחזי בערעור אליו הפניתי הפך את פסק הדין בנימוקים של טובת הקטין. הפנינו לפסקאות 42-44 לאותו פסק דין, שם בית המשפט אומר שלא ניתן להתעלם מההשלכות העיקריות של העדר אזרחות/תושבות של מי מהצדדים ולבחון את טובת הקטינים גם בהתחשב בהיבטים הללו. גם כאן עומדת על הפרק סוגיית מיצול המעמד והעובדה שעד יתן המעמד יש חשש כלשהו שאף בן הזוג הזר יכול להיות מגורש מהמדינה, יכולה להיות פרידה בין בנות הזוג טרם מתן המעמד, יתכנו ביניהן קונפליקטים. הוגשה בר"ע לבית המשפט העליון על פסק הדין של בית המשפט המחוזי כראש המדינה צריכה להשיב.

עו"ד יעקובי:

חברתי מדברת על תיק פונדקאות. זה לא אותו עניין. התומר הביולוגי הוא של האזרח הזר. הטענות שחברתי טוענת הן טענות שהועלו שמא הילדים שגולדו לאותו אזרח זר יקנו מעמד. אין שום רלוונטיות לענייננו.

בית משפט לענייני משפחה במתחם תל אביב

06 פברואר 2017

תמ"ש 13187-09-16 רח ואח' נ' הימץ המשפטי
לממשלה

עו"ד אלקלעי:

1 העובדה ששם בן הזוג הור היה התורה הכיולוגי היה שיקול בעיני בית המשפט, אך לא שיקול יחיד.
2 כל השיקולים התקיימו בענייניו למעט השיקול הזה שהקטין הוא אזרח כבר היום ושחוא לא יקנה
3 אזרחות מכת צו ההורות. לא טובתו של הקטין להיות במצב של פיצול מעמד בין הוריו. נכון שהתובעת
4 2 תסדיר את המעמד קודם. לא יגרם נזק. יהיה ניתן לחוציא צו אפוטרופסות זמני.
5

עו"ד יעקובי:

6 לעניין נוהל הרישום שהפנית, נספח א' הוא חל גם במקרים של תרומת זרע. אציין שבכל מקרה
7 המדינה לא בודקת את זה. יתרה מכך במסגרת אותו בג"צ וייס שהפנית אליו נקבע מפורשות שבדיקה
8 כזאת לא יכול לעבור ככלל. שבדיקת אהבות לצורך רישום של אזרח שאין לו מעמד בישראל לא יכולה
9 לעמוד, היא פסולה. אני מפנה לסעיף 53 לבג"צ וייס. מצטטת. פה אנו מדברים על מצב יותר פשוט, כי
10 הזוגיות אינה טוטלת בספק. חברתי ציינה גם בתגובתה שהבקשה למעמד קטנה מכח הזוגיות.
11 לשאלת בית המשפט - בנות הזוג ביחד 8 שנים. כשאדם שהוא במעמד של התובעת 2 גבר שיש לו בן
12 זוג והם הביאו ילד לעולם בין אם הם עשו שימוש בתרומת זרע ובין הוא סתם רוצה להרשם כאב יעשה
13 שימוש בנוהל, נספח א'.
14 אני מתנגדת לכל הפניה לחוק הפונדקאות, התובעת לא מעוררת בפונדקאות. אנו מדברים על צו הצהרתי
15 נרידא. טוכת הילד מחייבת מותן הצו גם מכל הסיבות שדיברתי עליהן קודם.
16 היעלה על הדעת שרק בגלל שלתובעת 2 אין מעמד במדינת ישראל בעתיד לא יהיה לה מעמד של הורה
17 כלפי הילדים? נניח שבנות הזוג נפרדות, אם אנו הולכים לגישת חברתי, המשמעות היא שיש אם אחת
18 לילדים, אין עוד אלא רק בגלל שאין לתובעת 2 מעמד. מתוך המבקשות יכולה לקחת את עצמה מכאן
19 ולהחליט שהיא לא נשאת במזונות הקטינים ובאחריותה ורק בגלל שאין לה מעמד המדינה תשחרר
20 אותה מכל תובה. לא ניתן לשחרר אותה מהחובות.
21 לעניין פסק דין שהפנתה חברתי לעניין הפונדקאות, מפנה לסעיף 55. מצטטת. זה לא רלוונטי בעניינינו
22 כפי שנקבע בבג"צ וייס. מצטטת את הדברים הרלוונטיים לעניין זה. טובת הילד וטובת האמהות
23 מחייבת מותן הצו. הבקשה למותן צו הורות הוגשה כבר בחודש ספטמבר, אנו מצויים כיום בחודש
24 פברואר 2017. התובעת 2 לא יכולה לקחת שום החלטה בנוגע לילדים.
25 צו אפוטרופסות לא נותן מענה לכל הקטטרופסות שעלולות להיגרם. הדעת איננה סובלת את ההפליה.
26

עו"ד אלקלעי:

27 לא נתנו דגש על עניינים של פיצול מעמד. אנו באים לטובת הקטין.
28
29
30
31
32

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

06 פברואר 2017

תמ"ש 13187-09-16 רוז ואחי נ' היועץ המשפטי
לממשלה

עמ"ד יעקובי:

אני מתנגדת להמתין להכרעת בית המיטפט העליון. העניין לא קטור לענייננו כאן.

החלטה

פסק הדין ישלח לבייכ הצדדים בדואר.

ניתנה והודעה היום יי שבט תשע"ז, 06/02/2017 במעמד הנוכחים.

יוכבד גרינוולד-רנד, שופטת

הוקלד על ידי אירית מוריה קמחי

מוצג 9

העתק הודעת המדינה בבג"ץ ממט
ואבירם

בית המשפט העליון בירושלים
בשבתו כבית-משפט ציונה לצדק

בג"ץ 556/11
בג"ץ 6569/11

בענין שבין:

1. פלוני
2. פלוני
3. פלוני

ע"י בייב עוה"ד יהודיה ביזלס
בדרך בן-נרדן 1, רמת-גן 51201
טל: 03-5775099, פקס: 03-5775098

העותרים בבג"ץ 556/11

1. אלמוני
2. אלמוני

ע"י בייב עוה"ד חנך ארליך ואנו שניא דותן
ואנו דינאל מור ואנו קובי צדק ואנו חנן קואו
ואנו אורלית אשר-קשטן ואנו צבי ארבלו
מרחוב היצירה 18, רמת-גן 51521
טל: 03-5127373, פקס: 03-5127379

העותרים בבג"ץ 6569/11

נגד

1. משרד המים

2. משרד החוץ

ע"י פרקליטות המדינה

משרד המשפטים, ירושלים

טל: 02-6466390, 02-6362002

פקס: 02-6467617, 02-6467011

המשיבים

הודעת עדכון משלימת מטעם המשיבים

בהתאם להחלטות בית-המשפט הנכבד מיום 5.2.2013 ומיום 10.4.2013, להלן הודעת עדכון משלימה מטעם המדינה בשאלה נכונותה של המדינה להסתפק – לעת הווה ועד להסדרה הנושא בחקיקה ראשית על כלל היבטיו – במתן "צו-הורות-פסיקתית" על-ידי בית-משפט למשפחה בישראל במקום צו אימוץ ביחס למקרים של פונדקאות חו"ל. וזאת, בלא שנושא זה הוסדר עדיין בחקיקה.

תמצית העמדה

א. השאלה המשפטית

ב. בהחלטת בית-המשפט מיום 5.2.2013 הבהקשנו ליתן התייחסותנו לשאלה הבאה:

"3. בהחלטה המערכית ינקוט היועץ המשפטי לממשלה עמדה בשאלה אם במקרים של פונדקאות חו"ל בהם דורשת המדינה כיום הליך של אימוץ כתנאי לרישום החורות, ניתן יהיה להסתפק במתן צו הורות על-ידי בית-המשפט לענייני משפחה במתכונת הנהוגה כיום לגבי פונדקאות בישראל. כמו-כן, יהיוס היועץ המשפטי לשאלה אם ניתן לקצר או להקל את ההליכים הדרושים למתן צו כאמור (בין אם צו אימוץ ובין אם צו הורות) במקרים של פונדקאות חו"ל".

ב. העתירות

2. שאלה זו הועלתה בבג"ץ 5569/11. שהיא עתירה, שעניינה בני זוג תושבי ישראל (אמר אלמוני ואמר אלמוני), שהקשירו בהסכם פונדקאות חו"ל בארצות-הברית. בדיקת רקמות שמריכה העלתה, כי הקטינו, שנולדה בחייל כהלך בחלק הפונדקאות, היא בתו הגנטית של אחד מבני

- הזוג. על כן, הקטנה הוכרה בברו של הגבר, עמו יש לה קשר גנטי, והקטנה קיבלה אזרחות ישראלית מכוח אבהות זו על-פי הוראות סעיף 2 לחוק האזרחות, התשי"ב-1952.
3. בני הזוג מבקשים כי גם בני-הזוג האחר, שאין קשר גנטי בינו לבין הקטנה, יוכר כאבא של הקטנה בהתבסס על השמכים והזיב בלבה, ללא צורך בחליק משפטי כלשהו בישראל. בקשתם של בני-הזוג היא להכיר באבהות מהותית. לאמור: בני הזוג מבקשים כי תוענק גם לבני-הזוג (של האב הגנטי), שאין קשר גנטי בינו לבין הקטין, כל הזכויות והחובות, הניתנות לאב.
4. שאלה זו עתידה להתעורר גם בב"ץ 566/11. עובדות המקרה בב"ץ 566/11 דומות לעובדות המקרה בב"ץ 656/11, בהבדל חשוב אחד: בב"ץ 566/11 לא כוצעה בדיקת רקמות, ולכן, לעומדתו, לא הוכח קשר גנטי בין הקטין שנולד למי מבני הזוג, ולקטין לא הוענקה אזרחות ישראלית. אם וככל שיוכח קשר גנטי, כנדרש, סאחד מבני הזוג, תעלה שאלת חזרתו של הגבר השני, שאין לו קשר גנטי לקטין, ושהיה לכך ביטוי, בין היתר, ברשומה במרשם האוכלוסין כאביו של הקטין.
5. ראוי להדגיש כי נקדת המוצא של המדינה היא כי יש הכרח בביצוע בדיקת רקמות לשם הוכחת הורותו הגנטית של אחד מבני הזוג, הכול כמפורט בתגובתו ובטיעון שהשמענו במסגרת הדיון בב"ץ 566/11.
6. עוד ראוי להדגיש כי נקודת המוצא של המדינה היא שהכרה בין-זוג, שאינו הורה גנטי, כחורה יכולה להיעשות רק באמצעות החלטה של ערכאה שיפוטית ישראלית. השאלה שנתורה לדיון היא שאלה המכלול המשפטי הנוכחי, במסגרתו תיצור ערכאות השיפוט הישראלית מעמד משפטי של הורה, לבן הזוג שאינו החורה הגנטי: מסלול "צו ההורות" או מסלול "צו האימוץ".
- ג. תמצית העמדה
7. להלן תמצית עמדתנו בשאלה זו:
- (א) קיצור תקופת ההמתנה לאימוץ. המדינה מודעת בזאת כי מהליכי אימוץ, שעניינם קטין שנולד בפונדקאות חו"ל, אין מניעה מבחינתה שהליכי האימוץ יתחילו בסמוך לאחר הגעת הקטין לישראל (ברגיל, בהליכי אימוץ, יש צורך להמתין חצי שנה לאחר שהקטין סמוך על שולחן המאמצים. בטרם ניתן להגיד צו אימוץ). וכי הראה בהורותו של הקטין בצד של פונדקאות "נסיבות מיוחדות" כנדרש בסעיף 25(ג) לחוק האימוץ.
- (ב) מתן צו אפוטרופסות עד לסיום הליכי האימוץ או ההליכים לצו-הורות. המדינה מודעת בזאת כי בין אם החליק שיוקט ביחס לפונדקאות חו"ל יהיה הליך של צו אימוץ ובין אם הוא יהיה הליך של צו הורות, המדינה, ככלל, תיתן הסכמתה למתן צו אפוטרופסות להורה המיועד, שקבעתה הורותו המשפטית מהבקשה, עד לסיום הליכי האימוץ או ההורות (בכפוף לקיום הדרישות הקבועות בד"ר).
- (ג) צו הורות בהליך פונדקאות שאינו מפקח! האוסד המשפטי של "צו-הורות" מוכר במשפט הישראלי אך ורק במסגרת חוק הפונדקאות הישראלי, שעניינו הליכי פונדקאות שנעשו – על כל שלבויהם – בישראל. הליכי פונדקאות חו"ל הם הליכים שאינם מפקחים ואינם מבוקרים, ולמדינה ישראל אין כל מעורבות בהם. המדינה טאלצת להידרש להליכי פונדקאות חו"ל רק בזעבד, לאחר שהצדדים כבר חתמו על הסכם פונדקאות עם אזרחית זרה בחו"ל, ולאחר

- הורוה של הקטני בחייל וועדה כוונתו – שהיא וועדה ציבורית שחברים בה אישים בני סמכא בתחומים הנזכרים לעיל – סברה שיש ליחד את הביטוי "צו הורוה" להליך מנדקאות בישראל, שהוא מפקח ומבוקש בעיד שבהליכי, שאינם מופקחים, אין הצדקה לעשיית שימוש ב"צו הורוה", שיש בו כדי לבטא מרחק לגיטימציה וגושפנקא חוקיים להליך.
5. על דעת היועץ המשפטי לממשלה, לאחר בחינת הדברים, הרינו להדיע בזאת כי עד להשלמה החקיקה בנושא, נוכל להסכים למתן "צו-הורוה-פסיקתי" ביחס לפונדקאות ה"ל על-ידי בית-משפט למשפחה בישראל, במקום צו אימוץ, וזאת ביחס לבן הזוג של ההורה הגנטי (כאשר ההורוה הנטיית הוכחה בבדיקה רפואית לפי חוק מידע גנטי).
6. עם זאת, נזהיר שהסכמתנו זו ניתנת בנסיבות המיוחדות של המצב, לעת הזו ועד להשלמת החקיקה, ולא בהסכמה לכינונו של "צו-ההורוה-פסיקתי" ביחס לפונדקאות ה"ל כמוסד משפטי עצמאי בשיטתו, לצד מוסד האימוץ ולצד מוסד "צו ההורוה" (הניתן לפי חוק הפונדקאות הישראלי). זכיל, בכמך לכך שכל התנאים למתן "צו ההורוה" – התנאים אשר צפויים להיות בחקיקה העתידית לפי המלצת וועדת מנך-יוסף והמלצת צוות היישום – יהיו התנאים למתן "צו ההורוה הפסיקתי". על מנת למרוס בפני בית משפט נכבד זה את התנאים המדויקים המדוברים, ובפרט את דרך יישומם במקומות הביניים עד להשלמת החקיקה, נתון לנו פרק זמן של חודש נוסף.
10. מכל מקום, על מנת לכאר את הבסיס לעמדתנו, נאר את המסגרת המשפטית הנוגעת לעניין, תוך הצגת הדמיון והשוני בין צו אימוץ לצו הורוה. הצגת נקודות הדמיון והשוני תכאר את ההצדקה לעמדה, שאת המציתת הצגה, ביחס למקרים של פונדקאות ח"ל.

צו הורוה וצו אימוץ: המסגרת המשפטית

- א. קשר ההורוה
11. קשר ההורוה בין ילד לבין הורוה הוא מהקשרים העזים והעמוקים, שיוע האדם. "בן לו היה לו! ילד קטן" (רחל המשוררה "עקרה"). "שממית על קיר ביתך, עדו אני רוצה להיות" (דליה רביקוביץ "חמצץ"). לא בבדי ביטוי למערכת יחסים עזה זו נכלל כבר בעשרת הדיברות, "כבד את אביך ואת אמך למען אריוכו ימך" (שמות כ, יב).
12. בנוסף למשמעויות הנפשיות, התברריות והאחריות של קשר ההורוה, קשר ההורוה הוא בעל משמעויות משפטיות. המשמעויות המשפטיות של קשר ההורוה קבועות, בעיקרן, בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 (להלן – חוק הכשרות). וכך קובע סעיף 15 לחוק הכשרות:
- "אפוטרופסות ההורים כוללת את החובה והזכות לדאוג לצרכי הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו לעבודה ולמשלח-יד ועבודתו, וכן שמירת נכסיו, ניהולם ופיתוחם; וצמודה לה הרשות להחזיק בקטין לקבוע את מקום מגוריו, והסמכות לייצגו".
13. כיצד נוצר קשר ההורוה? הדרך האחת, היא הדרך הטבעית, הביולוגית. הורוה הבראשיתית יסודה בחורוה הטבעית. "והאדם, ידע את-תוה אשתו; ונתר, ופלד את-תו... ותקף ללדת, את-אתו את-תל" (בראשית ד, א).
14. הדרך השנייה ליצירתו של קשר הורוה היא הדרך המשפטית. התפתחותה של החברה, טכנולוגיות בתחום הפרייון ושינויי העירי, אפשרו יצירתו של קשר הורוה אף בדרך משפטית. קשר הורוה השקול לחלוטין לקשר ההורוה הטבעית.

- ב. אימוץ
15. התקלה בא שלט מוסד האימוץ. "כל המבדיל יתום בדרך ביתו, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו" (תלמוד בבלי, מסכת סנהדרין דף יט, ע"ב ב. וראו גם בתוכנית נ. א). חוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981 (להלן – חוק האימוץ) קובע את הניסגור הכשפטית ליצירת קשר של הורות בדרך של אימוץ.
16. כעילה בין החוק. הנאי ליצירת ההורות הכשפטית בעקבות אימוץ, הוא קיומו של הליך משפטי. כלשון סעיף 1 לחוק:
"אימוץ יהיה על ידי צו של בית-משפט, שיינתן לפי בקשת מאמץ" (ההדגשה הוספה).
17. חוק האימוץ קובע הליך משפטי דו-שלבי ליצירתו של קשר הורות בין מי שאין ביניהם קשר ביולוגי:
השלב הראשון הוא השלב. שעניינו בחינה ההצדקה העקרונית לניתוק קשר ההורות בין ההורים הביולוגיים לקטין.
השלב השני הוא השלב. שעניינו היתוק המשפטי, במהלך של קשר ההורות בין הקטין להוריו הביולוגיים ויצירת קשר ההורות המשפטית בינו לבין ההורים המאמצים, שאין להם קשר ביולוגי לקטין.
- אימוץ – השלב הראשון: בחינת ההצדקה לניתוק הקשר הביולוגי
18. השלב הראשון, שלב בחינת ההצדקה העקרונית לניתוק הקשר עם ההורים הביולוגיים, יכול להתבצע בשתי דרכים:
א) הסכמה לאימוץ. הדרך האחר לניתוק הקשר הביולוגי, היא הדרך של מתן הסכמתו של ההורה הביולוגי לאימוץ ילדו (סעיף 8 לחוק). ההסכמה יכולה להינתן אך ורק בפני הנדרמים המוסמכים, שהם שופט ועובד סוציאלי יחדיו, ובמקרה של מתן הסכמה מחוץ לישראל – בפני נציג דיפלומטי או קונסולארי של ישראל (סעיף 9 לחוק). שופט, מירושו שופט בית-המשפט למשפחה, ויכול שבמקום השופט יבוא דיין או משפטן. שהוסמך לכך לפי החוק (סעיף 9 לחוק). ההסכמה יכולה להינתן. עירונית. רק שבעה ימים לאחר תלידה (סעיף 8 לחוק).
- ב) הכרזה על הקטין כבר-אימוץ על-ידי בית-המשפט. באין הסכמת הורה ביולוגי לאימוץ, מוסמך בית-המשפט להכריז על ילד כבר-אימוץ, בהתקיים העילות המנויות בחוק, ובהן הורה לא ידוע, הפקדה, מות ההורה או חוסר מסוגלות הורית (סעיף 13 לחוק). הליכי הכרזתו של קטין כבר-אימוץ מחייבים מעורבותו של בייב היועץ המשפטי לממשלה וכן של עובד-סוציאלי לפי חוק האימוץ, והגשת הסקיר מטעמו (סעיף 22 לחוק).
- אימוץ – השלב השני: צו האימוץ
19. השלב השני, השלב בו יוצר – משפטית – קשר ההורות בין הקטין להוריו המאמצים, וסתנת קשר ההורות בין הקטין להוריו הביולוגיים. הוא השלב, המכונה בשם "צו אימוץ" (סעיף 1 לחוק). על שלב זה חילש סעיף 14 לחוק האימוץ, אשר זו לשונו:
"האימוץ יוצר בין המאמץ לבין המאומץ אותן החובות והזכויות הקיימות בין הורים ובין ילדיהם, ומקנה למאמץ ביהם למאומץ אותן הסמכויות הנתונות להורים ביחס לילדיהם;

הוא מפסיק את החובת והחובות שבין המאמץ לבין הזריו ושאר קרוביו ותסמויות הנלוות להם במחס אליו.²⁰

20. כמו בשלב הראשון, נב בשלב השני – השלב של צו האיסוף – תיונית מעורבותו של בייב היועץ המשפטי לממשלה ושל עיבד-סוציאלי להק האיסוף, ובית-המשפט "לא ייתן צו [איסוף]... אלא לאחר שסיבל הסקור בכתב מאת עובד סוציאלי לפי חוק האיסוף" (סעיף 22 לחוק).

ג. פונדקאות

21. כאמור, התפתחותה של החברה וההתפתחות הרטאה אפשרו הבאתו לעולם של ילד בדרך נוספת, היא דרך הפונדקאות. כפי שיפורט להלן, דרך זו לא התקבלה כמרבית מדינות העולם ביצרה הזרות באופן אוטומטי, ומדינות העולם נחלקות עד היום באשר לעצם ההיתר לבצע פונדקאות בארצם; באשר לנציגים בהם ניתן לבצעה; כמו גם באשר להכרה המשפטית בפונדקאות כמצב חירום משפטי בין הילד לבין ההורים המיועדים, בין אם בוצעה בארצם ובין אם בוצעה מחוצה לה.

22. במדינת ישראל הוכרה הפונדקאות בתנאים, שהוגדרו בחוק הסכמים לשמירת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), התשס"ו-1995 (להלן – חוק הפונדקאות). חוק זה הוא גם החוק, הקובע את המסגרת המשפטית ליצירה קשר של הורות משפטית במקרה של הליך פונדקאות, שהתרחש, על כל שלביו, במדינה.

23. כעולה מחוק הפונדקאות, קשר ההורות במקרה של פונדקאות, נוצר אף הוא אך ורק מכוחו של צו שיפוטי, שניתן על פי חוק לשני ההורים המיועדים, השותפים לחלק, וזאת על אף שלכל הכנות אחד מהם (הנכר) הוא ההורה הנטי של הקטין שנולד כנוצאה מהחלק. בדומה להליך הקבוע בחוק האיסוף, גם החלק, הקבוע בחוק הפונדקאות הוא, במובנים רבים, דו-שלבי.

פונדקאות – השלב הראשון: השלב ההסכמי

24. השלב הראשון, הוא שלב ההתקשרות בין הפונדקאית (י"אס נשאתי) לבין ההורים המיועדים, או הימזמינים²¹. שלב זה אינו יוצר קשר של הורות בין ההורים המיועדים לבין הקטין שיוולד. ההפך (שנחתם בין הצדדים בעניין הפונדקאות לאחר פיקוח של וועדת האשרורים, כפי שיפורט להלן), אינו יוצר קשר של הורות, שכן ההורות אינה עניין הסכמי, אלא הוא נוצר אך ורק מכוחו של צו שיפוטי, שניתן בשלב השני.

פונדקאות – השלב השני: צו הורות

25. השלב השני בהליך הפונדקאות הוא שלב יצירת קשר ההורות המשפטית. קשר ההורות נוצר על-ידי צו שיפוטי, המכונה בשם "צו הורות" (סעיף 11 לחוק הפונדקאות). בקשה לצו הורות יש להגיש תוך 7 ימים מיום מיום לידת הקטין (סעיף 11א לחוק). מיום לידת הקטין ועד למתן צו ההורות מצויות סמכויות האפוטרופסות ביחס אליו כדי שבד סוציאלית (סעיף 10א לחוק), כאשר התקפה הפיזית של הקטין היא אצל ההורים המיועדים (סעיף 10א לחוק).

26. צו ההורות המשפטי הוא בלבד שיצא את קשר ההורות בין ההורים המיועדים לבין הקטין. כלשון סעיף 12א לחוק הפונדקאות:

²¹ אבל ראו המיפא לסעיף 15 לחוק האיסוף, בסנה צלה כי יכול שצו האיסוף לא יעקף לתוסין את קשר ההורות בין ההורה היולדני לילדו.

"עם מתן צו הורות יהיו ההורים המיועדים הורים ואוטורופים בלעדיים על הילד והוא יהיה ילדו לכל דבר ועניין".²

27. וראו גם סעיף 21 לחוק פונדקאות, שהתקן את החק בפרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965, וקבע כי רק עם מתן צו ההורות ייירשמו בפרשם (האוכלוסין) כרטי הרישום הקבועים בצו".

28. ועוד: הפונדקאית לעולם אסור שהיה בעלת קשר גנטי לקטין תולד (ראו סעיף 4(2) לחוק הפונדקאות, הפובע כי תנאי לפונדקאות הוא ש"הביצית אונה של האם הנישאת". ההדגשה הוספה). אולם, האם-הפונדקאית, שעשאה את הקטין ברחמה וילדה אותו, יכולה לפנות לבית-המשפט למשפחה ולבקש כי "יבצע בצו את כעמד האב הנישאת כאם ואוטורופא על הילד, והוא יהיה ילדה לכל דבר ועניין" (סעיף 13(ג) לחוק). ההכרעה בעניין זה היא הריג, והיא תיען בהתבסס על טובת הילד, תוך הסתייגות בהסקיר (סעיפים 11, 13, 14 לחוק).

פונדקאות – משמעותו של הקשר הגנטי

29. פונדקאות פירושה השתלת ביצית מופרית באישה, שמטרתה התעברות האישה (האם הנישאת) על מנה למסור את הילד שיוולד להורים מיועדים. זאת, לפי הסכם לנישאת העובר.

30. בהליך פונדקאות בפרגל נדרש שלפחות האב המיועד של הקטין יקיים קשר גנטי לקטין. כלשנו של המחוקק בסעיף 2(4) דהא לחוק הפונדקאות:

"השתלת ביצית מופרית שמטרתה התעברות אם נישאת על-מנת למסור את הילד שיוולד להורים מיועדים לא תבוצע אלא בהתקיים כל אלה:

... (4) הזרע המשמש להפריה תהי-גופיה הוא של האב המיועד... (ההדגשה הוספה). ועוד כי בהמלצות ויגדה מור-זוסף הוצע לאפשר גם מצב הפך, בו הזרע, המשמש להפריה, הוא של תורם. זאת, ובלבד שבמקרה כזה הביצית תהיה של האם המיועדת (ראו עמ' 64 לדו"ח הוועדה). כלומר, מן ההכרח הוא שלפחות אחד מההורים המיועדים יהיה בעל קשר גנטי לקטין.

31. אף-על-פי-כן, כאמור, המחוקק הישראלי לא הכיר בקשר הגנטי האמור כיוצר קשר אוטומטי של אבהות, במקרה בו הקטין בא לעולם במסגרת פונדקאות. אלא המחוקק קבע, כאמור, כי תנאי ליצירת קשר משפטי של הורות הוא הליך משפטי, שהופו ביצו הורות" (זאת, אף שהאב הוא אב גנטי, ואבהותו היא תנאי לקיום ההליך).

32. דין דומה חל מקום בו קיים קשר גנטי בין האם המיועדת לבין הקטין, כפי שפרט: בין אם קיים קשר גנטי בין האם המיועדת לבין הקטין ובין אם לאו, מקום בו הקטין בא לעולם בהליך של פונדקאות הקשר הגנטי אינו יוצר קשר אוטומטי של אמהות. במקביל, אין בהיעדר של קשר גנטי בין האם המיועדת לבין הקטין כדי למעט את האפשרות להכיר בה כאם לכל דבר ועניין כאמצעות "צו הורות". תחת זאת, בשני המקרים נדרש הליך שיפוטני (צו הורות) שייצור את קשר האמהות המשפטי עם האם המיועדת. והכל, אם התקיימו התנאים שנקבעו בחוק (ראו סעיפים 4(2), 11, 12 לחוק).

33. כלומר בישראל הליך פונדקאות מתאפשר מבחינה גנטית באחד משני אלו: (א) פונדקאות בה הזרע הוא של האב המיועד, והביצית היא של תורצת ביצית; (ב) פונדקאות בה הן הזרע

² אבל ראו סעיף 21(ג) לחוק, הקובע כי "אין בצו הורות כדי לפנות בדיון איסור היתר לענייני נישואין וגירושין".

המיועד הן הביצית המיועדת הם של הזוג המיועד. בין כך ובין כך, נדרש הליך משפטי, בהתאם לתנאים שנקבעו בחוק, שייצור את קשר ההורות בין הזוג המיועד לקטין.

34. ייתכן שהעובדה שצריך שיתקיים קשר גנטי בין האב המיועד לקטין ויכול שיהיה קשר גנטי בין האב המיועד לקטין. כמו גם העובדה שמדובר בסטין, שהובא לכתחילה לעולם על-פי הסכם לנשיאת עוברים, על מנת שאלה יהיו תוריו ואין מדובר ביצירת זיקה הורית לילד קיים, היא שהביאה את המחוקק לנקוט בהקשר של פונדקאות בביטוי "צו הורות", במובחן מהביטוי "צו אימוץ". שהיה קיים כהסדר משפטי עוד קודם לכן. אם קיים קשר גנטי – ובעניין זה לא ראה המחוקק לנכון ליצור הבחנה בין ההורים – נראה שנוון יותר שהמחוקק יבחר במונח משפטי אחר, הריאם גם את "לשון בני אדם". והרי גם לפי "לשון בני אדם", הביטוי "אימוץ" הוא ביטוי הגהיית כיום למקרים בהם צנן קשר ביולוגי בין הקטין לבין ההורים המיועדים נורא הנדרת "אימוץ" במילון "רב-מילים" כ"קבלת ילד ממשפחה זרה והפיכתו באופן חוקי לחלק מהמשפחה המקבלת. העברת הזכויות החוקיות בנוגע לקטין מן ההורה הטבעי שלו לבוגר אחר".

סיכום ביניים: הדמיון והשוני בין צו אימוץ לצו הורות

35. עמדנו עד כה על הדמיון והשוני בין הליך אימוץ להליך פונדקאות. בפרט הדגשנו שהן בהליך אימוץ הן בהליך פונדקאות קשר ההורות נוצר בדרך שיפוטית, על פי הסדרים הקבועים בחוק, ובנודאי לא בדרך הסכמית. השיבונו של ההליך השיפוטי הוא הן ביצירתו של קשר ההורות החדש הן בניתוקו של קשר ההורות הביולוגי הקודם (באימוץ) או בקביעת היעדרו של קשר הורות אתר (האם-היולדה בפונדקאות).

36. כעת נתייחס לנקודה דמיון חשובה נוספת, עליה נתעכב קמעה, היא הצורך במעורבות עמוקה של רשויות הרווחה בשני ההליכים, והצורך בהגשתו לבית-המשפט של תסקיר עובד סוציאלי כהנאי מקדמו למתן צו ליצירתו של קשר ההורות המשפטי.

נקודת דמיון נוספת: פיקוח ומעורבות הדוקים על פי חוק

37. כידוע, הליך האימוץ – שהוא הליך בי כרוכים חוצאותו של קטין מהוריו הביולוגיים, לעיתים בניגוד לרצונם, והעברתו של הקטין למשפחה אחרת, שהאמצע – הוא הליך הכרוך במעורבות ופיקוח הדוקים על-פי חוק. הרי המצב גם ביחס להליך הפונדקאות.

38. פונדקאות היא הופעה מורכבת. המחייבת פיקוח ובקרה הדוקים לכל אורך התהליך. זאת, בשל החשש הטבוע לניצולה של הפונדקאות, המאפשרת לאחרים להשתמש באיבר מאיברי גופה (הרחם). על מנת להגשים את מאווייהם של אלה אחרים, כמו גם בשל תחשש שילד יהפוך, כביכול, ל"מנצח עובר לסוהר", על-כן, חוק הפונדקאות נחקק לאחר דיון מקיף בטוגע לכלל היבטי ההופעה, שהתקיים ב"ועדה ציבורית-מקצועית", שמונתה ביוני 1991 על-ידי שר המשפטים ושר הבריאות, בראשותו של שופט בית המשפט המחוזי ב"מסוס שאול אלון".

39. בעקבות המלצות הוועדה, קבע המחוקק הישראלי בחוק הפונדקאות מספר מנגנונים, המבטיחים פיקוח הדוק ורגיש על הליך הפונדקאות. וזאת, הן בשלב הראשון (שלב הסכם הפונדקאות) הן בשלב השני (שלב צו ההורות).

³ ראה הצעת חוק התכתיב לנשיאת עוברים ואישור רכבם ובעבר היולדה, התשנ"ו-1995, ח"כ 259.

40. כך, הסכם הפונדקאות טעון אישורה של הרגה. בה חברים אנשי מקצוע, המעניינים בהוות דעת מקצועית אודות התאמת הצדדים להחליק (סעיפים 4-3 לחוק); תנאי תשלום הוצאות ופיצוי לאם הנושאת כענן אישור הוועדה (סעיף 5 לחוק); מסירת הילד להורים המיועדים נעשית בטובות פקידה סעד (סעיף 10(ג) לחוק); לאחר לידתו של קטין בהליך פונדקאות, ולפני מהן "צו הורות", האפוטרופוסה הבלעדית לקטין נתונה לפקידה סעד (סעיף 10(ב) לחוק); לפני מתן צו הורות מוגש לבית-המשפט הסקיר עיבוד סוציאלי (סעיפים 11(ג), 13(א), 14(א) לחוק); תעוד.

41. פשלה בישראל שלא בהתאם להסדר הפאון, הקבוע בחוק הפונדקאות, היא עבירה פלילית (סעיף 19 לחוק).

42. הנה כי כן, הן בהליך האימוץ הן בהליך הפונדקאות קיימת מעורבות עמוקה של הרשויות לאורך ההליך. בשני המקרים, לפני שבית-המשפט יוצר את ההורות המשפטית – בין באמצעות צו אימוץ ובין באמצעות צו הורות – בית המשפט מעיין בהסקיר עיבוד סוציאלי.

43. בפועל, נכח שהורב הדומה עד מאד של ההלכים, המדובר באותם פקדי סעד משם, המכונים את ההסקרים ומלווים את תהליך האימוץ או הפונדקאות. כלומר העובדים הסוציאליים המשמשים לפי חוק אימוץ ילדים הם הם אותם עובדים סוציאליים המשמשים לפי חוק הפונדקאות. ואולם, יש לזכור כי בשני המקרים ההסקרים באים בסיומו של ההליך, וכי התנאים העיקריים נבחנו בשלבים המקדמים יותר.

פונדקאות חו"ל: כללי

44. כאמור, הדין בישראל מבני בשתי דרכים בלבד ליצורתי של קשר הורות: הדרך הביולוגית, והדרך המשפטית. הדרך המשפטית נחלקה לשניים, דרך האימוץ הדרך הפונדקאות. המשותף לשתי הדרכים המשפטיות הללו ליצירת הורות הוא, שההורות נוצרת בהליך משפטי, במסגרתו בית-המשפט לענייני משפחה יוצר את ההורות המשפטית, ומתקן את קשר ההורות הביולוגית הקודם. הליך משפטי זה מתנהל בדלת אמותיו של הסדר חוקי מפורש וממורט.

45. דרך שלישית ליצירת הורות – כגון הדרך ההסכמית – אין. לא ניתן ליצור הורות מכוח הסכמת הצדדים. וראה גם סעיף 33 לחוק האימוץ, הקובע עבירה פלילית במקרה של מסירה פרטית, היינו מסירה הסכמית, של קטין לצורך אימוצו, שלא לפי הוראות חוק האימוץ. כן ראו סעיף 19 לחוק הפונדקאות, האוסר מסירה פרטית, היינו מסירה הסכמית של קטין, שלא לפי הוראות חוק הפונדקאות. זאת, בשל כך שקטין אינו "מוצר העובר לסוחר"⁵.

⁵ כידוע, הסכמות הקבועות בתוך הסעד (סדר דין בעניני קטנים, חולי נפש ועדרים), תשס"ו-1955 וחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962 נלוות לעובדים סוציאליים לעדרי זין; הסכמות הקבועות בחוק הגיר (נכסיהם), ענינת הדכי כיבול, התש"א-1971, וחוק הנער (טיפול והשגחה), התש"ז-1950 נתנה לעובדים סוציאליים לחוק הנער, כעניינן, ידע לשני תחומים – רשם האימוץ וחוק הפונדקאות – הסכמות בהיבט סגור עידיים סוציאליים. עובדים סוציאליים לחוק האימוץ לחוק הפונדקאות

⁶ סעיף 13(א) לחוק האימוץ קובע:

"המסדר, מקבל או מתחיל וכל למסרה אימוץ בישראל, או למסרה אימוץ בין-ארצי שלא לפי הוראות חוק זה, דינו – מאסר שלוש שנים" (ההדגשה הוספה).

46. מן יהיה אטא דינה של פונדקאות חו"ל פונדקאות חו"ל, למעשה, עניין הסכמי, שאין בו כל מעורבות שהיא של רשויות הרשויות. כמו-כן, למיטב הדיעה, גם כשיש מעורבות מסוימת של ערכאה שיפוטית בחו"ל – כפי שכן הוא בחלק ממדינות ארצות-הברית, כמו בעניינינו – מעורבות הערכאה השיפוטית מוגבלת לצורך הוקף להסכמת הצדדים, ללא מעורבות רשויות הרשויות (לענין כי פסק-הדין האמריקאי הור' ממילא אינו נזכר בישראל, כפי שקבעה פסיקה ביה-משפט נכבד זה⁴⁷).

47. חוק הפונדקאות הישראלי בודאי אינו פתוח מסגרת לתורה משפטית בפונדקאות חו"ל. וראו הוראתו המפורשת של המחוקק בסעיף 212 לחוק הפונדקאות, לפיו תנאי לפונדקאות לפי החוק הוא שכל הצדדים להסכם הם הושגו בישראל. ואילו בפונדקאות חו"ל הפונדקאות היא זרה. לפיכך, מבחינת חוק הפונדקאות הישראלי אין בסמכותו של ביה-המשפט למשפחה ליתן "צי הורות" בעניין קטין, שנולד במסגרת הליך פונדקאות שנערך בחו"ל.

48. על כן. הגיחה המשפטית עליו עמדנו לעיל מוביל למסקנה המשפטית המתחייבת, והיא כי אין להכיר בפונדקאות חו"ל באופן אוטומטי, מכוח הסכם הפונדקאות עצמו (או מכוח מסמכים שהוצאו בחו"ל בהתבסס על הסכם הפונדקאות). אין בדין הישראלי הוראת חוק, המאפשרת הכרה בהסדר פונדקאות זר, שאינו מפורק ואינו מוסדר. אין בדין הישראלי הוראת חוק, המאפשרת הכרה בהורות על בסיס הסכמי בלבד. ההנך הוא הנכון.

49. ואף קחשי מהנני יש בהכרה אוטומטית בהסדר הפונדקאות הזר. וזאת, בשל היעדר הפיקוח העלול להוביל להוצאה קשות. על התוצאות הקשות האפשריות עמדנו במסגרת תגובתנו לעתירה, ובמסגרת הטיעון בעל-פה, ונבנה כאן לדברים שאמרנו שם. כמו כן, כפי שצינו בדיון בעל-פה, ההסכם עם הפונדקאית שחתם בענייננו אף הוא מעורר למאורה קשים, וספק אם הוא מסוג ההסכמים שהיו מאושרים על-ידי הוועדה המוסמכת אילו ההסכם היה נתחם בישראל⁵⁰.

50. מכיוון שכן, עמדתה הנהגה של המדינה ביחס לפונדקאות חו"ל היא העמדה הבאה:

(א) פונדקאות חו"ל אינה מוכרה משפטית. אין הכרה בפונדקאות חו"ל, היא כשלעצמה, כיוצרת קשר של הורות, מכוח הסכם הפונדקאות או מכוח מסמכים, שהוצאו בהתבסס על הסכם הפונדקאות.

(ב) הכרה בהורות הביולוגית. הנם שאין הכרה בפונדקאות, עדיין יכול שקיים קשר גנטי בין ההורה העתיד לקטין, קשר הנשען להשפעת על ההורות. שבים אנו, אם כן, להורות הביולוגיות כדרך ליצירת יחסי הורות. קשר גנטי זה מוכח באמצעות הראיה הטובה ביותר, הפשוטה

וראו סעיף 212 לחוק האמין, הקובע במי מסירה בדין של קטין, שהיא מסירה אך ורק על-ידי עובד סוציאלי מוסמך.

יולא ופסק יק' לפי שהסכים לקבלו למוציא בטרחה לאבצו, אלא באמצעות עובד סוציאלי לפי חוק האומץ; הוצאה זו לא תחול על מסירה למאבץ שהיא בין-הדג של הורה המאבץ.

ראו ע"א: 970/03 י"ב נ' אבס, כ"ד בט' (5) 561; ע"א 3441/01 פלוני נ' פלונית, כ"ד ט"ז (1) 561.

ראו, למשל, סעיף 29 להסכם הפונדקאות בענייננו, הקובע כי מקום בו הפונדקאית סירבה לבצע המלה חרף פגמים שהתגלו העובר, רפונדקאית היא שתגול הקטין. במקרה זה, הפונדקאית אף שהוגבה בתשלום מימנים לעתידים.

ביותר והמסובלת בכל תקי האכזרה, היא בדיקת הרקמות.⁵¹ לא כל שכן, זוהי הראיה המקובלת והראויה במקרים בהם האכזרה עשויה להעניק אזרחות ישראלית,⁵² בפרט נוכח מורכבותו היתרה של הליך הפונדקאות, שענינו מצב בו אין המדובר בהבאת ילדים לעולם בדרך חסצ, המדובר בזהאי בדרשה שהיא סבירה ופזדהק, ואין עילה להתערב בה.

מכל מקוב, בזהאי שאין להסתפק באשורים רפואיים-מעבדהיים כאלו ואחרים של גורמים מארצות שרות, לפיהם ניטל, לפי הטענה, חוסר גנטי מההורה המומין, והושלל ברחמה של האם-הפונדקאית, כאשר ידועים מקרים בהם, בפועל, האישורים הרפואיים לא תאמו בהכרח את המציאות העובדתית. נראה כי לא בכדי העותרים עצמם קבעו בהסכם הפונדקאות כי הם יכולים לחייב את הפונדקאית בביצוע בדיקת רקמות (סעיף 31 להסכם הפונדקאות), וכי מקום בו נולד ילד עם מומים, העותרים יסבימו לקבל התיקו רק לאחר שבדיקה גנטית תוכיח שהוא ילדם (סעיף 34 להסכם הפונדקאות).

הוכח קשר גנטי כאמור, יוכר הקטין כילדו של אביו הגנטי, וכאם אותו אב הוא אזרחי ישראל, יקבל הקטין אזרחות ישראלית מכוח הורהו הישראלי.

(ג) הצורך בצו אימוץ לנן-הזוג בהיעדר קשר גנטי. דעה בן-הזוג (או בת הזוג) של ההורה הגנטי ליצור קשר של הורות משפטית עם הקטין, עליו לנקוט בהליכים לאימוצו של הקטין. כך מתחייב בן התמיסה המשפטית הטובה בישראל, לפיה מקום בו צו קשר גנטי, הדרך ליצירת קשר של הורות היא דרך האימוץ. כן מתחייב מן העובדה שמקום בו, למשל, אישה מתאלמנת כשהיא הרה, נישאת לנכר אחר, וילדת, הרי אם הגבר החדש מעוניין שיהיה קשר של הורות בינו ובין הקטין, עליו לאמנו. זאת, גם אם הוא ליווה את הקטין מרגע לידתו ואף קודם לכן.

51. עמדתה זו של המדינה עולה בקנה אחד עם מורכבותו של המצב במשפט המשוחח.⁵²

(א) איסור מוחלט.⁵³ יש מדינות האוסרות לחלוטין על הליכי פונדקאות בשל הפגיעה הקשה בפונדקאית ובשל התפצתו של הקטין. כך הוא המצב בגרמניה, צרפת, איטליה, שוויצריה וסין. במדינות אלו, מקום בו מתברר, בדעבד, כי בוגד, לדין, התקיים הליך של פונדקאות, אזי הקטין שגולד נחשב לבנו של האם-הפונדקאית ובעלה. מבין המדינות הללו, יש מדינות שאמשרו אימוץ של הקטין על-ידי האם-המזמינה, ויש שאפשרו לאב המזמין להוכיח את אבזותו הגנטית על מנת לסתור את החוקה כי בעלה של הפונדקאית הוא האב. אך חדבר אינו נקי מספק בשל העובדה שאימוצו געין זו הוא עקיפה של האיסור האמור.

⁵¹ ע"א 348/78 פלוגית נ' פלוגי, פ"ד (1) 735, 743: "בן הראוי שבית המשפט יזקק - לאור שגברו לו, לבטורה, נסיבות העניין - בכל דיון בדבר קביעת אבזות, בראש ובראשונה, לבדיקת סיווג הרקמות".

⁵² בג"ץ 4483/03 קרואן נ' שר המנים, מרסס בוגד, ב"פ 10335/04 חס נ' שר המנים, מרסס בוגד בעת הרום.

⁵³ הדברים מבוטאים על הספירה. עריכת ע"ר אבזת האב, אליה התייחס לשל.

"A Preliminary Report on the Issues arising from International Surrogacy Arrangements", <http://www.hcch.net/upload/wop/gsp2012pd14en.pdf>.

⁵⁴ ראו עמ" 10-9 לסכירה הייל, שהוכנה בסעס וועדת האב.

(ב) מדינות המסדירות את הפונדקאות בהק⁵². יש מדינות, המסדירות את הליך הפונדקאות בחוק, ומהן כך מתירה את הפונדקאות בדרכי שטרטו בחוק. חלק מהמדינות, כמו ישראל, מסדירות אך ורק פונדקאות שנעשה בשטחן. חלקן, כמו אנגליה, מסדירות גם פונדקאות שנעשה מחוץ לשטחן⁵³. ההסדרה במדינות אלו היא משני סוגים: הסדרה לכתחילה, לעומת הסדרה בדעת. ישראל ויוון הן המדינות, המסדירות את הליך הפונדקאות לכתחילה, לפני הכניסה להיריון, הן פיקוח על ההליך כולו. מדינות אחרות (אנגליה, אוסטרליה) מסדירות את ההליך בדעת, במובן זה שהן מאפשרות הענקת צו הורות להורה המומין אם ההפיקו דרישה החוק, במדינות אלו, המסדירות את הפונדקאות בדעת, קיים באופן טיפוסי אישור על פונדקאות מוסדרת ועל תיווך לפונדקאות.

(ג) מדינות בהן הפונדקאות אינה מוסדרת, אך ניכרת רתיעה מהפונדקאות⁵⁴. יש מדינות, והן רבות, כמו קנדה, אירלנד, הולנד, בלגיה, ארגנטינה, ברזיל, יפן, מקסיקו, וחלק ממדינות ארצות-הברית, בהן אין הסדרה חוקית של הפונדקאות. עם זאת, התפיסה המשפטית המקובלת במדינות אלו, בהתבסס על עקרונות כלליים, היא שהסכם הפונדקאות אינו אכיף, ולכן השאלה אם תילד יימסר להורים המומינים תלויה ברצונה הטוב של הפונדקאות. במדינות אלו, הילד שילד חוזר, כנקודת מוצא, לידה של הפונדקאית ובעלה.

(ד) מדינות בהן הפונדקאות אינה מוסדרת, והיא למעשה מותרת⁵⁵. יש מדינות כמו גיאורגיה, הודו⁵⁶, רוסיה, תאילנד, אוגנדה, ארמניה, מולדובה וחלק ממדינות ארצות-הברית, בהן הפונדקאות אינה מוסדרת בחוק. בפועל במדינות אלו נוהגת פונדקאות מסחרית, כאשר לאחר היוולדו של הילד קיימת במדינות אלו פרוצדורה מסוימת, לפי הדן הכללי, המאפשרת להכיר כהורים-המבקשים כהוריו של הקטין, כגון התראה תעודה לידה על-שם ההורים-המבקשים לאחר הלידה. בהלק במדינות ארצות-הברית קיימת אפשרות לקבל צו שיפוטי בעניין עוד טרם הלידה, כדי שכן היה בעניינו.

52. כאשר להתייחסות של מדינות העולם, בדעת, לפונדקאות שבוצעה מחוץ למדינה: יש מדינות, שמחילות את כללי המשפט הבינלאומי בעניין, ויש שמחילות את הדין הפנימי שלהן ביחס לפונדקאות (זהו הכלל, במשפט הבינלאומי הפרטי, המכונה בשם "דין המקום" *lex loci*) בין כך ובין כך, משמעות הדברים היא, לרוב, אי הכרה או הכרה חלקית בלבד (ביחס לאחד ההורים) בפה שנעשה במדינה הזרה, והעניין בכלים אחרים – כמו אימוץ פנימי – על-מנת ליצור את קשר ההורות המשפטי בין ההורים המיועדים לבין הילד⁵⁷.
53. מורכבות זו מלמדת על סבירותה ומידתיותה של העמדה, בה נוקטת המדינה ביחס לנפקות המשפטית בישראל של פונדקאות חוץ, כל עוד היא אינה מוסדרת בחקיקה.

⁵² ראו עמ' 12-15 לסקירה הנ"ל, שיתבנה מטעם ועדה הא.

⁵³ ראו עמ' 23 לסקירה הנ"ל, שהוכנה מטעם ועדה הא.

⁵⁴ ראו עמ' 10-11 לסקירה הנ"ל, שהוכנה מטעם ועדה הא.

⁵⁵ ראו עמ' 16-17 לסקירה הנ"ל, שהוכנה מטעם ועדה הא.

⁵⁶ למחלוקת נעשה כחדי: נוסף להפדיר חלקית – שלא בחקיקה – את נושא פונדקאות חוץ, נקבע שם כי חודו

המסדר פונדקאות חוץ מתקשה רק לפני זוג, נר ואישה, הנמצאים זה לזה פרק זמן מועד

⁵⁷ ראו עמ' 29-25 לסקירה הנ"ל, שהוכנה מטעם ועדה הא.

54. בהחלטת מיום 5.2.2013 הורה בית-משפט נכבד זה – כאמור בפתח הדברים – כי המדינה תבחן את האפשרות להסתפק במקרים של פונדקאות חו"ל בצד הורות, במקום בצד אימוץ במקרה של היעדר כשר גנטי בין הקטין לבין בן הזוג של ההורה הגנטי⁵⁸. הצגנו את המסגרת המשפטית הכללית, הקשורה לשאלה זו. כעת נענה לפסיקת בתי המשפט למשפחה, שנדרשה להיבטים באלו ואחרים של שאלה זו. בכלל זה נזכיר את המושג, יציר פסיקת בתי המשפט למשפחה, שבכונה "צו-הורות-פסיקתי".

פונדקאות חו"ל: פסיקת בתי המשפט למשפחה

א. הפסיקה בעניין בדיקת הרקמות
55. עמדת המדינה שהיא רונה לעיל, התקבלה במלואה בפסיקת בתי-המשפט למשפחה, שהיא הערכאה המוסמכת, שלה נתונה המוסמכות הייחודית, בהחוס ההורות⁵⁹. זאת, בכפוף לדברים שנאמר להלן. באשר לדרישה לבדיקה גנטית, בכל עשרות המקרים של פונדקאות חו"ל, מבוצעת, כעניין שבשגרה, בדיקה רגמית על-פי החלטת בתי המשפט למשפחה. דיונים לו שני מקרים חריגים בלבד לכלל האמור, אליהם נתייחס עתה. כפי שנראה, אף חריגים אלו, לאו תרגיב הב.

56. בתמ"ש (ירושלים) 2824-09/ד.ג. נ' פרקליטות המבחן, פורסם בנבו, סירב בית-המשפט למשפחה בירושלים (כב' השופט מרכוס) להיעתר לבקשה מוסכמת לבדיקת רגמות במקרה של פונדקאות חו"ל בהודו. נימוקו של בית-המשפט הנכבד למשפחה היה כי הוא מחוסר סמכות לכך, שכן בבדיקת רגמות לצורך "הכשרת" פונדקאות חו"ל יש טעם לפגם: "בית המשפט יהסס... לתת גושפיקא לפעולה אשר נוגדת את הערכים שקבע המחוקק הישראלי בעניין הסדרי הפונדקאות" (שם, בפסקה 10(ה) לפסק-הדין).

57. על החלטה זו, שניתנה ביום 19.3.2010, הנישו הפונים ערעור לבית-המשפט המחוזי בירושלים (עמ"ש 10-04-14316). הערעור התקבל, ובדיקת הרגמות בוצעה (פסק-הדין בערעור פורסם בנבו).

58. מקרה שני, בו קבע בית-המשפט למשפחה כי אין להידרש לבדיקת רגמות הוא המ"ש (ת"א) 38/12 פלונים נ' י.מ.. בהיש זה, בו יוצגו המבקשים על-די עו"ד מייזלס, באת-כוח העותרים בתיק הנוכחי, נדון מקרה של פונדקאות, שבוצעה בניאוראית. המבקשים שם טענו כי יש ליתן בעניינם פסק-דין הצהרתי לאבהות ולאמהות ללא בדיקת רגמות, בהסתמך על מסמכים רפואיים ותעודות לידה שהציגו. בית-המשפט למשפחה (כב' השופט סטניס-פורר) קיבל – בהחלטה מיום 9.11.2012 – את הטענות, תוך התייחסות לעובדה שפסיקתו סותרת את הפסיקה המקובלת בערכאות אחרות. לאמור:

"הסכמת משפחות אחרות בהליכים משפטיים אחרים אינה יכולה לתסום את התובעים מלנהל את ההליך המשפטי על פי אמונתם ובחירתם. זו דרכו של המשפט וזהו יסודו של ההליך השיפוטי. לעיתים כל שמדרש הוא 'כוכב אחד שמעו' (במאמר זה על שירו של נתן זך איך זה שוכב)" (פסקה 89 להחלטה. ההדגשה במקור).

⁵⁸ כאשר ההורות המוכיחה הייתה, עמדה, בבדיקת רגמות למי חזק מייע גנטי.

⁵⁹ וראו כעוף 286 להק מידע נוסף. התשס"א-2000. הקבוע כי לבית-המשפט למשפחה סמכות ייחודית ליתן צו לבדיקה גנטית לקשרי משפחה.

59. המדינה ערערה על פסק-הדין. וערערה התברר בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו (43811-11-12). בהמלצת בית-המשפט המחוזי הנכבד, הסכימו המשיבים שם לבצע בדיקת רקמות, כעמדת המדינה, ובדיקת הרקמות אכן בוצעה לאחרונה. התיק מנותן למתן נימוקים לפסק-דין.

60. הנה כי כן, כפי שציטט, הפסיקה של בתי המשפט למשפחה כולה – פסיקה של בתי משפט שמומחיותם היא דיני משפחה – סובעת כי על-מנת להוכיח הורות ביחס לקטין, שולד בפונדקאות חייב, מן ההכרח להוכיח קשר גנטי באמצעות בדיקת רקמות, ולא ניתן להסתפק במסמכים כאלו ואחרים להוכחה טענת ההורות. זוהי גם עמדתה של ועדה מור-יוסף – שחבריה בולס בני סמבא ומומחים – שהבהירה כי בפונדקאות חייב מן ההכרח יהיה לערוך בדיקת גנטית לחוכחת ההורות (עמ' 59 לדו"ח).

ב. הפסיקה בעניין אימוץ

61. כאמור, עמדת המדינה הנהיגה היא כי כל אימת שאין קשר גנטי, יש צורך בהליך של אימוץ על-מנת ליצור קשר של הורות. כך, אכן נהוג בכל התיקי הפונדקאות הידועים לנו. ראון, למשל, תמ"ש (כ"ס) 21535-07-11 ס' א' ג' י"מ, פורסם בגבו, פסק-דין מיום 17.6.2012 (כב' השופטת נוס), שעסק במקרה של פונדקאות, שבוצעה באוקראינה. בדיקת רקמות הוכיחה קיומו של קשר גנטי לאב, אך ביחס לאשתו הישראלית לא הייתה מחלוקת שאין קשר גנטי, שכן דובר בתרומת ביצית. בית-המשפט למשפחה קבע שלצורך יצירת קשר משפטי של אמהות יש לנקוט בהליך של אימוץ.

62. והנה, בימים אלו מוגש ניתנה החלטת שונה על ידי בית-המשפט למשפחה בתל-אביב (כב' השופטת סנונית-פורר, תמ"ש 35043-05-12, פורסם בגבו). גם שם דובר במקרה של גבר ואישה נשואים, שביצעו הליכי פונדקאות בארמניה, במסגרתם נולדה קטינה מזרעו של הבעל (כפי שחוכת בבדיקת רקמות), ומתורומת ביצית.

63. בהחלטת מיום 14.3.2013 קבעה כב' השופטת סנונית כי אין הכרח בהליך של אימוץ על-מנת ליצור קשר משפטי של אמהות בין האישה הישראלית לקטין. אלא במסגרת תביעה לפסק-דין הצהרתי על אמהות, יוגש תסקיר, שידרש לעניין, ובסופו ניתן יהיה לתת פסק-דין הצהרתי על האמהות חרף היעדר קשר גנטי.

64. החלטות הביניים האמורה ניתנה בימים אלו ממש. נוכח העובדה שמדובר בהחלטות ביניים בלבד, כאשר הסוגיה כולה מצויה למתחו של בית-משפט נכבד זה, הרי – תוך שמירת טענותיה – המדינה לא תגיש עתה בקשת רשות ערעור על הצו לתסקיר. כאמור, ממילא, גם לצורך הליך אימוץ, יהיה צורך בתסקיר. המדינה תעדין, כמובן, את בית-המשפט הנכבד למשפחה אודות הזכנה של הודעת עדכון זו, ותפעל בהתאם לפסיקתו של בית-משפט נכבד זה בעניין.

65. מכל נקום, החלטה זו – לפיה אין צורך באימוץ למרות היעדר קשר גנטי – היא בבחינת חדוש גם בהשוואה לפסיקה, שעסקה במה שמכונה בשם "צו-הורות-פסיקתי", פסיקה אליה נתייחס להלן.

ג. "צו-הורות-פסיקתי" – רק מקום בו מוכח קשר גנטי

66. הפסיקה, שעסקה במה שמכונה "צו-הורות-פסיקתי", נוצרה במקרה שלא עסק בפונדקאות. כוונתו כאן לתמ"ש (ת"א) 50320/07 ת.צ. ג' ז.מ., פורסם בגבו. דובר שם בתא זוגי של שתי

נשים ישראליות, כאשר ביצית נשאבה מחאחת, הופרתה, והושלתה ברחמה של האחרת. תורמת-הביצית ביקשה להיחשב כאמו של הקטין שטולד בישראל, וזאת בנוסף לאם-היולדת, שנרשמה במרשם האוכלוסין כאמו של הקטין מכוח לידתה אותו.

67. בית-הגושפט למשפחה (כבי השפטה מילר) קבע – בפסק-דין מיום 4.3.2012 – כי במקרה כגון זה, של פיצול בין האם-היולדת לאם-הגנטית, חרי על-כונת ליצור קשר משפטי של אמהות בין האם-הגנטית לקטין יש לקיים הליך משפטי אלוני להליך של "צו-הורות", המתקיים במקרה של פונדקאות-ישראל, ובפרט, יש להזמין תסקיר, שיודרש לעניין. לאחר שיוגש תסקיר מהאיס, יוכל בית-הגושפט לקבוע כי האם-הגנטית אף היא אמו של הקטין מבחינה משפטית. המדינה לא ערערה על פסק-הדין האכזר.

68. בעקבות פסיקה זו, הביעה המדינה נכונות להשתמש במונח "צו-הורות-פסיקתי" גם בהקשר של פונדקאות חו"ל, וזאת עד להסדרה של החקיקה בעשא פונדקאות חו"ל, בהתאם להמלצות ועדה מוריוסף ובהתאם להטאם שנקבעו שם. אך נכונות זו הוגבלה אך ורק למקרה, שבו קיים קשר גנטי מוכח (כבדיקת רקמות) של אמהות, וזאת, בדומה לנסיבותיה של ת.צ. .

69. אולם, למעשה, כיימים עדיין חילוקי דעת בבתי-המשפט למשפחה ביחס לנכונות לעשות שימוש ב"צו-הורות-פסיקתי". לדוגמא: בהחלטה שניתנה ביום 3.2.2013, בסמוך לאחר שהתקיים חידון בעתירות בגני בית-משפט נכבד זה, קבע כבי השופט שילה כי לעמדתו קיים קושי בעשיית שימוש ב"צו-הורות-פסיקתי", יצור הפסיקה, הסותר לכאורה את הוראות המחוקק בחוק הפונדקאות הישראלי (פסקה 33 לפסק-הדין). לנישתו, משמכח קשר גנטי של אמהות לאם-הישראלית, ומשמכח וויתורה של האם-היולדת הזרה, אזי ניתן לתן פסק-דין הצהרתי על אמהות לאם-הגנטית בדומה לאב-הגנטי, ואין צורך בהליך של "צו-הורות-פסיקתי" ובהזמנת תסקיר (תמ"ש 121170-07-12).

70. כבי השופט שילה עומד שם על הקושי העולה מפסק-דינו, והוא שפונדקאות חו"ל היא מסלול פשוט מי כמה מהמסלול של פונדקאות ישראל, אך בהיעדר חקיקה הוא לא ראה דרך להימנע מכך. כדבריו:

"המצב המשפטי כיום מעניק 'מסלול מהיר' למתן פסק דין הצהרתי דווקא לאלו שנקטו בהליך של פונדקאות בחו"ל, בעוד למי שנקט בהליך פונדקאות בארץ על פי החוק, יש צורך כי ינקט בהליך משפטי של בקשה למתן 'צו הורות' ורק לאחר מתן צו ההורות, תוכר הורותו המשפטית. מצב זה אכן אינו רצוי ואינו ראוי. מן הראוי לשוב על קריאתנו כי הליכי הפונדקאות בחו"ל יעוגנו בהגדרה מתאימה ויישמו הגנות וערובות מתאימות שמטרתן לשמור על זכויותיהן של הפונדקאיות ועל תקינות ההליך כולו מצד כל הנוגעים בדבר. ואולם עד אז, ומשהנתבע מכיר באבהותו של בעל המטען הגנטי בפונדקאות חו"ל, יש להחיל דין שווה אף על אימהותה של בעלת המטען הגנטי" (פסקה 41 לפסק-הדין).

71. במאמר בנוסג נעיר כי האמור בפסק-דינו זה של כבי השופט שילה מעיד כאלף עדים כי טענתם של העותרים, לפיה, כביכול, פונדקאות חו"ל היא מסלול המכבד עד מאד על המתקשרים, אינה נכונה כלל ועיקר. ההפך הוא הנכון. בהיעדר הסדרה, המסלול של פונדקאות חו"ל הוא מהיר וזול פי כמה.

72. למען שלמות ההמונה נציין כי ניתנו בסקי דין נוספים על-ידי כתיב-משפט למשפחה ברוח דומה לאמור במסקנתו של כ"י השופט שילה, לאמור: כי בגסיבות של הוכחה אמהות גנטית אין צורך בתסקיר. נעיר כי סקירת הוכחות של תסקיר בתיקים בהם מוכחות אמהות-גנטית בבדיקת רקמות היא שאלה חלופיות. למעשה, בדרך בה נגדיר את החליף. אם החליף מוגדר כחליף של "צו-הורות-פסיקתי", כי אז קיימת חובה להזמין תסקיר, באנלוגיה להליכי "צו-הורות" בפונדקאות-ישראל. לשמות זאת, אם נגדיר את החליף כתביעה לאמהות (חליף אורו ניתן לשקול, כמוכן, רק במקרים בהם קיימת זיקה גנטית), כי אז לביית-משפט למשפחה נתון שיקול דעת האם להזמין תסקיר אם לאו. ראו סעיף 2 לחוק הסעד (סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים), תשס"ו-1955, המעניק לביית-משפט למשפחה סמכות, שבמידה שיקול דעת, להזמין תסקיר במקרים כגון דא.

73. מכל מקום, כפי שעמדנו על כך, המונח "צו-הורות-פסיקתי" שינוש עד עכשיו אך ורק בהקשר בו הוכח קשר גנטי של אמהות, והשאלה הייתה מתי הדרך המשפטית הנכונה לקבוע אמהות-ייחודית (לאמור: קביעה שיפוטית כי האם-הגנטית היא אמו היחידה של הקטין, לכל יהיה מצב של שתי אמהות, אם-גנטית ואב-יולדה, בנוסף לאב-גנטי).

74. ואילו השאלה, שהציב לפתחנו בית-משפט נכבד זה, היא השאלה האם ביחס לבן-הזוג של ההורה חנוכי⁷³, כאשר בן-הזוג לא מקיים קשר גנטי של הורות ביחס לקטין, ניתן להסתפק ב"צו-הורות-פסיקתי" במקום בהליכי אימוץ. כפי שציין, עד כה בתי המשפט למשפחה לא הסתפקו בכך. אולם, בשאלה זו נהנה בימים אלו ממש החלטת-ביניים על-ידי בית-משפט למשפחה בתל-אביב (כ"י השופטת סוניה-פורר), החלטה שאינה חלוטה עדיין, ומשמעותיה היבטית על-פי בסיסות של בית-משפט נכבד זה.

75. על רקע פריסתה של המסגרת המשפטית שהצגנו, ניתן כעת להשיב לשאלה שבית-משפט נכבד זה הציב לנו, כאמור בפתח הדברים.

העמדה

76. עניין לנו במצב בו קיים קשר גנטי – אשר מוכח⁷⁴ או יוכח⁷⁵ בבדיקת רקמות – בין אחד מבני הזוג לקטין, ובן-הזוג האחר מבקש להיות אף הוא הורה (משפט) של הקטין, חרף היעדר קשר גנטי בין בן-הזוג לקטין. לכאורה, הדרך המשפטית הסלולה במקרה של היעדר קשר גנטי והיעדר הסדר חקיקתי ישראלי אחר, היא דרך האימוץ. עם זאת, כתמלצת בית-משפט הנכבד, נדרשנו לשאלה האם יש מקום, במקרה של פונדקאות חו"ל, ליצור מסלול של "צו-הורות-פסיקתי" במקום המסלול של אימוץ, על אף היעדר הסדרה בחוק של מסלול כזה.

77. על מנת להשיב על שאלה זו, עלינו להשלים את הסקירה שהבאנו לעיל בשני עניינים. ואלו הם:

(א) מהירות ההליכים – הליכי "צו הורות" (בפונדקאות ישראל) מהירים מהליכי אימוץ. הבדל זה עשוי למאורה לתמוך בנוסקנה כי נכון הוא להעדיף הליכים של "צו הורות" על פני צו

⁷⁰ כאשר ההורות הגנטית הוכחה, לעמדתנו, בבדיקת רקמות לפי חוק מידע גנטי.

⁷¹ כמו במקרה בב"ץ 5559/11.

⁷² כעמדתנו בב"ץ 5559/11.

אימוץ, בהתאם להמלצה בית-משפט נכבד זה לפעול לקיצור החליכים במקרה של פונדקאות חו"ל. אולם, כפי שהראתה בית דב סאן הדברים מורכבים יותר.

(ב) מתן גישפנקא חוקית להליך שאינו מפוקח – הכינוי "צו הורות" נתפס כמקרב את הליך פונדקאות חו"ל להליך של פונדקאות-ישראל. זאת, בשעה שהליכי פונדקאות-ישראל הם חליכים מפוקחים ומבוקרים, שקיבלו את הגושפנקא של המחוקק הישראלי. ואילו הליכי פונדקאות חו"ל אינם מפוקחים ומבוקרים כלל ועיקר, והם לא קיבלו את הגושפנקא של המחוקק הישראלי.

נברט בקצרה.

א. מהירות ההליכים

78. הליכי צו הורות בפונדקאות-ישראל מהירים מהליכי אימוץ משני טעמים, טעם משפטי וטעם מעשי. הטעם המשפטי יסודו בהוראת סעיף 6 לחוק האימוץ. סעיף 6 לחוק האימוץ קובע כי: "לא ייתן בית משפט צו-אימוץ אלא אם היה המאומץ סמוך על שולחן המאמץ לפחות ששה חדשים לפני מתן הצו; הקופה זו תימנה מן היום שבו ניתנה הודעה לעובר סוציאלי שמונה לעניין חוק זה...". שהמאמץ קיבל את המאמץ לביתו בביטחון לאמצאי (ההדגשה הוספה).

79. כלומר, צו אימוץ יכול להינתן, לכל המוקדם, חצי שנה לאחר לידת התינוק.

80. מנגלת זמן דומה אינה קיימת ביחס לצו ההורות (החוק מורה להורים המיועדים להניש בקשה לצו הורות הודף 7 ימים מיום מיום הלידה: סעיף 11 לחוק הפונדקאות). במובן זה, מן הבחינה המשפטית, הליכים של "צו הורות" עשויים להיות מהירים מהליכים של צו אימוץ, שכן בהליכים לצו הורות ניתן להתחיל בסמוך לאחר הלידה, ואין צורך להמתין חצי שנה.

81. אולם, תכלית משפטית זה אינו הכרחי. סעיף 25א' לחוק האימוץ קובע כי בית-המשפט למשפחה, הדן בחליק אימוץ, רשאי לסטות מהוראת סעיף 6 לחוק האימוץ, בעניין מגבלת הזמן האמורה.

82. בהתאם להמלצה בית-משפט נכבד זה, המדינה מודיעה בזאת כי בהליכי פונדקאות חו"ל, כאשר יינקטו הליכי אימוץ, אין מניעה מבחינתה שהליכי האימוץ יתחילו בסמוך לאחר לידת הקטין והבאתו לישראל, נמצא כי אין כל הכרח משפטי לכך שהליכי אימוץ יהיו איטיים מהליכי צו-הורות.

83. עם זאת, נותר הבדל מעשי חשוב בין "צו-הורות" ל"צו אימוץ". התסקירים בתיקי פונדקאות-ישראל מוגשים במהירות רבה יותר מאשר בתיקי אימוץ לא רק מהטעם המשפטי שזכרנו אלא גם מטעם מעשי: התסקירים בתיקי פונדקאות-ישראל מוגשים על-די עובדת סוציאלית, שמכירה את המשפחה ואת הפונדקאית-הישראלית. פרק זמן ארוך לפני הולדת הקטין. וזאת, בשל החובה לידע את העובדת הסוציאלית אודות ההיריון והלידה הצפויה לכל המאוחר בתום החודש החמישי להיריון (סעיף 9א) לחוק הפונדקאות).

84. בנוסף, בפני העובדת הסוציאלית אשר כותבת את התסקיר מצוי דיווח מוועדת האישורים, והדו"ח הפסיכולוגי שהיה בפני הוועדה, וכן היא מקבלת דיווח אודות התנהלות כל הצדדים המעורבים בהליך, מביה תחילים בו התרחשה הלידה.

85. לעומת זאת, אין כל עיכוב מוצנע שהיא, המכירה את המשפחה ואת הפונדקאית, במקרה של פונדקאות חו"ל יתיר כי במקרה של פונדקאות חו"ל אין לעובדת הסוציאלית כל יכולת להכיר או לתקשר עם הפונדקאית ולעמוד על מערכת היחסים בינה לבין ההורים המיועדים,

כפי שנעשה בפונדקאות בישראל). לכן, הגשת תסקיר במקרה של פונדקאות-חוי"ל – בין אם החליף יסונה בשם "צו-הורות-פסיקתית" ובין אם החליף יבנה בשם "צו אימוץ" – תוארך זמן, זמן המתחייב מהצורך של העובדת הסוציאלית (העמוסה) להכיר את המשפחה המיועדת.

36. טעם נוסף זה אינו ניתן לשינוי נוכח העובדה שכל מהות החליף של פונדקאות חוי"ל, כפי שהוא קיים היום, יסודו בהעדר מוהלס של מעורבות עובדים סוציאליים. העובדים הסוציאליים הציגו המדינה למדיף על החליף רק לאחר ש"נקבעו עובדות בשטח", נחתם הסכם פונדקאות בחי"ל, וקטן נהנה או כבר בא לעולם בחי"ל, ומתבקש ליתן לו אזרחות ישראלית.

37. העדר מעורבות זה אינו מקרי; הליכי פונדקאות חוי"ל אינם ממוקחים כלל ועיקר, ונראה כי אילו היו ממוקחים, ניתן להעריך כי יש הסכמי פונדקאות חוי"ל שלא היו באים לעולם. זאת, בשל פגיעה קשה לכאורה בזכויותיה של הפונדקאית. ראו לעניין זה, הדברים שנזכרו בדו"ח וועדת מור-יוסף, ושטמרו מפי מתאבית המאבק בסחר בבני אדם במשרד המשפטים, לפיהם "חלק מהסכמי הפונדקאות בחי"ל דוקוניים ושוללים מהאם הפונדקאית זכויות יסודיות" (עמ' 68 לדו"ח הוועדה).

38. בנוסף לכך, ההלק לפתו צו הורות בישראל כמו גם הגשת התסקיר במסגרתו, באים לאחר בחינה מעמיקה של ההסכם לנשיאת עברים ושל שאר התנאים שבחוק, על-ידי הוועדה. חלק כזה לא מתקיים בפונדקאות חוי"ל, ועל כן יהיה צורך לקבוע ולבחון תנאים נוספים, מעבר לאלה הנבחנו כיום בהסקיר המוגש בהליך למהן צו הורות (כמו בדיקה כי הדין הוא מכיר בפונדקאות, כי ניתנה הסכמה מדעת של האם הפונדקאית להליך, ועוד).

39. נמצא כי גם אם נבנה את ההליך המשפטי, היצר קשר של הורות ביחס לקטן, שולד בפונדקאות חוי"ל, בשם "צו-הורות-פסיקתית", עדיין הכנה תסקיר, כמו גם בחינת התנאים המוקדמים הנוספים, תאריך זמן ממושך, כזמן הלוקח להכין תסקיר לצורך צו אימוץ; כזמן הלוקח לעובדת-סוציאלית להכיר את המשפחה. "צו הורות" יהיה מהיר יותר רק מקום בו מדובר בפונדקאות-ישראל, מוכרת ומתקחה.

90. בשל ההתמשכות הצפויה של ההליכים – בין הליכים ל"צו-הורות-פסיקתית" ובין הליכים ל"צו אימוץ" – ובהמלצה ביה-משפט נכבד זה, את מודיעים בזאת כי, ככלל, המדינה תיתן את הסכמתה למינוי בן-הזוג (השני) כאפוטרופוס של הקטין, עד לסיום הליכי האימוץ או ההורות, לפי העניין, בכפוף לקיום הדרישות המתחייבות בדין. האפוטרופוסות תקנה לבן-הזוג, כמקובל, את כל הזכויות הניתנות לאפוטרופוס (ראו סעיף 38 לחוק הכשרות), ויכול שיהיה בכך כדי להקלות את הטענות בעניין התמשכות ההליכים (אם כי גם הליכי אפוטרופוסות, בוודאי אפוטרופוסות קבועה, יכולים אף הם להתמשך).

91. נוכח חודעותיה זלעיל של המדינה, נמצא כי ההבדל הלכאורי הנוגע להתמשכות ההליכים בין "צו-הורות-פסיקתית" ל"צו אימוץ", לאו הבל הוא, ועל כן אין בהבדל לכאורי זה כדי להביא בחכרת להעדרה של "צו-הורות-פסיקתית" על-כפי "צו אימוץ".

92. משכך, נוהר לנו עניין השפנסא התוסית, אליו נפנה עתה.

ב. גושפנקא תוקית דר"ח מור-יוסף

93. השימוש בביטוי "צו הורות" הוא, כאמור, שימוש שהמחוקק בחר להשתמש בו אך ורק בהקשר של הליכי פונדקאות-ישראל. הליכי פונדקאות-ישראל הם הליכים ממוקחים

ומבוקרים. חברי וועדה מור-יוסף וחברי צוות היישוב ראו לנכון לעמוד על כך, שהשימוש בביטוי "צו-הורות" ימשיך להתייחד ולשמשו אך ורק מקום בו מדובר בהליך מפקח. הליך מפקח כזה נועד למנוע מצב של ניצול פונדקאות, של סחר בילדים, ועוד.

94. חברי וועדה מור-יוסף סברו שלעניין פונדקאות חז"ל, מן הראוי להקים מסלול מפקח, שיכלול, בין היתר, בדיקת רישוי וחוקיות בעולתן של המרטאות, בהן מתבצע ההליך לפי חוקיה של אותה מדינה, ועל שמירת זכויותיה של הפונדקאית. המלצת חברי הוועדה הייתה שרק במסלול המפקח יוכלו שיתוף "צו-הורות" במקום "צו אימוץ". לעומת זאת, מקום בו עניין לו בפונדקאות חז"ל במסלול שאינו מפקח, סברו חברי הוועדה הציבורית כי אין מקום לעשיית שימוש במונח "צו-הורות" (ראו עמ' 59 לדו"ח מור-יוסף).

95. חברי צוות היישוב, שנדרשו לעניין, הבהירו – ביחס למסלול המוסר והמפקח²² – כי גם בן-הזוג, שאינו בעל מטען גנטי, יוכל להסתייע ב"צו-הורות" ולא ב"צו אימוץ", אם בקשתו ל"צו-הורות" תוגש באותו מעמד עם בקשתו של ההורה הגנטי ל"צו-הורות".

96. מסלול ממונה של פונדקאות-חז"ל עדיין לא בא לעולם. תקוותו היא שהמלצות וועדת מור-יוסף יעוגו בחקיקה בכל ההקדמ. על-כן, השאלה הנשאלת בענייננו היא האם יש מקום לעשיית שימוש בביטוי "צו-הורות" גם ביחס לפונדקאות חז"ל, שאינה מוכרת ואינה מפקחת כלל ועיקר, וזאת עוד בטרם עוגנו מסקנות וועדת מור-יוסף בחקיקה. האם אין בשימוש בביטוי זה משום מתן לגיטימציה, בשפנקא חוקית, להליך, שהמחוקק לא העניק לו טשטשקא מעין זו?

97. תעודת הסדרה מבקשה לשוב ולהבהיר כי תליכי פונדקאות חז"ל אינם מפקחים על ידה כלל ועיקר, ואין למדינה כל חלק בהליכים אלו. המדובר בהליכים, שמבוצעים על ידי גורמים פרטיים, מסהירים, הקובעים "עובדות בשטח" בפני המדינה. לכן, כאמור, המדינה אינה מכירה בהליכי פונדקאות חז"ל כהכרה אוטומטית. חששנו הוא שהשימוש בביטוי "צו-הורות-פסיקתי" ירמו על כך שפונדקאות חז"ל מפקחת על-דבר המדינה. ולא היא.

98. לפיכך, על דעת היועץ המשפטי לממשלה, לאחר בחינת הדברים, הרינו להודיע בזאת כי עד להשלמת החקיקה בנושא, נוכל להסכים למתן "צו-הורות-פסיקתי" במקום צו אימוץ ביחס לפונדקאות חז"ל על-ידי בית-משפט למשפחה בישראל, במקום צו אימוץ. זאת, ביחס לבן-הזוג של ההורה הגנטי (כאשר ההורה הגנטי הוכחה בבדיקת רקמות לפי חוק מידע גנטי).

99. עם זאת, נבהיר שהסכמתנו זו ניתנת בניסבחת המיוחדות של המצב, לעת הזו ועד להשלמת החקיקה, ולא מהסכמה לכינונו של "צו-הורות-הפסיקתי" ביחס לפונדקאות חז"ל במוסד משפטי עצמאי בשיוטתנו לצד מוסד האימוץ ולצד מוסד "צו-הורות" (הניתן לפי חוק הפונדקאות הישראלי). והכול בכפוף לכך שכל התנאים למתן "צו-הורות" – התנאים אשר צפויים להיות בחקיקה העתידית לפי המלצת וועדת מור-יוסף והמלצות צוות היישוב – יהיו תנאים למתן "צו-הורות הפסיקתי" ביחס לפונדקאות חז"ל.

100. על מנת למרוס בפני בית משפט נכבד זה את התנאים המדויקים המדוברים, ובפרט את דרך יישומם בתקופת הביניים עד להשלמת החקיקה, נחף לנו פרק זמן של חודש יוסף.

²² ראו המהרה צוות היישוב, לפיה המלצתם בעניין "צו-הורות" עניינה אך ורק התמלצות בסעיף 22. המלצות אלו עניינן המסלול המוסר.

אשר על כן, מתבקש בית-משפט נכבד זה לאפשר למשיבים להודיע בתוך פרק הזמן האמור לעיל, להגיש לבית המשפט הנכבד הודעה מעדכנת, בה יובאו התנאים המדויקים המדוברים, שיהיו תואלי למתן יצו ההורות הפסיקה, שאז יוחלט על ידי בית משפט נכבד זה על המשך הטיפול בתלויים דנ.

היום, כ"ט אייר תשע"ג

03/05/13

ד"ר חיה זנדברג, עו"ד	יוכי גנסון, עו"ד	ערין ספדי, עו"ד	רן דונגברג, עו"ד
מנהלת המחלקה האזרחית	מנהלת תחום בכירה	סגנית בכירה	עוזר ראשי
בפרקליטות המדינה	בפרקליטות המדינה	לפרקליט המדינה	לפרקליט המדינה
	(עניינים מינהליים)		

מוצג 10

העתק ההצעה לתיקון חוק הסכמים
לנשיאת עוברים

107

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

23 ביולי 2014

886

כ"ה בתמוז ה'תשע"ד

עמוד

הצעת חוק הסכמים לנשיאות עובדים (אישור הסכם ומעמד היילוד) (חוקק מס' 2, ה'תשע"ד-2014 ... 916

מתפרסמת בזה הצעת חוק מטעם הממשלה:

הצעת חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד) (תיקון מס' ז, התשע"ד-2014)

תיקון שם החוק 1. בחוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), התשנ"ו-1996 (להלן – החוק העיקרי), בשם החוק, המילים "(אישור הסכם ומעמד היילוד)" – יימחקו.

דברי הסבר

להלן כיו להביא לעולם ילד באמצעות אם נשאת חושבת ומסירה הורה. בשל הטובה שהפונדקאות מהווה לישראל לא הוטלה ער עתה בחקיקה הישראלית, היא מעוררת קשיים רבים – משפטיים ומסוריים, ומדינת ישראל נדרשת להם בדומה, כאשר הוונות ההידיים מבקשים להיכנס לישראל עם הילד טולה להעניק לו אזרחות ישראלית ולהביר בו בלרם לכל דבר וענין.

ועדת מור יוסף המליצה כי דרכי ביצוע פונדקאות מחוץ לישראל יסודו בחקיקה על ידי יצירת מסלול ובו ערובה, גם אם לא מלאה, לכך שישמור זכויותיהן של האימהות הנשאות ולכן שאוחדו ישראל יכצע את ההליך במדינות שבהן הדין החל אינו אסר על קיומן לשם כך, הומלץ על הקמת תורה בין משרדית אשר תביר במדינות בחו"ל לשם ביצוע הליך כאמור, בהתבסס על בדיקת מסמכים הנוגעים לצד הנשוא, בהתייחס לנשא קבלת ההסכמה מדעת של האימהות הנשאות להליך הפונדקאות והתנאים הניתנים להם על פי ההסכמים ולאחר בדיקה כי הדין הר אנו אסר על ביצוע פונדקאות באותה מדינה.

ביצוע פונדקאות במסגרת המסלול שיוסדר כאמור, יובח בהקלות בדרישות להכרה בהורות לילד שיוולד כתוצאה מההליך ולנטיס לישראל.

דעת המיעוט בוועדה מר יוסף סברה כי חוק הפונדקאות יהיה כך שלא תותר פונדקאות המורה השלום כלל.

בעקבות הנשת דוח ועדת מור יוסף מונה ביוני 2012 צוות לבחינת דרכי היישום של המלצות ועדת מור יוסף, ביולי 2013 הניש הצוות את מסקנותיו למעלה הכללי של משרד הבריאות ולשרת הבריאות.

לאחר בחינת ההמלצות האסורות הוחלט כי יש להרחיב את מעגל הזכאים לביצוע פונדקאות בישראל באופן שיוחג, כך שגם נשים בלא בן זוג וגברים בלא בת זוג יוכלו לבצע את ההליך בישראל בתשלום, כפי שאפשרות זו נהנה להורים מיעדים שהם איש ואישה שהם בני זוג.

הצעת חוק זו נועדה להרחיב באופן שוויוני את מעגל הזכאים לביצוע פונדקאות כאמור, להרחיב את מעגל האימהות הנשאות ולהסדיר את האפשרות לביצוע פונדקאות מחוץ לישראל באופן עצמאי או באמצעות חברות ועורך שיתברו על ידי שרי הבריאות והמשפטים (להלן – השרים), לשם כך מוצע להקים ועדה מייעצת שתפקידה ליעץ לשרים בנוגע לחברות התיווך ולאסר

כללי בשנה 1996 פרסם חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), התשנ"ו-1996 (להלן – חוק הפונדקאות), באותה העת הנופעת ההקשרות בהסכמים לנשיאת עוברים (להלן – פונדקאות) עדיין הייתה חופשה חדשה חסית שלא הוטלה ברוח מדינת העולם. הפונדק בישראל כבר אז כירש לאפשר פונדקאות לקבוצה סוציאלית – איש ואישה שהם בני זוג, אשר נמנעה מהם האפשרות להביא ילדים לעולם עקב ליקוי פחילוגי שמונע מהאישה לשאת היריון או כאשר מחבה זהיריק נסקבה סכנה לחיי האישה.

בהם יא בסיוון ההסדר (נ בתו 2010) מינה המנהל הכללי של משרד הבריאות דא, פרופ רזי גמזו ועדה ציבורית לבחינת הסדרה חקיקתית של נושא הפירוק וההולדה בישראל, בראשות פרופ שלמה מור יוסף (להלן – ועדת מור יוסף), בין השאר העל על ועדת מור יוסף לבחון את ההסדרים הקיימים בתחום הפונדקאות, והערה מרשה לשאלה אם יש מקום להרחיב את מעגל הזכאים להתקשר בהסכם לנשיאת עוברים גם לאישה בלא בן זוג ולגבר בלא בת זוג.

הוועדה הנישה את המלצותיה במאי 2012.

לגבי פונדקאות בישראל, הכירה הוועדה במיוחדתם של נשים בלא בני זוג ושל גברים בלא בנות זוג להביא ילדים לעולם ובכך שהפונדקאות עשויה להוות פתרון בעבורם, ואולם הוועדה סברה לגבי גברים בלא בת זוג, כי אין לאפשר לקבוצה זו לבצע פונדקאות המורה השלום אלא באופן אלטרואיסטי בלבד, משום שבטתה מנשים וזוגות הטרוסקסואליים, בעבור גבר בלא בת זוג, פונדקאות מהווה פתרון מרכזי ואפילו ראשון להבאת ילדים לעולם ומכך עולה חשש שהדבר יבוא בהכרח על חשבון של הנשים הלוקות בבעיה רפואית אשר הדוק ביקש לתת להן מענה לבתחילה.

נוסף על כך המליצה ועדת מור יוסף על הרחבה מעגל הנשים אשר יוכלו לשמש אימהות נשאות (פונדקאות), על הגבלת מספר הפעמים שהורים מיעדים המתקשרים עם אם נשאת בהסכם לנשיאת עוברים לשם הולדה ילד יוכלו להתקשר בהסכם לנשיאת עוברים, והמלצות נוספות שמשרתן לחגן על האב הנשואה כגון מספר זיהויים שבהם אישה תוכל לשמש כאם נשואה.

לצד המלצות בישראל על פי חוק הפונדקאות, התפתחה בשנים האחרונות תופעה של ישראליים העושים

¹ כ"ח התנ"י עמ' 176: התשע"א, עמ' 44.

היקף סתירה פרק א'

היקף סתירה ו

2. בכותרת פרק א' לחוק העיקרי, בסופה יבוא: "החוק הוראות החוק".

3. בסעיף 1 לחוק העיקרי –

(1) במקום ההגדרה "הורים מיעדים" יבוא:

"הורים מיעדים" – הורים מיעדים שהם בני זוג וכן הורה מיעד יחיד;

"הורים מיעדים שהם בני זוג" – איש ואישה שהם בני זוג, תושבי ישראל, המתקשרים יחד עם אם נשואה לשם הולדת ילד;

"הורה מיעד יחיד" – איש או אישה, תושבי ישראל, המתקשרים עם אם נשואה לשם הולדת ילד;

"הליך לנשיאת עוברים" – כל הפעולות הכרוכות בהתקשרות בהסכם לנשיאת עוברים בישראל או בהסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל, ובכיוונו ההסכם באמורה;

(2) אחרי ההגדרה "הסכם לנשיאת עוברים" יבוא:

"הסכם לנשיאת עוברים בישראל" – הסכם לנשיאת עוברים שלפיו השתלה הביצית המופרית באם הנשואה תיעשה בישראל;

"הסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל" – הסכם לנשיאת עוברים שלפיו השתלה הביצית המופרית באם הנשואה תיעשה מחוץ לישראל;

"חוק תרומת ביציות" – חוק תרומת ביציות, התש"ע-2010¹;

דברי הסבר

שבמסגרתם ושרת האישורים כהגדרתם בחוק הפונדקאות בדקת ומאשרת כל הסכם בין הורים מיעדים לאם נשואה. לפי המוצע, יוסדרו בחוק גם הליכים לנשיאת עוברים המכונים מחוץ לישראל. ההסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל שייקבע באמצעות חברת חיווך, לא ייבדק באופן פרטני על ידי ועדת האישורים. בטקס החוק יעסוק גם בהכרה בחברות חיווך, אישור מרפאות מחוץ לישראל, הקמת ועדה מיעדת לשמים ועוד.

לאור הרחבת העניינים המוסדרים בחוק הפונדקאות כאמור, מוצע למחוק את המילים "אישור הסכם ומעמד היילוד" משם החוק.

סעיפים 2 ו-1. מצע לייחד את מכלול הפעולות הכרוכות בהתקשרות בהסכם לנשיאת עוברים בישראל או בהסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל, להסדרים הקבועים בחוק הפונדקאות.

סעיף 3. על פי הגדרת המונח "הורים מיעדים" בחוק הפונדקאות, הורים מיעדים הם איש ואישה שהם בני זוג בלבד. מוצע להרחיב את ההגדרה כך שתכלול גם לנבי הורה מיעד יחיד, היינו איש בלבד או אישה בלבד בין זוג המעוניינים להתקשר עם אם נשואה בהסכם לנשיאת עוברים.

עוד מוצע ליצור אבחנה בין "הסכם לנשיאת עוברים בישראל", המוגדר בהסכם לנשיאת עוברים כהגדרתו בחוק שלפיו השתלה הביצית המופרית באם הנשואה תיעשה בישראל, לבין "הסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל"

מרפאות מחוץ לישראל אשר במסגרתן נעשה הליך פונדקאות להרשבי ישראל בחוץ (להלן – ועדה מיעדת). והכול במטרה לתגן על זכויות המעדים להסכם לנשיאת עוברים, על שלומם ומיאותם ועל טובת הילד שיוולד.

הסמכת החוק המוצע על זכויות ילדים

החוק המוצע כולל הוספת תנאים שעל יצרתי האישורים לבדוק כיום מתן אישור להורים מיעדים להתקשר בהסכם לנשיאת עוברים, בישראל ומחוץ לישראל. תנאים אלה נועדו, בין השאר, לתגן על טובת הילד שיוולד כתוצאה מביצוע ההסכם. כך למשל, מוצע כי ועדת האישורים תבדוק אם המבקשים להיות הורים מיעדים הורששו בעברית אלימות או מין או סחר בבני אדם, שמשא, מהותה, הוסתה או נפישותה קיים חשש של ממש לפגיעה משמעותית בטובת הילד שיוולד. כמו כן מוצע להגביל את הגיל המרבי של ההורים המיועדים כך שלפחות לאחר מהם טרם מלאו 34 שנים. גיל זה משקף בין השאר, את השמירה על טובת הילד שיוולד.

לצד ביצוע הליך לנשיאת עוברים מחוץ לישראל, מוצע כי ייבדק במסגרתן אישור לביצוע ההליך שעל פי הדיון החל במדינה שבה מתבצע ביצוע ההליך ניתן לתקן את הקשר ההדדי בין האם הנשואה לבין הילד שיוולד כתוצאה מההליך ולהכיר בו כילדם של ההורים המיועדים לכל דבר ועניין, וכן יהיה ניתן להציג את הילד מטעמה מדינה.

סעיף 1. החוק כונה ידוע מסירה, כאמור, רק הליכים לנשיאת עוברים המתקיימים בישראל.

¹ כ"ה התש"ע, עמ' 510; התש"ע, עמ' 86.

(5) בהגדרה "קרובה משפחה", במקום "דודה ובת-דוד או בת-דודה" יבוא "דודה";

(4) בהגדרה "בית משפט", הסיפה החל במילים "ועד לכינונו" – תימחק;

(5) אחרי ההגדרה "בית משפט" יבוא:

"הושב ישראלי – אחד ישראלי או בעל רישיון לישיבת קבע, המתגורר בישראל למחזור שלוש שנים מתוך חמש השנים שקדמו להגשת הבקשה או לפחות שנים עשר חדשים מתוך שמונה עשר החודשים שקדמו להגשת הבקשה; לענין זה, "הבקשה" – בקשה לאישור הסכם לנשיאה עוברים בישראל לפי הוראות סעיף 4 או בקשה לקבלת אישור התאמה לביצוע הליך לנשיאת עוברים מחוץ לישראל לפי הוראות סעיף 70ז. לפי הענין;

הוספה סעיף 1א 4. אחרי סעיף 1 לחוק העיקרי יבוא:

"ייתר הוראות 1א. לא יתקיים הליך לנשיאת עוברים, אלא לפי הוראות חוק זה. החוק

היקון כותרת פרק ב' 5. בכותרת פרק ב', בסופה יבוא "בישראל";

היקון סעיף 2 6. בסעיף 2 לחוק העיקרי –

(1) בכותרת הטוליים, בסופה יבוא "בישראל";

(2) ברישה, במקום "השתלה ביצית מופרית" יבוא "השתלה בישראל של ביצית מופרית";

(3) בפסקה (1), במקום האמור בה יבוא "נערך הסכם לנשיאת עוברים בישראל, ככתב, וההסכם אשר בידי תעדת האישורים בהתאם להוראות פרק זה";

(4) פסקה (2) – תימחק;

(5) בפסקה (5) –

(א) ברישה, במקום "האם הנשאת" יבוא "מתקיימים לגבי האם הנשואת כל אלה";

דבריו הסבר

סעיף 8 סעיף 2 לחוק הפונדקאות קובע הנאים לאישור הסכם לנשיאת עוברים הנוגעים לצדדים להסכם.

מטע לקבוע הנאים נוסמים הנוגעים לאם הנשואת, ובהם: כי הרחה וילדה בעבר והולד שילדה לא נטל מחזקתה; וכי יגבול מספר הפעמים שאישה חוכל להיות אם נשואת. כמו כן מטע לקבוע גיל מערי ומרבי לאימהות נשואות ולהורים מתעדים.

לגבי ההורים המועדים, מטע כי הם יהיו זכאים לכיצוע ההליך רק אם אין להם יותר מילד אחד משהיה במקרה שהם בני זוג, ולגבי הורה מיעד יחיד, היינו איש בלא בת זוג או אישה בלא בן זוג – התנאי הוא שאין להם יותר מילד גנטי אחד או ילד שהוכר כילדם באמצעות צו הורות. בנוסף, מטע כי במסגרת ההליך יהיה ניתן לעשות שימוש בתרומת זרע או ביציה אך לא בשניהם יחד, כדי לשמור על העיקרון של קשר גנטי בין אחד מההורים המיעדים לפחות, לבין הילד שיוולד בהוצאה מההליך.

סלפי השתלה הביצית המופרית באב הנשואת והעטה מחוץ לישראל. כמו כן מטע להגדיר "הליך לנשיאת עוברים" ככל הפעולות הכרוכות בהתקשרות בהסכם לנשיאת עוברים בישראל או בהסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל.

מטע גם לתקן את ההגדרה "קרובה משפחה", באופן שבה ידחי או בת-דודה לא ייחשבו בקרובות משפחה ויכלו להיות איסוחות נשואות להורים מתעדים.

עוד מטע להוסיף הגדרה להגנת "הושב ישראלי", בהתאם להגדרה הקיימת בעק אישי ילדי, התשס"א-1981.

סעיפים חוק הפונדקאות בנוסחו כיום לא עוסק 12,5, בהליכים לנשיאת עוברים מחוץ לישראל. כדי להבחין בין הוראות חוק הפונדקאות בענין הליכים לנשיאת עוברים שבתים שנקדם בהסכם לנשיאת עוברים בישראל להוראות החק בענין הליכים לנשיאת עוברים שמקורם בהסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל, מתע לבצע התאמה כפפה הטיפים קיימים בפרק ב' דג ולייחדם להליכים סיכודים בהסכם לנשיאת עוברים בישראל.

(ב) פסקת משנה (א) – הימחק;

(ג) לפני פסקה משנה (ב) יבוא:

"(א) היא הרתה וילדה בעבה והילד שילדה לא הוצא ממשמורתה; לעניין זה לא ידאו מסירת ילד על ידי אם נושאת לידי הורים מועדים בהתאם להוראות חוק זה, כהוצאת הילד ממשמורתה";

(ד) אחרי פסקת משנה (ב) יבוא:

"(ג) היא הרשבה ישראל;

(ד) בעת החתימה על ההסכם לנשיאת עובדים בישראל מלאו לה 22 שנים וטרם מלאו לה 38 שנים;

(ה) היא שימשה אם נושאת פעמיים לכל היותר וילדה ילד אחד בלבד";

(6) במקום פסקה (4) יבוא:

"(4) הבריחה שבה נעשה שימוש במסגרת ביצוע ההסכם אינה של האם הנשואה;

(א4) הורע או הביצית המשמשים להפריה חוץ-גופית במסגרת ביצוע ההסכם הם של אחד מן ההורים המועדים או של שניהם, ולענין חורה מועד יחיד – הורע או הביצית, לפי הענין, הם שלה";

אחרי פסקה (5) יבוא:

"(6) ההורים המועדים הם בגירים, ולפחות לאחד מהם טרם מלאו 54 שנים בעת החתימה על ההסכם לנשיאת עובדים בישראל; אין בהוצאה פסקה זו כדי לגרוע מהאמור בסעיף 11 לחוק תרומות ביציות;

(7) לגבי החיים המועדים שהם בני זוג – אין להם יותר מילד אחד משותף, ולגבי הנדה מישר יחיד – אין לו יותר מילד גנטי אחד או מילד אחד שהוא הוכר כהורו באמצעות צו הורות; לענין זה, "ילד" – בין אם נולד לאם נושאת בהרצאה מביצוע הסכם לנשיאת עובדים ובין אם לאו;

תיקן סעיף 3

7. בסעיף 3 לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (ב), במקום "שר העבודה והרווחה" יבוא "שר הרווחה והשירותים החברתיים" ובסופו יבוא "ולפחות אחד מבין חבריה, יהיה עובד המדינה";

(2) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ג) תקופת ההגנה של הכרי ועדה האישורים תהיה ארבע שנים, ואפשר לשוב ולמנות לתקופה נוספת אחת נוספת";

תיקן סעיף 4

8. בסעיף 14 (א) לחוק העיקרי –

(1) ברישה, אחרי "לנשיאת עובדים" יבוא "בישראל";

דברי הסבר

סעיף 8 בסעיף 4 לחוק המונדקאות מפורטים המסמכים המוגשים במסגרת בקשה לאישור הסכם לנשיאת עובדים בישראל. בהתאם להמלצות ועדת מור יוקף בדבר הפרדה בין הצוות המספל בהורים המועדים לצוות המספל באם הנשואה, מוצע כי ההורים

סעיף 7 סעיף 3 לחוק המונדקאות עוסק בוועדה האישורים. מוצע כי לפחות אחד מחברי הנה האישורים יהיה עובד המדינה וכך לקבוע את תקופת ההגנה של חברי ועדה האישורים.

(2) בפסקה (1), בטופס יבוא "בישראל";

(3) בפסקה (3), במקום האמור בה יבוא "חזות דעת רפואית של רופא מטעמה של האם הנשואה שהוא בעל תואר מומחה ביילוד וגינקולוגיה, בדבר התאמתה להליך לנשיאת עוברים, וכן חזות דעת רפואית של רופא מומחה אחר בדבר התאמתם של ההורים המיועדים להליך כאמור";

(4) בפסקה (4), במקום האמור בה יבוא "הערכה פסיכולוגית מטעמה של האם הנשואה בדבר התאמתה להליך לנשיאת עוברים וכן הערכה פסיכולוגית של פסיכולוג אחר בדבר התאמתם של ההורים המיועדים להליך כאמור";

(5) בפסקה (6), אחרי "לנשיאת עוברים" יבוא "בישראל";

(6) אחרי פסקה (6) יבוא:

(7) טופס ייתר על סודיות רפואית של כל אחד מהצדדים;

(8) הסכמת ההורים המיועדים לקבלה מדע מהמרשם הפלילי;

תיקון סעיף 5 בסעיף 5 לחוק העיקר -

(1) בסעיף קטן (א) -

(א) ברישה, אחרי "לנשיאת עוברים" יבוא "בישראל";

(ב) בפסקה (1), אחרי "לנשיאת עוברים" יבוא "בישראל";

(ג) בפסקה (2), במקום "או בשלום הילד שייוולד" יבוא "וכן נקבע בהסכם לנשיאת עוברים בישראל כי ייעשו שלושה ניסיונות, לכל היותר, להשתלט הבריאות המופרזת באם הנשואה";

(ד) אחרי פסקה (2) יבוא:

(2א) לא קיים חשש לפגיעה בטובת הילד שייוולד;

(ה) בפסקה (3), אחרי "לנשיאת עוברים" יבוא "בישראל";

(ו) אחרי פסקה (3) יבוא:

(4) "ההורים המיועדים לא הורשעו, בישראל או מחוץ לישראל, בעבירת אלימות או מין או סחר בבני אדם, שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה קיים חשש של ממש לפגיעה משמעותית בטובת הילד שייוולד; תלוי ועומד נגד מי מההורים המיועדים תיק פלילי בחשד לביצוע עבירה כאמור, רשאית ועדת האישורים לדחות את החלטתה לפי סעיף זה עד לסיום ההליך הפלילי נגדה

דברי הסבר

במקרה שבו האם הנשואה היא נשואה, יסבר לכן זוגה מהן ההשלכות של ההליך והסיכונים הכרוכים בכניעה, כדי למנוע הגשת בקשה זהירה, ונשנות בידי הורים מיועדים שלא נמצאו מתאימים לביצוע ההליך בשל אי-קיום תנאי מהתנאים הנדרשים, מוצע כי אם הוועדה דחתה בקשה לאישור הסכם בשל אי-קיומו של תנאי הנוגע להורים המיועדים, ולא השהו העבירות שהביאו לרחיית הבקשה, הוועדה לא תדון בבקשה נוספת של אותם הורים מיועדים, אלא בחלוף שנתיים ממועד רחיית הבקשה.

המיועדים והאם הנשואה יגיעו לוועדת האישורים, בנפרד, כל אחד מטעמה חזות דעת רפואית והערכה פסיכולוגית שיינתנו על ידי רופאים ופסיכולוגים שונים.

סעיף 9 מרצו להסדיר כמה תנאים לרשימת התנאים לאישור הסכם לנשיאת עוברים המנחים בסעיף 5 לחוק האגרוקאות: כי לא קיים חשש לפגיעה בבריאות האב הנשואה או בטובת הילד שייוולד, כי ההורים המיועדים לא הורשעו בעבירות המפורטות בסעיף המעלות חשש של ממש לפגיעה משמעותית בטובת הילד שייוולד, וכי

(5) היתה האם הנשואה נשואה – הסברו לבן זוגה, בשפה המוכנת לה, השלכות ההליך לנשיאת עובדים והסיכונים הכרוכים בביצועו; בן זוגה של האם הנשואה רשאי להביע את עמדתו לפני ועדת האישורים והיא חובקת לפני החברים המיועדים בטרם מתן אישור הוועדה להסכם לנשיאת עובדים בישראל;

(2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

(א) על אף הוראות סעיף קטן (א), רשאית ועדת האישורים, במקרים מיוחדים, לאשר הסכם לנשיאת עובדים בישראל או לאשר בתנאים, לאחר ששקלה את האמור באותו סעיף קטן, אף אם לא זהקיים בהורים המיועדים התנאי לגבי הגיל המרבי האמור בסעיף 16(ג);

(3) בסעיפים קטנים (ב) ו-(ג), אחרי "לנשיאת עובדים" יבוא "בישראל";

(4) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

(ד) דחתה ועדת האישורים בקשה לאישור הסכם לנשיאת עובדים בישראל, הנמק במכתב את החלטתה.

(ה) דחתה ועדת האישורים בקשה לאישור הסכם לנשיאת עובדים בישראל בשל תנאי הנוגעים להורים המיועדים, לא תדון ועדת האישורים בבקשה נוספת שהוגשה בידיו אותם הורים מיועדים אלא לאחר שחלפו שנהיים לפחות ממעורר דחיית הבקשה, אלא אם כן חל שינוי מהותי בעובדות, בגסיבות או בתנאים שהיוו בסיס להחלטת הוועדה כאמור.

תיקון סעיף 6

10. בסעיף 6 לחוק העיקרי –

(1) האמור בו יסומן "(א)" ובו, בסופו יבוא "ובלבד שטרם כל ההשלומים לפי סעיף זה לא יעלה על 160,000 שקלים חדשים";

(2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

(ב) על הסכום הנקוב בסעיף קטן (א) יחולו הוראות הצמודה אלה:

(1) הסכום האמור יתערכך ביו בינאר של כל שנה (בסעיף קטן זה – יום השינוי) לפי שיעור השינוי במדד החדש לעומת המדד היסודי;

(2) סכום שעדיין כאמור יעוגל לשקל החדש השלם הקרוב;

(3) עדכון הסכום כאמור בפסקה (1) ייעשה על בסיס הסכום שנקבע ליום השינוי הקודם, לפני שעוגל כאמור בפסקה (2);

(4) המנהל הכללי של משרד הבריאות יפרסם, בהודעה ברשומות, את הסכום הנקוב בסעיף קטן (א) כפי שהתעדכן לפי סעיף קטן זה;

דבריו הסבר

באופן שמצד אחד יאפשר רק לבעלי אמצעים לבצע ומצד שני יהווה גורם לחץ משמעותי לנשים לשמש אימהות נשואות מסיבות כלכליות. לצור האמור מוצע לתקן את סעיף 6 לחוק הפונקציות ולהגביל את נוכח התשלום הסרבי לאימהות נוטאות 160,000 שקלים חדשים. הסכום האמור יעודכן מדי שנה בשנה. כנס כן מוצע לאסור על תמורה בעד ביצת הסכם לנשיאת עובדים מלבד החלוצים הקטנים בהסכם שאוסר על ידי הוועדה המייעצת.

סעיף 10 לחוק הפונקציות כנוסחו היום אינו מגביל את סכום החשלות הסרבי העתק לאם נשואה בעבור כסוי ההוצאות הכרוכות בביצוע הסכם לנשיאת עובדים ואת גובה הפיצוי שניתן לקבוע בעבודה בהסכם כאמור בשל הרחבת מעגל הזכאים לביצוע ההליך עלה החשש כי כתרצאה מהביקוש לאימהות נוטאות הצפוי לגדול אל מול היצע האימהות הנשואות המוגבל, ואמידו הסכומים המשולמים במסגרת הסכמים לנשיאת עובדים בישראל,

(5) בסעיף קטן זה -

"מדד" - מדד המחירים לצרכן שמפורסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;

"המדד התרשי" - המדד שפורסם לאחרונה לפני יום השינוי;

"המדד היסודי" - המדד שפורסם לאחרונה לפני יום השינוי הקודם, ולענין יום השינוי הראשון של אחרי תחילתו של חוק הסכמים לנשיאת עובדים (אישור הסכם ומעמד היילוד) (תיקון מס' ...), התשע"ד-2014 - המדד שפורסם לאחרונה לפני יום תחילתו.

(ג) צד להסכם לנשיאת עובדים בישראל או המבקש להיות צד להסכם כאמור או מי מטעמו, לא יקבל ולא ייתן, בעד ביצוע ההסכם באמור, המורה, בכסף או בשווה כסף, למעט תשלומים שאושרו בידי ועדת האישורים לפי סעיף זה;

11. במקום סעיף 7 לחוק העיקרי יבוא:

(א) לא יהקשר אדם בהסכם לנשיאת עובדים בישראל ולא יבצע, אלא אם כן ההסכם אושר בידי ועדת האישורים לפי הוראות סעיף 5 ובהתאם לתנאי האישור.

(ב) לא יבצע אדם הפריה חוץ-גופית לצורך השתלת ביצית מופרית באם נושאת בישראל ולא יבצע אדם השתלת ביצית מופרית באם נושאת בישראל, אלא במחלקה מוכרת ועל פי הסכם לנשיאת עובדים בישראל שאושר בידי אישור ועדת האישורים לפי הוראות סעיף 5 ובהתאם לתנאי האישור;

12. בכוונת פרק 1 לחוק העיקרי, בסופו יבוא "שקלר כתוצאה מביצוע הסכם לנשיאת עובדים בישראל".

13. בסעיף 8 לחוק העיקרי, אחרי "הסכם לנשיאת עובדים" יבוא "בישראל".

14. בסעיף 11 לחוק העיקרי -

(1) בסעיף קטן (א), במקום "חוגש בקשה על ידי עובד סוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עובדים" יבוא "רשאי עובד סוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עובדים להגיש בקשה לצו כאמור";

דברי הסבר

ראה צורך בכך, כהנאי למחן צו הורות להורים מיועדים. קבלת תסקיר עובד סוציאלי כאמור לא תהווה הנאי הכרחי למחן צו ההורות, למעט במקרים שבהם הודיע עובד סוציאלי לבית המשפט כי קיים חשש לפגיעה בטובת הילד שיוולד. במקרים אלה חייב בית המשפט לקבל תסקיר עובד סוציאלי בטום הברעה בבקשה. כמו כן, מוצע לאפשר לבית המשפט לתת צו הורות לצד בהסכם שאינו ההורה הנאי ובלבד שפנו יחד עם ההורה המיועד למי המשפט וקיבל את אישור ועדת האישורים, בטום נחתם ההסכם לנשיאת העובדים. כי הוא מתאים לביצוע ההליך מבהינה רפואית ופסיכולוגית, כי הוא נכנס להליך מרעונו והופשי וכי הוא לא הורשע בישראל בעבירות המפורטות בסעיף 415 לחוק הפונדקאות.

סעיף 11 לחוק הפונדקאות עוסק בביצוע הסכם לנשיאת עובדים ופרייה רק להפרייה ביצית והשתלתה באם נושאת. מוצע כי התקשרות בהסכם לנשיאת עובדים בישראל, ביצוע הפריה חוץ-גופית, השתלת ביצית באם נושאת וקבלת המורה או מתן תמורה במסגרת ביצוע הסכם לנשיאת עובדים, יבוצעו רק בהתאם להסדרים הקבועים בחוק. זאת במטרה להבטיח כי ההסדרים הקבועים בחוק, שמטרתם להעניק הגנה מרבית על האינטרסים של כלל הגורמים המעורבים בהליך יישומי.

על פי סעיף 11 לחוק הפונדקאות בית המשפט חייב לקבל תסקיר עובד סוציאלי בהנאי למחן צו הורות. מוצע כי בית המשפט יהיה רשאי לדרוש תסקיר עובד סוציאלי להבטחה טובת הילד במקרים שבהם הוא

- (2) בסעיף קטן (ב), במקום האמור בו יבוא "טבח בית המשפט כי הילד אשר בעניינו הוגשה בקשה למתן צו הורות לפי סעיף קטן (א) נולד כהוצאה מביצוע הסכם לנשיאת עוברים בישראל שנעשה בהתאם להוראות חוק זה, ייתן בית המשפט צו הורות להורים המיועדים; ואולם אם ראה עובר סוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים, לפני מתן צו הורות לפי סעיף קטן (א), כי קיים חשש לפגיעה בטובתו של הילד אשר בעניינו הוגשה בקשה למתן צו הורות או שנדע לעובר סוציאלי כאמור כי האם הנרשאת מתכוונת להגיש בקשה לפי סעיף 3, יודיע על כך לבית המשפט ובית המשפט לא ימריע בבקשה אלא לאחר קבלת הסקיר עובר סוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים;".
- (3) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) בית המשפט רשאי לדרוש קבלת הסקיר כאמור בסעיף קטן (ב) בכל מקום שבו ראה צורך בכך.

(ד) בית המשפט רשאי לתת צו הורות גם למי שפנה בבקשה למתן צו כאמור יחד עם הורה מיועד יהיה בהתאם להוראות סעיף קטן (א), ובלבד שניתן לפונה כאמור אישור מאת ועדה האישורים כי מתקיימים לגבי התנאים הנדרשים מהורה מיועד לפי סעיפים 2(ב), 3(א), 4(ב) עד 5(ב) ו- 6(א), (3) ו- 4(ב) לפני מתן האישור להסכם לנשיאת עוברים בישראל שבענינו מהבקש מותן צו ההורות."

15. בסעיף 13 לחוק העיקרי – תיקון סעיף 15
- (1) בסעיף קטן (א), אחרי "לנשיאת עוברים" יבוא "בישראל";
- (2) בסעיף קטן (ג), אחרי "לנשיאת עוברים" יבוא "בישראל";
16. בסעיף 15 לחוק העיקרי, אחרי "לנשיאת עוברים" יבוא "בישראל";
17. סעיף 17 לחוק העיקרי – בטל.
18. אחרי פרק 1' לחוק העיקרי יבוא:

"פרק ב' – הלך לנשיאת עוברים מחוץ לישראל

סימן א': הגדרות

הגדרה 17א. בפרק זה –

- "אישור התאמה להליך" – כמשמעותו בסעיף 17(א);
- "בדיקת גנטית לקשרי משפחה", "מעבדה גנטית" – כהגדרתן בסעיף 2 לחוק מידע גנטי;
- "הודעה המייעצת" – כמשמעותה בסעיף 17(ב)(א);

דבריו הסבר

- סעיף 17 לחוק הפונדקאות עוסק בסודיות דיון לפי החוק, מאחר שהסעיף האמור הל לנוי כל דיון לפי החוק, מוצע להוציא מפרק 2 העוסק לפי המצב רק בהליכים לנשיאת עוברים בישראל, ולהכניס את האמור בו לפרק ד' שחול גם על הליכים המתקיימים בישראל וגם על הליכים המתקיימים מחוץ לישראל.
- זה נוסחו של סעיף 17 לחוק הפונדקאות כנסחו הינו:
- "סודיות הדיון
- דיון לפי חוק זה יהיה בדלתיים כמיועד וזולת אם ראה בית המשפט לקיים בפומבי, ואולם רשאי בית המשפט
- להרשות לאדם או למגזר בני אדם להיות נוכחים בשעת הדיון, כולו או מקצתו;
- סעיף 18 מוצע להוסיף את פרק ג', שעניינו הליכים לנשיאת עוברים המבוצעים מחוץ לישראל.
- פרק ב' – הלך לנשיאת עוברים מחוץ לישראל
- כללי חוק הפונדקאות בנוסחו היום אינו כולל התייחסות להליכים לנשיאת עוברים שמקורם בהסכמים לנשיאת עוברים מחוץ לישראל, מדינת ישראל נדרשת לקיים רבים המהעוררים במקרים כאלה בדיעבד, רק כאשר ההורים המיועדים פונים בבקשה להיכנס

"הסכם עצמאי" – כמשמעותו בסעיף 70(הא);
 "חברת תיווך מוכרת" – חברה שהשרים, על פי המלצת
 הוועדה המייעצת, הכירו בה לפי סעיף 70ט;
 "חוק החברות" – חוק החברות, התשנ"ט-1999;
 "חוק מידע גנטי" – חוק מידע גנטי, התשס"א-2000;
 "מרפאה מאושרת" – מרפאה מחוץ לישראל שניתן לגביה
 אישור לפי סעיף 70 במסגרת מתן הכרה לחברת תיווך,
 או מרפאה שניתן לגביה אישור למרפאה בהסכם
 עצמאי לפי סעיף 70בא, לפי העניין;
 "מרפאה מחוץ לישראל" – מרפאה או מוסד רפואי אחר
 מחוץ לישראל;
 "השרים" – שר הבריאות ושר המשפטים.

סימן ב': התקשרות בהסכם לנשיאת עובדים מחוץ
 לישראל ובוצעו

17. (א) לא יתקשר אדם בהסכם לנשיאת עובדים מחוץ לישראל,
 אלא בהתקיים כל אלה:
 (1) ההורים המיועדים קיבלו מוועדת האישורים
 אישור התאמה להליך;
 (2) מתקיים אחד מאלה:
 (א) ההתקשרות נעשית באמצעות חברת תיווך
 מוכרת;

דברי הסבר

סימן ב': התקשרות בהסכם לנשיאת עובדים מחוץ
 לישראל ובוצעו
 לסעיף 70ב
 מטעם לקבוע אישור להתקשרות בהסכם לנשיאת
 עובדים מחוץ לישראל (להלן – הסכם בחו"ל) במקרה
 שבו ההורים המיועדים קיבלו מוועדת האישורים
 אישור התאמה להליך כמשמעותו בסעיף 70(א) המוצע
 וההתקשרות נעשית באמצעות חברת תיווך מוכרת לפי
 הוראות סימן ג' המוצע או בהסכם עצמאי שאושר בידי
 הוועדה המייעצת לפי הוראות סעיף 70ב המוצע.
 עוד מוצעים תנאים נוספים להתקשרות בהסכם
 בחו"ל ובהם תנאים אלה:
 הסכם בחו"ל יהיה בבית דין קבועים בו התנאים
 המנויים בפסקה (5) המוצעת: לפי תנאי ההל במדינה שבה
 מוצע ההסכם אין מעשה לכיפוף בידי הצדדים; האם
 הנרשמת היא בטוחה המלאים שנקבע, נערכו לה בדיקות
 רפואיות ולא קיימת קרבת משפחה בינה לבין ההורים
 המיועדים; החתומה על ההסכם בחו"ל נעשתה לפני שניתן
 לאם הנרשמת הטיפול הראשון הכרוך בפרעו ההסכם.

לישראל עם הילד שנולד כתוצאה מההליך, להעניק לו
 אזרחות ישראלית ולהכיר בו כילדם לכל דבר העניין, חוסר
 היכולת לבדוק את חוקיות ההליך במדינה שבה הוא נעשה
 ואת ההסכמה מדעת של הצדדים להסכם, כמו גם החשש
 מעקיפת של הליכי אימוץ בין-ארצי, העידים של כל מנגנוני
 תביעה הנמצאים בחוק הפונדקאות, מבהירים את הצורך
 להסדיר הנגשה בזקיקה באופן שיאפשר טיפול בעריכת
 הסכמים כאלה מלכתחילה ואיטורם, לרבות התייחסות
 לקשרי המשפחה של כל הצדדים הנגשים להסכמים אלה
 ומעמדו של הילד שנולד כתוצאה מברצוץ ההליך, כמו כן
 נדרשת התייחסות בחקיקה להגנות שמטרתן שמירה על
 זכויות האימוץ הנוראות מחוץ לישראל ועל טובת הילד
 שיולד כתוצאה מההליך.

לאור האמור, מוצע להוסיף פרק ב' לחוק שיעסק
 בהסכמים לנשיאת עובדים מחוץ לישראל.

סימן א': הגדרות

לסעיף 70א

מוצע להוסיף סימן א' שבו יוגדרו מונחים שונים
 שמשמשים בהם שימוש במחקר ב'.

¹ ס"ח התשנ"ט, עמ' 189; התשע"ד, עמ' 70.
² ס"ח התשס"א, עמ' 62; התשס"ח, עמ' 73.

(ב) ההתקשרות נעשית בהסכם עצמאי שאושר בידי הוועדה המייעצת לפי הדורות סעיף 17, ובהתאם לתנאי האישור;

(3) ההסכם נערך בכתב וקבועים בו כל התנאים המנויים להלן, ואין תנאי בהסכם הסותר אותם:

(א) התנאים להתקשרות בהסכם לנשיאת עובדים מחוץ לישראל ולביצועי הקבועים בסעיף זה ובסעיף 17; סכומי התשלומים שישולמו לאם הנשיאה בעבור ההליכים הכרוכים בביצוע ההסכם, כאמור בסעיף 17(4), ייכתבו בהסכם בספרות ובמילים;

(ב) כי האם הנשיאה זכאית לקבל העתק מכל מסמך רפואי הנוגע לביצוע ההסכם;

(ג) כי לאחר הלידה מהחייבת האם הנשיאה להחזיק בפני נציג מוסמך של מדינת ישראל במדינת חוץ או בפני הרשות המוסמכת לכך על פי הדין החל במדינה שבה מבוצע ההסכם לנשיאת עובדים מחוץ לישראל, על הסכמתה למסירת הילד שילדה לידי ההורים המיוערים וכי היא מוותרת על כל הזכויות ההוריות על הילד לפי הדין החל באותה מדינה;

(ד) כי ההורים המיוערים מתחייבים לקבל לידהם את הילד שיוולד בהוצאה מביצוע ההסכם;

(4) לפי הדין החל במדינה שבה מבוצע ההסכם אין מניעה לביצוע בידי הצדדים;

(5) מתקיימים לגבי האם הנשיאה כל אלה:

(א) היא הושבה המדינה שבה נערך ההסכם ושבה עתידה להתבצע השתלח הביצית המופנית והלידה על פי ההסכם, ואינה תושבת ישראל;

(ב) מלאו לה 22 שנים וטרם מלאו לה 36 שנים;

(ג) היא הרתה וילדה בעבר;

דברי הסבר

כדי למנוע ניצול נשים וסחר בהן מחוץ לישראל, מוצע לחייב כי ההסכם בחריץ יכלול תנאים המבטאים שמירה על כבודן וחירותן של האם הנשיאה, חופש התרעה שלה והגנה על פרטיותה.

ולאחר שהאם הנשיאה קיבלה הסבר על ההליך, ואת, כדי למנוע מצב שבו אימהות נרצחות יחתמו על ההסכם לאחר שנבנסו להיריון או לאחר שניתן להן סימול כלשהו בלא שהכינו את משמעות ההליך והסיכונים הכרוכים בו ובלא שהוסדרו זכויותיהן בכתב.

(ד) היא אינה קרובת משפחה של זהוירים המיועדים;

(ה) החתימה על ההסכם נעשתה לפני שניתן לאם הנרשאת הטיפול הראשון הכרוך בביצוע ההסכם: בסעיף זה, "הטיפול הראשון" – לרבות טיפול הכנה הנדרש לקראת השתלה הבריית המופרית בגופה של האם הנרשאת;

(ו) טרם חתימת האם הנרשאת על ההסכם הוסבר לה, בשפה המובנת לה, תוכנו של ההסכם וכן משמעות ההליכים הכרוכים בביצועו ותוצאותיהם, והיא נתנה הסכמה לביצועם, מרצונה החופשי;

(ז) נערכו לאם הנרשאת בדיקות מוקדמות לגילוי של מחלות מדבקות ובריקות המעידות על כך שהחירון אינו מסכן את בריאותה;

(ח) ההורים המיועדים לא התקשרו, במקביל להתקשרות זו, בהסכם לנשיאת עוברים עם אם נרשאת אחרת.

(ב) הסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל יכלול תנאים המבטאים שמירה על שלומה, על כבוד ועל חירותה של האם הנרשאת, לרבות חופש התנועה שלה, וכן הגנה על פרטיותה ועל זכותה על גופה, לרבות לענין הפסקת היריון ואופן ביצוע הלידה.

לא יבצע אדם הסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל אלא בהתקיים כל אלה: 217.

ביצוע הסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל

(1) הביצית שבה נעשה שימוש במסגרת ביצוע ההסכם אינה של האם הנרשאת;

(2) הזרע או הביצית המשמשים להפריה חוץ-גופית במסגרת ביצוע ההסכם הם של אחד מן הזוירים המיועדים או של שניהם, ולענין הזרע מיועד יחיד – הזרע או הביצית כאמור הם של ההורה המיועד;

(3) ניתן לאם הנרשאת העתק מההסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל;

(4) משולמים לאם הנרשאת תשלומים חודשיים בעבור ההליכים הכרוכים בביצוע ההסכם, וזאת גם אם ביצוע ההסכם לא הסתיים בלידה חי;

(5) הפעולה הרפואית הכרוכות בביצוע ההסכם מבוצעות במרפאה מאושרת.

ד ב ר י ה ס ב ר

של האם הנרשאת; לאחד מהזוירים המיועדים לפחות יהיה קשר נסי לילד שיילד; משולמים לאם הנרשאת תשלומים חודשיים בעבור ההליכים הכרוכים בביצוע ההסכם, וינתן לה העתק מההסכם.

לסעיף 17

מוצע לאמור על ביצוע הסכם כחול אלא אם כן מתקיימים התנאים המנויים בסעיף, ובהם הנאית אלה: הביצית שבהן ייעשה שימוש במסגרת ההסכם לא יהי

17. חשלה ביצות מופרית על פי הסכם לנשיאה עובדים מחוץ לישראל לא יבצע אדם חשלה ביצות מופרית באם נושאת, מחוץ לישראל, אלא במרפאה מאושרת ועל פי הסכם לנשיאת עובדים מחוץ לישראל שנעשה באמצעות חברת תיווך מוכרת או על פי הסכם עצמאי שאושר בידי הוועדה המייעצת לפי דוראות סעיף 17, ובהתאם לתנאי ההסכם.

18. טימן ג': אישור ועדת האישורים להתאמת הורים מיועדים להליך לנשיאת עובדים מחוץ לישראל

17. (א) הורים מיועדים המבקשים לבצע הליך לנשיאת עובדים מחוץ לישראל בהתאם להוראות פרק זה, יגישו לוועדה האישורים בקשה לבדיקת התאמתם להליך, בצירוף המסמכים כמפורט להלן, לפי העניין:

(1) לעניין הורים מיועדים שהם בני זוג ולעניין הורה מיועד יחיד שהוא אישה בלא בן זוג – חוות דעת באמור בסעיף 4(א)2;

(2) חוות דעת רפואית והערכה פסיכולוגית בדבר התאמת ההורים המיועדים להליך באמור בסעיף 4(א)3 (3) ו-4(4);

(3) אישור של פסיכולוג או עובד סוציאלי באמור בסעיף 4(א)5;

(4) טופס ויהור על סודיות רפואית באמור בסעיף 4(א)7;

(5) הסכמה לקבלת מידע מהמרשם הפלילי באמור בסעיף 4(א)8.

(ב) ועדת האישורים תבחן את המסמכים שהוגשו לה לפי סעיף קטן (א), והיא רשאית לדיוש מההורים המיועדים כל חומר נוסף ולשמוע כל אדם אחר, כפי שתראה לנכון.

17. (א) נוכחה ועדת האישורים כי מתקיימים כל התנאים המנויים להלן, רשאית היא, לאחר ששקלה את מכלול הנתונים העולים מחוות הדעת, המסמכים והדברים שהושמעו לפניו, לאשר את התאמת ההורים המיועדים להליך לנשיאת עובדים מחוץ לישראל (בפרק זה – אישור התאמה להליך).

דבריו הסבר

17. טימן ג': אישור להתאמת הורים מיועדים להליך לנשיאת עובדים מחוץ לישראל

לסעיפים 17 ו-18

מוצע כי ועדת האישורים תאשר את התאמתם של הורים מיועדים לביצוע הליך לנשיאת עובדים מחוץ לישראל, אם מתקיימים לנביהם התנאים המהותיים שבחם נדרשים לעמוד הורים מיועדים המבקשים את ההליך באמור בישראל. זאת, כדי שהיה ניתן למזן את התאמתם להליך ולשמוע על זכויותיה של האם הנושאת מחוץ

לסעיף 17

במקרים רבים התאמת ישראליים בעורבים בביצוע חשלה ביצות באם נושאת, מחוץ לישראל, לפיכך מוצע לאשר על חשלה ביצות מופרית באם נושאת, מחוץ לישראל, שלא במרפאה שהשרים, על פי המלצת הוועדה המייעצת אישרו לבצע בה את המעולות הכרוכות בהליכים לנשיאת עובדים באמצעות חברת תיווך מוכרת לפי סעיף 17 או שניתן לגביה אישור לעורך בצוע הסכם עצמאי לפי הדורות סעיף 17 כא לפעול במרפאות מהימנות.

- (1) ההורים המיועדים הם בגירים, תושבי ישראל ולפחות לאחר מהם ערם מלאו 54 שנים בעת הבשת הבקשה, כאמור בסעיף 2(6);
- (2) מתקיימים לגבי הזרע או הביצית המשמשים להפריה חוץ-גופית התנאים המנויים בסעיף 2(4א);
- (3) מתקיים לגבי ההורים המיועדים האמור בסעיפים 2(7) ו-2(5א) ו-2(4);
- (4) לא קיים השש לפגיעה בטובת הילד שיוולד;
- (5) ההורים המיועדים מבצעים את חשיבות השמירה על שלומה ונבונותה של האם הנשואת.
- (ב) תוקפו של אישור ההאמה להליך הוא שנתיים מיום מתן האישור, ורשאית ועדת האישורים להאריך את תוקפו בשנה אחת נוספת.
- (ג) הוראות סעיף 5(1א) ו-2(ג) עד (ה) יחולג, בשינויים המחויבים, לענין בקשה לאישור ההאמה להליך ולענין מתן אישור ההאמה להליך:
- סימן ד': תיווך להתקשרות בהסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל או לביצועו

(א) לא יתווך אדם בין צדדים, לשם התקשרות בהסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל או לשם ביצועו, אלא בהתקיים כל אלה:

- (1) הוא חברת תיווך מוכרת והתיווך נעשה בהתאם לתנאי ההכרה בחברה ובהתאם להוראות סעיף 17טו(א);
- (2) מתקיימים לענין ההתקשרות בהסכם או לענין ביצועו, לפי הענין, התנאים הקבועים בסעיפים 17 או 17ב.
- (ב) הסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל שנערך בתווך של חברת תיווך מוכרת, וכל שינוי בו, ייחתמו בפני נציג של חברת התיווך המוכרת.

התיווך בין צדדים לשם התקשרות בהסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל או לביצועו

דברי הסבר

על ידי חברת תיווך שמתנה לה חברה לפי סימן זה ולהלן - חברת תיווך מוכרת) ובהתאם לתנאי ההכרה ולתנאי סעיף 17טו(א) שלפיהם המעולות הרפואיות הכרוכות בביצוע ההסכם יבוצעו בהתאמה מאושרות המפורטות בהכרה. כמו כן מוהנת תיווך כאמור בקיומם של התנאים הקבועים בסעיפים 17 ו-17ב. תיווך כאמור ייעשה רק אם ההורים המיועדים קיבלו את אישור ועדת האישורים כאמור להתאמתם להליך הואיל וחברה התיווך אחראית

לישראל ועל טובת הילד שיוולד. תוקף האישור לפי סעיף זה הוא שנתיים, ויהיה ניתן להאריך בשנה אחת נוספת.

סימן ד': תיווך להתקשרות בהסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל או לביצועו

לסעיף 17

מוצע כי תיווך בין צדדים לשם התקשרות בהסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל אי לשם ביצועו יתבצע רק

בקשה להכריז
כחברה הידור

17. (א) חברה המבקשת להכריז כחברה הידור לשם התקשרות בהסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל או לשם ביצוע, או לחדש הכרה כאמור, הגיש לוועדה המייעצת בקשה לכך, בצירוף מסמכים אלה:

(1) מסמכים המעידים על קיומם של התנאים לפי סעיף 17ט(א)(1) עד (4) ד(6);

(2) רשימה של המרפאות מחוץ לישראל שבהן היא מעוניינת לבצע את הפעולות הרפואיות במסגרת ביצוע ההסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל, ולגבי כל אחת ממרפאות אלה מסמכים כמפורט להלן:

(א) אישורים מאת הרשות המוסמכת לכך במדינה שבה פועלת המרפאה, המעידים על קיומם של התנאים לפי סעיף 17;

(ב) נוהל מפורט ומלא של פעילות המרפאה בקשר לביצוע הליכים לנשיאת עוברים מחוץ לישראל הכולל, בין השאר, נהלים כמפורט להלן לגבי אימהות נרשאות:

(1) מספר הגיוניות להשתלת ברניות מופרות בגופן שנעשים במסגרת ההליך;

(2) מספר הביציות המופרות המרשלות בגופן במסגרת ההליך;

(3) מידע על מקורם של הביציות והורע המוטהלים בגופן במסגרת ההליך;

(4) הכדיקות הגופניות והנפשיות המבוצעות להן במסגרת ההליך;

(5) ההסברים הניתנים להן ביחס להליך;

(6) המעקב וההטגנה הרפואית עליהן במהלך ההיריון;

(ג) כל מסמך אחר הנתגה לפעילות המקצועית של המרפאה בקשר לביצוע הליכים לנשיאת עוברים מחוץ לישראל, הנדרש לדעתה של הוועדה המייעצת;

(3) נוהלי העבודה של החברה שישמשו אותה בהליכים לנשיאת עוברים מחוץ לישראל;

(4) הצהיר שבו מתחייבת החברה לקיים האמור בסעיף 17ט(א)(4) עד (ד).

ד ב ר י ה ס ב ר

על קיומם של התנאים הנדרשים לשם ביצוע ההסכם בחו"ל, מוצע כי ההסכם בהדל יחתם לפני נציג חברת ההיווך המוכרת. מוצע לקבוע את דרך הגשת הבקשה להכרה בחברת ההיווך ואת המסמכים שיש לצרף לבקשה זו.

(ב) מסמכים כאמור בסעיף קטן (א2)(א) יוגשו בשפת המקור ובתרגום לעברית באישור גוסריון, ויאומתו באחת משלה:

(1) בתעודה מאותה מדינה לפי האמנה בהגדרתה בהקנות לביצוע אמנת האג (ביטול אימות מסמכי חוץ ציבוריים), ההטלי-1977;

(2) על ידי הנציגות הרשמית של מדינת ישראל באותה מדינה, האם לא קיימת נציגות כאמור – בהתאם לנוהל בעניין זה שיפורסם באתר האינטרנט של משרד החוץ.

(א) 70. (א) זשורים רשאים, על פי המלצת הוועדה המייעצת, להכיר בחברה שהגישו בקשה לפי סעיף 708 בחברה הישראלית לתווך בין יצרנים לשם התקשרות בהסכם לנשיאת עובדים מחוץ לישראל או לשם ברצונם, בהתאם להוראות פרק זה, או לחדש חברה כאמור, אם הוכח, להנחת דעתה של הוועדה המייעצת, כי מהקיימים כל אלה:

(1) מטרתה הכלכלית של החברה היא פעילות בתחום ביצוע הליכים לנשיאת עובדים;

(2) לעובדי החברה הכישורים הדרושים לפעול במומחיות ובמקצועיות נאותה בעניין הליכים לנשיאת עובדים מחוץ לישראל;

(3) החברה מעסיקה מנהלים ובעלי מקצוע ברמה גבוהה, בעלי ערכים אתיים נאותים ובמספר מספיק לביצוע פעולותיה; זשורים רשאים לקבוע כי לשם עמידה בתנאי פסקה זו על החברה להעסיק בעלי הפקידים או בעלי מקצועות מסוימים וכן לקבוע את כשירותם;

(4) בעלי החברה, מנהליה, עובדיה או מי שפועל מטעמה, לא הורשעו בעבירה פלילית שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה קיים חשש לפגיעה בביצוע הפקידים או בעבודה על הוראה מהוראות חוק זה;

דבריו הסבר

ועדה

2. כדי למנוע ניצול של ההליכים מוצעים וכדי למנוע מצב שבו התגמול הכספי לחברת התיווך יהווה גורם העלול להשפיע על פעילותה והחלטותיה של חברת התיווך, מוצע לקבוע כתנאי למתן ההכרה בחברת תיווך כי התשלום שתגבה חברת התיווך מהמבקשים הוא סביר;

3. המהלך שלפיו פועלת חברת התיווך לרבות התנאים לבידור אימותו נשלחו מחוץ לישראל, מבטאים שמירה על כבודו וחירותה של האם הנרשמת וזכותה על גופה;

4. האיל ופעילות חברת התיווך היא כחולל יכולת הביקורת על פעילותה היא מוגבלת. כדי להגביר את

סעיף 70

מוצע לקבוע את התנאים למתן הכרה בחברה ותיווך ובהם תנאים אלה:

1. כדי לשמור על רמה הולמת של בעלי המקצוע והמעורבים האחרים העוסקים בנושא בה ריש ובעל משמעות ובשל בודד האחריות הפועלת על חברת התיווך לפי חוק הפונקציות, ייבדק כי בעלי חברת התיווך, מנהליה עובדיה או מי שפועל מטעמה עומדים בסטנדרטים ראויים, כגון: הם לא הורשעו בעבירה פלילית המעלה חשש לפגיעה בביצוע הפקידים והם בעלי הכישורים הערכיים והאתיים הדרושים לפעול בנושא במומחיות ובמקצועיות

* ק"ת ההטלי, ע"ב 1940.

הצעות חוק המסשלה – 864 כ"ה בחמו התשע"ד, 23.7.2014

950

(5) מתקיימים התנאים למתן אישור לפי סעיף 70 למירפאות שבחן מבקשת חברת החינוך לפעול לשם ביצוע הפעולות הרפואיות הברוכות בהסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל;

(6) ההשלום שתגבה החברה מהורים מיועדים לשם ביצוע הליך לנשיאת עוברים מחוץ לישראל הוא סביר;

(7) גודלי העבודה של החברה שישמשו אותה בהליכים לנשיאת עוברים מחוץ לישראל, לרבות חתומים לבחירת אימהות נרשאות והפעולות הרפואיות שיבוצעו בטפן במסגרת ההליכים כאמור, מבטאים טמירה על שלומה, בבודה וחירותה של האם הנשאת לרבות חופש התנועה שלה, וכן הגנה על פרטיותה ועל זכותה על גופה;

(9) חברת החינוך התחייבה בתצהיר -

(א) כי תפעל בהתאם לאמור בסעיפים 70ב או 70ג, לפי העניין;

(ב) כי הליך לנשיאת עוברים מחוץ לישראל יתבצע במרפאה מאושרת;

(ג) כי כחירת אם נרשאת לשם ביצוע הליך לנשיאת עוברים מחוץ לישראל תיעשה בהתאם לנוהל העבודה של החברה שנמסרו לוועדה המייעצת לפי סעיף 70ח(א)(3);

(ד) כי יובהר לאם הנשאת ולהורים המיועדים שלאחר הלידה תידרש האם הנשאת לחתום על הסכמה לכך שלאחר הלידה יימסר הילד לידי ההורים המיועדים וכי היא מוותרת על כל הזכויות ההוריות על הילד לפי הדין החל באותה מדינה; חתימת האם הנשאת כאמור תיעשה בפני נציג מוסמן של מדינת ישראל במדינת חוץ או בפני רשות מוסמכת על פי הדין החל במדינה שבה מבצע ההליך לנשיאת עוברים מחוץ לישראל.

דברי הסבר

(2) כי כחירת אימהות נרשאות תיעשה בהתאם לנוהל שהועבר לוועדה המייעצת לפי סעיף 70ח(א)(3);

(3) כי הוסבר לאם הנשאת ולהורים המיועדים ולאם הנשאת שלאחר הלידה היא תחריב לחתום על הסכמה למסירת הילד שנוצר לידי ההורים המיועדים.

הוצאות, כי חברת החינוך פועלת לפי התנאים שנקבעו, מוצע כי חברת החינוך תתחייב בתצהיר, בין השאר על כל אלה:

(1) קיום כל התנאים הנדרשים לשם ביצוע ההליך מחוץ לישראל;

(ב) השרים רשאים, על פי המלצת הוועדה המייעצת, להחנות מתן הכרה בחברה וניוון או חידושה בקיומם של תנאים נוספים על אלה המפורטים בסעיף קטן (א), אם מצאו שתנאים אלה נדרשים, בין השאר, בשל חוקי פעילותה או אופן פעילותה של החברה.

(א) השרים רשאים, על פי המלצת הוועדה המייעצת, לחת אישור למרפאה מחוץ לישראל במסגרת מתן הכרה לחברה תיווך לפי סעיף זוט, או לחדש אישור באמור, אם הוכח להנחת דעתה של הוועדה המייעצת כי מתקיימים לגבי המרפאה כל אלה:

(1) המרפאה פועלת באמות מידה רפואיות ראויות ומקובלות ונרחל המרפאה והפעילות המחיימת בה מבטאים שמירה על שלומה, על כבודה ועל חירותה של האם הנשאה, לרבות הופש התנועה שלה, וכן הגנה על פרטיותה ועל זכותה על גופה;

(2) המרפאה פועלת כאישור הרשות המוסמכת לכך באותה מדינה ונתונה לפיקוח ולבקרה של הרשות כאמור;

(3) אין מניעה לבצע במדינה שבה נמצאת המרפאה כל אחד מאלה:

(א) הליך לנשיאת עוברים בעבור הורים מיערים שאינם תושבי אותה מדינה;

(ב) שימוש בביצית, בביצית מופרית או כזרע של תושבי אותה מדינה או הכנסה למדינה של ביצית, ביצית מופרית או זרע אשר מקורם מחוץ למדינה, והכל לצורך ביצוע הליך לנשיאת עוברים מחוץ לישראל בעבור הורים מיערים שאינם תושבי אותה מדינה;

(ג) מתן פיצוי או תשלום לאם נשאת במסגרת הליך לנשיאת עוברים;

(ד) הוצאת חומר גנטי מהמדינה לצורך עריכת בדיקה גנטית;

(4) על פי דריין החל באותה מדינה –

דבריו הסבר

למרפאה מסוימת, תגיש חברה המיוון בקשה לוועדה המייעצת בצירוף אישורים של הרשות המוסמכת באותה מדינה הנוגעים לרישוי ובקרה על המרפאה וכן לבדיקות הרפואיות המבוצעות בה, נוהל מפורט של פעילות המרפאה בקשר להליכים לנשיאת עוברים וכן אישור מהרשות המוסמכת באותה המדינה על כי אין מניעה לבצע בה את ההליכים הכרוכים בביצוע הסכם לנשיאת עוברים.

סעיף זז

כדי לשמור על טובת הצדדים להסכם בחו"ל יש לוודא כי ההליכים הכרוכים בביצוע ההסכם מבוצעים במרפאות העומדות בסטנדרטים מקובלים ותמונה תהיה רישוי ובקרה של מדינת ההוץ.

לפיכך מוצע כי חברה התיוון הובל לפעול דק במרפאות שאושר לה לפעול בהן על ידי השרים. על פי המלצת הוועדה המייעצת, מוצע כי לשם קבלת אישור

(א) הילד ייחשב ילדם של ההורים המיועדים לכל דבר ועניין ולא ילדה של האם הנשואה, ואם על פי הדין החל באותה מדינה הילד ייחשב ילדה של האם הנשואה - ניהן על פי הדין באמור לנתק את הקשר ההורי בין האם הנשואה לבין הילד ולהכיר בו כילדם של ההורים המיועדים לכל דבר ועניין.

(ב) ניהן להוציא את הילד מאותה מדינה.

(כ) השרים רשאים, על פי המלצת הוועדה המייעצת להגנות מתן אישור למרפאה מחוץ לישראל לפי סעיף זה בקיומם של תנאים נוספים על אלה המפורטים בסעיף קטן (א), אם מצא שתנאים אלה נדרשים. בין השאר, כדי להבטיח את בריאותם וחיבתם של הצדדים להסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל או את טובת הילד שייוולד.

הקופת תוקפם של חברה ואישור 17.א. (א) תוקפם של חברה בחברת תיווך לפי סעיף 17.א. ואישור למרפאה לפי סעיף 17.א. יהיה שלוש שנים.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), השרים רשאים, על פי המלצת הוועדה המייעצת, מצמצים שיירשמו בהחלטתם, לתת הכרה לחברה תיווך או לתת אישור למרפאה, באמור באותו סעיף קטן, להקופה קצרה מהתקופה האמורה בסעיף הקטן האמור.

הכרה בחברת תיווך 17.ב. (א) הכירו השרים בחברת תיווך לפי הוראות סעיף 17.א. יפרטו בהכרה את רשימת המרפאות מחוץ לישראל שניתן לבדיקה תיווך לעניין ביצוע הפעולות הרפואיות הכרוכות בביצוע הסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל באמצעות חברה תיווך מוכרת. לפי סעיף 17.א. וכן את תקופת תוקפם של ההכרה ושל האישור כאמור.

(ב) השרים יפרסמו באתרי האינטרנט של משרד הבריאות ומשרד המשפטים, הדעה על מתן הכרה לחברת תיווך לפי סעיף 17.א. ורשימת המרפאות מחוץ לישראל שניתן לתת אישור במסגרת ההכרה כאמור, ותקופת תוקפם של ההכרה והאישור כאמור; השרים רשאים לפרסם את ההודעה, הרשימה ותקופת התוקף כאמור גם בדרך אחרת.

ריווח על שינוי בעובדות ששימשו יסוד להכרה בחברה תיווך או לאישור מרפאה 17.ג. חברה תיווך מוכרת תידון לשרים אם חדל להתקיים תנאי מהתנאים למתן הכרה לפי סעיף 17.א. או תנאי מהתנאים למתן אישור למרפאה מחוץ לישראל לפי סעיף 17.א. וכן על כל שינוי שחל בעובדות ששימשו יסוד להכרה או האישור כאמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 17.ג

מוצע כי חברה תיווך מוכרת החייב לדווח לשרים אם חדל להתקיים תנאי להכרה בה או תנאי למתן אישור למרפאה שבה היא פועלת, וכן על כל שינוי שחל בעובדות שהיוו בסיס למתן ההכרה בה או למתן האישור כאמור.

סעיפים 17.א ו-17.ב

מוצע לקבוע כי השרים יפרטו בהכרה בחברה תיווך את רשימת המרפאות המאושרות במסגרת ההכרה, וכן לקבוע את תקופת תוקפה של ההכרה והאישור ופרסום הודעה על מתן הכרה או אישור כאמור.

מטעם הברה בעברת 17יה (א) השרים רשאים, על פי המלצת הוועדה המייעצת, לבטל הברה בחברת תיווך או אישור למרפאה מחוץ לישראל, להתלותם לתקופה שיקבע, או להגבילם, לאחר שניתנה לחברה התיווך המוכרת הודמנות לטעון את טענותיה, אם מצאו כי הל שיוגו בעובדות, בנסיבות או בתנאים ששימשו יסוד להתלטה על מתן ההכרה או האישור כאמור, אם מצאו כי מן הנכון לעשות כן מטעמים של הקנת הציבור של טובת ההורים המיעורים או טובת הילד שיוולד, או בהתקיים אחד מאלה:

(1) חדל להתקיים תנאי מהתנאים למתן הברה בחברת התיווך לפי סעיף דזט או תנאי מהתנאים למתן אישור למרפאה לפי סעיף דזי;

(2) חברה התיווך המוכרת הפרה תנאי מתנאי ההכרה או תנאי מתנאי האישור או הוראה מההוראות לפי חוק זה;

(3) בעלי חברה התיווך המוכרת, מנהלה או עובד שלה הורשעו בעבירה פלילית שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה קיים חשש לפגיעה בביצוע תפקידם או בעבירה על הוראה מההוראות לפי חוק זה.

(ב) השרים יפרסמו באותי האינטרנט של משרד הבריאות ומשרד המשפטים הודעה על ביטול הכרה בחברת תיווך או על ביטול אישור למרפאה מחוץ לישראל, או הודעה על התליתם או הגבלתם של הכרה או של אישור כאמור, ורשאים השרים לפרסם הודעה כאמור גם בדרך אחרת.

17סח (א) הפעולות הרפואיות הכרוכות בביצוע הסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל באמצעות חברת תיווך מוכרת, יבוצעו במרפאות מאושרות המפורטות בהכרה בחברת התיווך כאמור בסעיף דזיב, בלבד.

(ב) חברת תיווך מוכרת תנהג בפעילותה לפי פרק זה, בתום לב, במסירות ולפי הוראות כל דין, תוך הבטחת טובת הצדדים להסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל וכן לטובת הילד שיוולד כתוצאה מביצוע ההסכם, תוך כיבוד זכויותיהם היסודיות לרבות אלה המוכרות במשפט הבינלאומי.

פעולת חברה
תיווך מוכרת

דבריו השרים

מטעם הוועדה המייעצת, על פי המלצת הוועדה המייעצת, רשאים לבטל, להתלות או להגביל הברה בחברת תיווך או אישור למרפאה שבה היא פועלת, אם מצאו כי הל שיוגו בעובדות, בנסיבות או בתנאים ששימשו יסוד למתן ההכרה או האישור כאמור, אם כי מן הנכון לעשות כן מטעמים של הקנת הציבור טובת ההורים המיעורים או טובת הילד שיוולד או מטעמים נוספים המפורטים בסעיף. כך למשל, אם ימצאו השרים כי חברה התיווך

סעיף דזי

מוצע כי השרים, על פי המלצת הוועדה המייעצת, רשאים לבטל, להתלות או להגביל הברה בחברת תיווך או אישור למרפאה שבה היא פועלת, אם מצאו כי הל שיוגו בעובדות, בנסיבות או בתנאים ששימשו יסוד למתן ההכרה או האישור כאמור, אם כי מן הנכון לעשות כן מטעמים של הקנת הציבור טובת ההורים המיעורים או טובת הילד שיוולד או מטעמים נוספים המפורטים בסעיף. כך למשל, אם ימצאו השרים כי חברה התיווך

סעיף דזט

מוצע לקבוע הוראות לעניין פעילות חברת תיווך מוכרת, ובהן חובתה לבצע את הפעולות הרפואיות הכרוכות בביצוע הסכמים בחו"ל רק במרפאות מאושרות. וכן חובה לנהוג בתום לב, במסירות ולפי הוראות כל דין.

חובת מסירת מידע
לשרים או להנהלה
המייצגת

17סו. (א) חברה היוות מוכרת המסור לשרים, בתחילת כל שנה, נתונים על כל אלה:

- (1) מספר הבקשות שהוגשו לה לביצוע הליכים לנשיאת עובדים מחוץ לישראל;
- (2) מספר הבקשות כאמור בפסקה (1) שאושרו או שנדחו;
- (3) המרפאות שבהן התקיימו הליכים לנשיאת עובדים מחוץ לישראל באמצעותה;
- (4) מספר צווי ההורות שניתנו להורים מיועדים שביצעו הליך לנשיאת עובדים באמצעותה;
- (5) נתונים נוספים כפי שיהיו השרים.

(ב) חברה היוות מוכרת המסור לשרים או להנהלה המייצגת, על פי דרישתם משה לעת, מידע ומסמכים מדגמיים הנוגעים להליך לנשיאת עובדים מחוץ לישראל שנעשה באמצעותה, והכול לצורך מילוי תפקידי השרים והנהלה המייצגת; מידע ומסמכים כאמור לא יכללו פרטים מהחיים.

סודיות הברה תיחך 17ז. כלי לגרוע מהוראות סעיף 18ג, חברה תיוות מוכרת, וכן בעליה, מנהליה, עובדיה או מי שפועל מטעמה, לא ימסור ולא יגלו כל מידע או מסמך אשר הגיעו אליהם בקשר לפעילות החברה בעניין הליכים לנשיאת עובדים מחוץ לישראל, אלא למי שמוסמך לקבל את המידע או את המסמך לשם ביצוע תפקידיו לפי הוראות כל דין ולשם ביצוע ההליך.

טימן ה: התקשרות בהסכם לנשיאת עובדים מחוץ לישראל באופן עצמאי ובוצעו

17יה. התקשרות של הורים מיועדים עם אם נושאת בהסכם לנשיאת עובדים מחוץ לישראל שלא באמצעות חברה תיוות מוכרת (בפרק זה – הסכם עצמאי) תיעשה רק בהתקיים שניים אלה:

התקשרות בהסכם
לנשיאת עובדים
מחוץ לישראל
באופן עצמאי

ר ב ד י ה ס ב ר

סעיף 17ז

חברה תיוות מוכרת, בעליה, מנהליה, עובדיה או מי שפועל מטעמה, נחשפים לחומד פרטי רגיש ביותר הנוגע לעדדים להסכם לנשיאת עובדים, לכן מוצע כי תחול על חברה תיוות ועל כל הפועלים מטעמה כאמור חובת סודיות לגבי מידע או מסמכים שהגיעו אליהם בקשר לפעילות החברה.

טימן ה: התקשרות בהסכם לנשיאת עובדים מחוץ לישראל באופן עצמאי ובוצעו

סעיף 17ז

ישנן מדינות, כגון כמה מדינות בארצות הברית, שבהן הליכים לנשיאת עובדים מוסדרים באופן ברור והמרפאות שבהן מתקיימים והליכים באמור פועלות על פי נהלים

סעיף 17טז

כדי לאפשר ביקורת ופיקוח על פעילות חברה תיוות המוכרת, מוצע לחייב את חברה תיוות המוכרת למסור לשרים, כל שנה נתונים שונים הנוגעים לפעילותה בעניין הסכמים בחו"ל.

כמו כן מוצע לאפשר לשרים או להנהלה המייצגת לדרוש, משה לעת, מידע ומסמכים מדגמיים הנוגעים להליכים לנשיאת עובדים מחוץ לישראל, כגון מסמכים הנוגעים לפעילות חברה תיוות בחו"ל, למרפאות מחוץ לישראל. לאימחוט הנושאות מחוץ לישראל ולילדים שנו לרו בתוצאות מההליכים באמור מסמכים ומידע לפי סעיף זה לא יכללו פרטים מהחיים לגבי הצדדים להסכם בחו"ל.

(1) ההורים מיועדים קיבלו אישור התאמה להליך;

(2) ההסכם אושר בידי הוועדה המייעצת לפי הוראות סעיף 17, ובהתאם לתנאי האישור.

17. (א) הורים מיועדים המבקשים להתקשר עם אם נושא בהסכם עצמאי יגישו לוועדה המייעצת בקשה לאישור ההסכם העצמאי (בסימן זה – בקשה לאישור הסכם עצמאי). בצירוף מסמכים אלה:

(1) אישור התאמה להליך;

(2) הצעה להסכם עצמאי;

(3) מסמכים כאמור בסעיף 17(א)(2) (ב) לגבי המרפאה מחוץ לישראל שבה מבקשים ההורים המיועדים לבצע את הפעולות הרפואיות הברוכות בביצוע ההסכם העצמאי, המסמכים כאמור יוגשו בהתאם להוראות סעיף 17(ב);

(4) תצהיר שבו מתחייבים ההורים המיועדים לקיום האמור בסעיף 17.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א)(3) –

(1) הורים מיועדים שהגישו בקשה לאישור הסכם עצמאי ולפיו יבצעו הפעולות הרפואיות הכרוכות בביצוע ההסכם העצמאי במרפאה שניתן לגביה אישור לפי סעיף 17 העומד בתוקף, לא יידרשו להגיש את המסמכים כאמור באותו סעיף לשם אישור המרפאה לפי סעיף 17, אלא אם כן החליטה הוועדה המייעצת כי המסמכים האמורים, כולם או חלקם, נדרשים לשם מתן אישור לפי סעיף זה.

(2) הגישו הורים מיועדים בקשה לאישור הסכם עצמאי ולפיו יבצעו הפעולות הרפואיות הכרוכות בביצוע ההסכם העצמאי במרפאה מחוץ לישראל שניתן לגביה אישור לפי סעיף 17, על פי בקשה הורים מיועדים אחרים, והאישור האמור עומד בתוקף, רשאית הוועדה המייעצת להתוות כי ההורים

דבריו הסבר

סעיף 17

מוצע לקבוע את דרך הגשת בקשה לאישור הסכם עצמאי לבקשה יצורף נוסח מוצע להסכם העצמאי, מסמכים הנוגעים למרפאה שבה מבוקש לבצע את ההליך ותצהיר שבו מתחייבים ההורים המיועדים לעמוד בתנאים לביצוע ההסכם העצמאי, מוצע כי הורים מיועדים המשתוויים לבצע את ההליך במרפאה שאושרה על ידי השרים לענין פעילות של חברת תיווך מותרת, לא יידרשו לצרף לבקשה את המסמכים הנדרשים לשם אישור המרפאה, לפי סעיף 17.

וסטנדרטים ראויים. הדבר מיתר את הצורך לבצע את ההסכם דווקא באמצעות חברת תיווך ומאפשר להורים מיועדים להתקשר ישירות עם אם נושאת מחוץ לישראל. לתיכך מוצע לאפשר מסלול לביצוע הסכם לנשיאה עוברים בהייל באופן עצמאי, שלא באמצעות חברת תיווך מותרת ולהלן – הסכם עצמאי.

בסעיף 17(א) מוצע כי רק הורים מיועדים שקיבלו את אישור ועדת האישורים ואת אישור הוועדה המייעצת לניסוח ההסכם העצמאי, יוכלו לבצע הליך לנשיאת עוברים מחוץ לישראל באופן עצמאי.

המיועדים לא יידרשו להגיש את המסמכים הנדרשים לשם אישור המרפאה לפי סעיף הקטן האמור, אם הגישו את הבקשה לפי סעיף זה בתוך שנה מיום מתן האישור למרפאה לפי סעיף כא.

(א) הוועדה המייעצת תבחן את המסמכים שהוגשו לה לפי סעיף זה: כמו כן רשאית היא לדרוש מההורים המיועדים כל חומר נוסף ולשמור כל אדם אחר כפי שתראה לנכון.

(א) נוכחה הוועדה המייעצת כי מתקיימים כל ההנאים המנויים בסעיף 17(א)(3) עד (9) רשאית היא לאשר את ההסכם העצמאי על פי הבקשה לפי סעיף 17, או לאשר בתנאים.

(ב) באישור באמור בסעיף קטן (א) תצוין המרפאה שבה יבוצעו הפעולות הרפואיות הכרוכות בביצוע ההסכם שאושרה ביד השרים, לפי הוראות סעיף 17כא.

(ג) הוראות סעיף 17(ג) עד (ה) יחולו, בשינויים המחויבים, לענין אישור הסכם עצמאי לפי סעיף זה.

(א) 17כא. השרים רשאים, על פי המלצת הוועדה המייעצת, לתת אישור למרפאה מחוץ לישראל לצורך ביצוע הפעולות הרפואיות הכרוכות בביצוע הסכם עצמאי (בסעיף זה – אישור למרפאה בהסכם עצמאי), אם מתקיימים לנכר המרפאה התנאים לפי סעיף 17.

(ב) תוקפו של אישור ראשון למרפאה בהסכם עצמאי יהיה שנתיים, וניתן לחדשו, בהתקיים התנאים המנויים בסעיף 17ב(א)(3) עד (9), לתקופות נוספות של שנה בכל פעם.

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב), רשאים השרים, על פי המלצת הוועדה המייעצת ומטעמים שיירשמו בהחלטתם, לתת אישור למרפאה לפי סעיף זה לתקופה קצרה מהתקופה האמורה באותו סעיף.

(ד) השרים רשאים, על פי המלצת הוועדה המייעצת, לבטל אישור למרפאה בהסכם עצמאי, להתלותו לתקופה שיקבעו או להגבילו, לאחר שניתנה להורים המיועדים הזדמנות לטעון את טענותיהם, אם מצאו כי הל שינוי בעובדות, בנסיבות או בתנאים ששימשו יסוד להחלטה על מתן האישור כאמור, אם מצאו כי מן הנכון לעשות כן מטעמים של תקנת הציבור טובת ההורים המיועדים או טובת הילד או אם חדל להתקיים תנאי מהתנאים למתן האישור לפי סעיף זה.

דבריו הסבר

סעיף 17בא

מוצע כי הוועדה המייעצת תהיה רשאית לאשר מרפאה מחוץ לישראל על בסיס בקשה לביצוע הסכם עצמאי, אם מתקיימים כל התנאים הנדרשים לשם אישור המרפאה, כמו כן מוצע לקבוע את תוקף האישור ותנאים לביטול, להתליתו או להגבילו.

סעיף 17ב

מוצע לקבוע את התנאים לאישור הסכם עצמאי באישור כאמור הצוין המרפאה שבה יבוצעו הפעולות הרפואיות הכרוכות בביצוע ההסכם.

חובה מסירה מידע לשירות ולפיקוח המייעצה

170ב. החלטות סעיף 170טז(ב) חולק. בשינויים המחויבים, לגבי הורים מיועדים שניתן להם אישור להסכם עצמאי.

סימן ו': תוצאות הליך לנשואת עוברים מחוץ לישראל

קבלת הילד ביד והורגים המיועדים

170ב. הורים מיועדים יקבלו לידיהם ילד שנולד כתוצאה מהליך לנשואת עוברים מחוץ לישראל, אלא אם כן הוכח כי הורע והבטיח ששימשו להפריה חרץ גופית במסגרת ביצוע ההסכם לנשיאת עוברים כאמור לא יטלו מההורים המיועדים.

עריכת בדיקה גנטית 170ב. (א) על אף האמור בסעיף 28א לחוק מידע גנטי, יראו במי שביצע הליך לנשיאת עוברים מחוץ לישראל לפי הוראות פרק זה, כאילו קיבל צו בית משפט לעורך עריכת בדיקה גנטית לקשרי משפחה בין ההורים המיועדים לבין הילד שנולד כתוצאה מההליך כאמור.

(ב) בקשה לעריכת בדיקה גנטית כאמור בסעיף קטן (א) הוגש למעבדה לבדיקות גנטיות או לנציגות הרשמית של ישראל כמדינת חוץ, בעירוף אישור מחברת המיועדים המוכרת על ביצוע ההליך באמצעותה, או בעירוף אישור הוועדה המייעצת להסכם עצמאי, לפי העניין.

(ג) שר החוץ, בהתייעצות עם שר הבריאות, יפרסם באתר האינטרנט של משרד החוץ הנחיות בדבר עריכת הבדיקה הגנטית כאמור.

בקשה לבטיסה לישראל של הילד

170ב. (א) הוכח לפי תוצאות בדיקה גנטית כאמור בסעיף 170ב קשר גנטי בין ילד לבין הורה מיועד, תוגש לשר הפנים בקשה לאשר את כניסת הילד לישראל לשיבת קבע, תשובה לבקשה כאמור תינתן בתוך שבועה ימים מיום הגשתה.

דברי הסבר

שטף 170ב

מוצע להחיל לעניין הורים מיועדים המבצעים הליך לנשיאת עוברים מחוץ לישראל באותן עצמאי חובת מסירה מידע ומסמכים מדגמים הדתעים להליך, כאמור בסעיף 170טז(ב).

סימן ו': תוצאות הליך לנשואת עוברים מחוץ לישראל

שטף 170ב

מוצע כי ההורים המיועדים יקבלו לידיהם ילד שנולד כתוצאה מהליך לנשיאת עוברים מחוץ לישראל, אלא אם כן הוכח כי הורע או הביטיח ששימשו להפריה חרץ גופית במסגרת ביצוע ההסכם כאמור לא יטלו מההורים המיועדים.

שטף 170ב

בהאם להמלצות ועדת מור יוסף, מוצע כי ביצוע הסכם לנשיאת עוברים בחוץ לאפשר להורים המיועדים לבצע בדיקה גנטית להוכחת קשרי משפחה בינם לבין הילד

שטף 170ב

אחד מהקווים המנחים להמלצות ועדת מור יוסף הוא הבטחת קיומו של קשר גנטי בין ילד שנולד כתוצאה מהליך לנשיאת עוברים לבין אחד מההורים המיועדים, לפחות או לחילופין קשר הנצרך מנשיאת ההיריון על ידי האם, והאם ברי למנוע מצב שבו הליכי פרוין (להבדיל מאיסורן) יטמנו להולדת ילד שלא יהיה בינו לבין הוריו המגדלים כל זיקה ביולוגית - בין גנטית ובין מנה נשיאת ההיריון.

לפיכך מוצע כי אם הוכח קשר גנטי כאמור, יהיה ניתן להגיש לשר הפנים בקשה לאשר את כניסת הילד לישראל. מוצע כי הנחיות בדבר הנפקת מסמך גטיעה לשם כניסת

(ב) שר הפנים, בהתייעצות עם שר החוץ, יפרסם באתר האינטרנט של משרד הפנים, הנחיות בדבר הנפקת מסמך נסיעה לשם כניסתו לישראל של ילד שנולד כתוצאה מהליך לנשיאת עוברים מחוץ לישראל וכן בדבר המסמכים אשר יצורפו לבקשה לאישור כניסת הילד לישראל כאמור בסעיף קטן (א).

צו לקביעת מעמד הילד 17כו. בהורף שבעה ימים מיום מיורב כניסתו של הילד לישראל, יגישו ההורים המיועדים בקשה למותן צו הורות בהתאם להוראות סעיף 10; בית המשפט רשאי להת צו הורות גם למי שפנה בבקשה למותן צו כאמור יחד עם הורה מיוער יחיד, ובלבד שניתן לפונה כאמור אישור מאת ועדת האישורים כי מתקיימים לגביה ההנאים הנדרשים מהורה מיוער לפי סעיפים 612, 614 עד (5) ו-51(א1), (5) ו-4 לפני החתימה על ההסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל.

מסמורת ואפוספכות על הילד 17כז. (א) מיום כניסת הילד לישראל עד למותן צו ההורות יהיה הילד במסמורת זהורים המיועדים ויחולו עליהם בלפני כל האחריות והחובות של הורה כלפי ילדו.

(ב) מיום הגשת הבקשה לקבלה צו הורות עד למותן הצו כאמור יהיו ההורה או ההורים הגנטיים אפוסרופטים על הילד.

הגבלת כניסה לישראל 17כח. לא הותר כניסה לישראל של ילד שנולד כתוצאה מהליך לנשיאת עוברים מחוץ לישראל שלא בהתאם להוראות פרק זה, אלא אם כן הוכח לפי תוצאות בדיקה גנטית לקשרי משפחה לפי סעיף 28 לחוק מדע גנטי כי יש לו קשר גנטי של הורות עם אחד מההורים המיועדים או עם שניהם.

דברי הסבר

ההורים הגנטיים של הילד יהיו אפוסרופטים עליו, כדי שיהיה גורם אשר יקבע בכל ענין חרורש לטיפול בילד בתקופה שער לקבלה צו ההורות.

סעיף 17כו

הוראות פרק ג' נוסדו לתבטיח כי הליכים לנשיאת עוברים שיתקיימו מחוץ לישראל ייעשו תוך שמוירה על זכויותיהן של הנשים הנשאות וההורים המיועדים, במרפאות שבהן נוהגים כסטנדרטים רפואיים מקובלים, והדין הקיים אינו ממנע את קומם של הליכים כאמור ותוך הבטחה טובת הילד שיוולד.

נותן על כן, הפרק המדע בא להתמודד עם חשש לכחד בילדים או לעקפת הליכי אימוץ בקיארציים.

בהתאם לכך מוצע כי לא תותר כניסתו לישראל של ילד שנולד כתוצאה מביצוע הסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל שלא נעשה בהתאם להוראות פרק ג' המוצע, אלא אם כן הוכח לפי תוצאות בדיקה גנטית כי יש לו קשר גנטי של הורות עם אחד מההורים המיועדים לפחות.

הילד כאמור, יפורסם על ידי שר הפנים בהתייעצות עם שר החוץ.

סעיף 17כז

עד כה היה ניתן להת צו הורות לפי חוק הפונדקאות רק להורים מיועדים שביצעו הליך לנשיאת עוברים בישראל. בנו זוג של אזרחי ישראל אשר ביצעו הליך לנשיאת עוברים מחוץ לישראל, שבמסגרתו לא נעשה במטענם הגנטי שימוש במסגרת הליך הפונדקאות בחו"ל, נדרשו לקבל צו אימוץ לשם הכרת מעמד הילד ויחסו עמם. מוצע כי הורים מיועדים שביצעו הסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל בהתאם להוראות חוק הפונדקאות יוכלו לקבל צו הורות בפי שטרשיב לכך הורים מיועדים שביצעו את ההליך בישראל.

סעיף 17כח

מוצע כי מיום כניסתו של הילד לישראל, הוא יהיה במסמורת ההורים המיועדים. כמו כן מוצע כי מיום הגשת הבקשה לקבלה צו הורות עד יום קבלה הצו, ההורה אי

סימן ז': הוועדה המייעצת

70בט. (א) השרים ימנו ועדה מייעצת לענין הליכים לנשיאת עובדים מחוץ לישראל (בפרק זה – ועדה מייעצת), שתפקידה יהיה להמליץ לשרים לענין כל אלה:

- (1) הכרה בתבחות תיווך ומתן אישור למרפאות מחוץ לישראל לפי ההוראות סימן ד', וכן ביטול הכרה או אישור באמור התלוי בה או הגבלתם לפי הוראות ארתו סימן;
- (2) פרסום הנחיות מקצועיות לענין ביצוע הליכים לנשיאת עובדים מחוץ לישראל ולענין דרכי עבודתה של תברה תיווך מוכרה.

(ב) בוועדה המייעצת יהיו חשפה חברים, ואלה הם:

- (1) שלושה נציגי שר הבריאות, מבין עובדי משרד, אחד מהם רופא והוא יהיה היושב ראש;
- (2) שני נציגי שר המשפטים, מבין עובדי משרד;
- (3) נציג רשות האוכלוסין וההגירה, שימונו על פי המלצת שר הפנים מבין עובדי הרשות האמורה;
- (4) נציג שר הרווחה והשירותים החברתיים, שימונו על פי המלצתו מבין עובדי משרד;
- (5) שני נציגי שר החוץ, שימונו על פי המלצתו מבין עובדי משרד.

(ג) בהרכב הוועדה המייעצת יהיה ייצוג של שני חברים לפחות לבני כל אחד מהמינים.

70ג. תקופת כהנת חברי הוועדה המייעצת תהיה שנים, וניתן לשוב ולמנותם לתקופות נוספות של ארבע שנים כל אחת.

70א. הוועדה המייעצת רשאית לדרוש מחברת תיווך שהגיש בקשה לקבלת הכרה לפי סעיף 70ז או מחברים מיוערים שהגישו בקשה לאישור הסכם עצמאי לפי סעיף 70ט, כל מידע או מסמך הדרושים לה לצורך מתן המלצתה לשרים.

ד ב ר י ה ס ב ר

במירה שקיים קשר גנטי כאמור, ולפיכך כניסת הילד לישראל תהיה אורחי ישראל המעורבים בביצוע ההליך בענין להוראות החוק צפויים לעמוד לדן פלילי בהתאם להוראות סעיף 19 לחוק הפונדקאות.

סימן ז': הוועדה המייעצת

סעיף 70בט

ברי שתוכל למלא את תפקידה, מוצע כי לוועדה המייעצת תהיה סמכות לדרוש מהמונים אליה כל מסמך או מידע הדרוש לה. מסמכים ומידע כאמור לא יכללו פרטים מהזים לגבי הצדדים להסכם לנשיאת עובדים מחוץ לישראל.

השרים ימנו ועדה מייעצת, בן משרדית, שתפקידה יהיה להמליץ לשרים על הכרה בחברת תיווך לשם ביצוע הסכם לנשיאת עובדים מחוץ לישראל, להמליץ על ביטול, התלוי או הגבלה של הכרה בחברת תיווך ולהמליץ על קביעת הנחיות מקצועיות וכללים לדרכי פעילותה של תברה תיווך מוכרה.

דיוכמה סעיף 18א

19. אחרי סעיף 18 לחוק העיקרי יבוא:

18א. לצורך ביצוע הסכם לנשיאת עובדים בישראל או הסכם לנשיאת עובדים מחוץ לישראל, רשאי הורה מיעד שהוא איש בלא בה זוג –

שימוש בביצוע על ידי הורה מיעד בהליך לנשיאת עובדים

(1) על אף הוראות סעיף 18 לחוק תרומת ביצוע, להגיש לדפא אחראי בהגדרתו בחוק האמור בקשה לתרומת ביצוע לשם השתלחן באם נשאת, ויחולו על כל הפעולות הכרוכות בביצוע תרומת הביצוע כאמור הוראות חוק תרומת ביצוע, בשינויים המהויכים;

(2) לקבל תרומת ביצוע שניתל מתורמת מחוץ לישראל לשם השתלחן באם נשאת, בהתאם להוראות שנקבעו לענין נסילה ביצוע כאמור לפי סעיף 33 לפקודת בריאות העם, 1940*.

18ב. דין לפי חוק זה יהיה ברלתיים טענות אלא אם כן ראה בית המשפט לקיימו בפומבי, ואולם רשאי בית המשפט להרשות לאדם או לסוגי בני אדם להיות נוכחים בשעת הדיון, כולו או מקצתו.

18ג. לא יפרסם אדם את שמו או את זהותו של צד להסכם לנשיאת עובדים, או כל פרט אחר העלול להביא לזיהוי, וכן לא יפרסם אדם את תוכנו של הסכם לנשיאת עובדים או מסמכים שהוגשו לבית משפט בענין הליך לנשיאת עובדים.

התלפת סעיף 19

20. במקום סעיף 19 לחוק העיקרי יבוא:

19. (א) העושה אחד מאלה, דינו – מאסר שנה אחת, ואם הוא תאגיד – קנס כאמור בסעיף 41א(4) לחוק העונשין, התשל"ו-1977:

(1) מפרסם דבר בניגוד להוראות סעיפים 18 או 18ג.

דבריו הסבר

סעיף 20 סעיף 19 לחוק הפונדקאות קובע עונשים על עבירות שונות לפי חוק הפונדקאות.

מרבץ להתליף את נוסח הסעיף ולזויתו לתקנות המרצעים בהצעת חוק זו, וכן להוסיף בו כמה עבירות, ובין השאל עבירות הנוגעות להתקשרות בהסכם נשיאת עובדים מחוץ לישראל, לביצוע הסכם כאמור. לביצוע הפרדה חוץ-גופית או להשתלחן בריאות באם נשאת מחוץ לישראל או תיווך בין צדדים לשם ביצוע הסכם מחוץ לישראל, והכול בניגוד להוראות חוק הפונדקאות. כמו כן מוצע להטיל קנס על חברת תיווך מוכרת אשר לא מרווחת לטרים, מוסרת או מגלה מסמך שהגיע אליה בקשר לפעילותה בהסכמים בענין הסכם לנשיאת עובדים מחוץ לישראל, והכול בניגוד להוראות חוק הפונדקאות.

סעיף 19 מוצע להוסיף לחוק הפונדקאות סעיפים 18א עד 18ג. כדי לאפשר להורה מיעד שהוא איש בלא בה זוג לבצע הליך לנשיאת עובדים, מוצע לקבץ בסעיף 18א הוראות הממירה לו לקבל תרומת ביצוע שנתרמו בישראל או מחוץ לישראל.

מוצע לקבוע בסעיף 18ב לחוק הפונדקאות, הוראה חדשה לסעיף 17 הקיים שמרבץ לבטלה שבה יקבע כי דיון לפי חוק הפונדקאות, ובכלל זה לגבי הסכם לנשיאת עובדים בישראל או מחוץ לישראל, יתקיים, ככלל, בלתיים טענות.

עוד מוצע להוסיף לחוק סעיף 18ג ובו ייקבע איסור לפרסם כל פרט העלול להביא לזיהוי של צד להסכם לנשיאת עובדים בישראל או מחוץ לישראל, וכן איסור לפרסם את תוכנו של מסמך שהוגש לבית המשפט בענין זה.

* ע"ד 1540, תוכ"ו, 1 כס"ת 1991.
1 ס"ה ההשל"ח, ע"ד 224.

- (2) מקבל או נוהן תמורה בעד ביצוע הסכם לנשיאת עובדים בישראל, בניגוד להוראות סעיף 6(ג);
- (3) מתקשר בהסכם לנשיאת עובדים בישראל או מבצע, ללא אישור של ועדת האישורים או שלא בהתאם לתנאי האישור, בניגוד להוראות סעיף 7(א);
- (4) מבצע הפריה חוץ-גופית לצורך השתלת ביציה מופרית באם נושאת בישראל או מבצע השתלת ביצית מופרית באם נושאת בישראל, בניגוד להוראות סעיף 7(ב);
- (5) מוסר או מקבל ילד שלא בנוכחות עובד סוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עובדים, בניגוד להוראות סעיף 10(ג);
- (6) מתקשר בהסכם לנשיאת עובדים מחוץ לישראל, בניגוד להוראות סעיף 10(א);
- (7) מבצע הסכם לנשיאת עובדים מחוץ לישראל, בניגוד להוראות סעיף 10(ג);
- (8) מבצע השתלת ביצית מופרית באם נושאת, מחוץ לישראל, בניגוד להוראות סעיף 10(ד);
- (9) מתווך בין צדדים, לשם התקשרות בהסכם לנשיאת עובדים מחוץ לישראל או לשם ביצוע, בניגוד להוראות סעיף 11;
- (10) בעלים של חברת חיווך מוכרת, מנהלה, עובדה או מי שפועל מטעמה, המוסר או מגלה מידע או מסמך אשר הגיעו אליו בקטר לפעילות החברה בעניין הליך לנשיאת עובדים מחוץ לישראל, בניגוד להוראות סעיף 12;
- (ב) חברת חיווך מוכרת העושה אחר מאלה, דינה – קנס כאמור בסעיף 41(א) לחוק העונשין;
- (1) אינה מדרווחת לשרים על אחד מאלה, בניגוד להוראות סעיף 12(ג);
- (א) כי חדל להתקיים תנאי מהתנאים למתן הכרה לפי סעיף 12(א)(1) או (4) או תנאי מהתנאים למתן אישור למרפאה לפי סעיף 12(א)(2) עד (4);
- (ב) שינוי בנהלי העבודה של החברה שהיוו בסיס למתן הכרה לפי סעיף 12(א)(2) או שינוי בנהל המרפאה שהיווה בסיס למתן אישור למרפאה בסעיף 12(א)(1);
- (2) מוסרה או מגלה מידע או מסמך אשר הגיעו אליה בקטר לפעילותה בעניין הסכם לנשיאת עובדים מחוץ לישראל, בניגוד להוראות סעיף 12(ד);

21. בסעיף 20 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:
 "(כ) שר הבריאות ושר המשפטים ממונים על ביצוע פרק ג', למעט סעיפים 20(ב), 17(כ) ו-17(ב), והם רשאים להתקין תקנות לביצוע;
 (כ2) שר החוץ ממונה על ביצוע סעיפים 20(ג) ו-17(ג), והוא רשאי להתקין תקנות לביצוע;
 (כ3) שר הפנים ממונה על ביצוע סעיף 20(ב), והוא רשאי להתקין תקנות לביצוע".
22. אחרי סעיף 20 לחוק העיקרי יבוא:
 20א. לצורך ביצוע תפקידיו לפי חוק זה, רשאי עובד סוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עובדים לקבל מוועדת האישורים את כל המסמכים והמידע המצויים ברשותה.
 יקבל מידע ומסמכים ביד עובד סוציאלי
23. בחוק האזרחות, התשי"ב-1952 –
 (1) בסעיף 2א, במקום הסיפה החל במילים "או מכוה אימוץ לפי סעיף 34" יבוא "מכוה אימוץ לפי סעיף 24 או מכוה צו הורות לפי סעיף 24";
 (2) אחרי סעיף 24 יבוא:
 24א. על אף האמור בסעיף 4, קטין שנולד כתוצאה מהליך לנשיאת עובדים מחוץ לישראל יהיה לאזרחי ישראל אם מתקיים בו אחד מאלה:
 (1) ניתן ביחס אליו צו הורות לפי חוק הסכמים לנשיאת עובדים, התשנ"ו-1996, כשאביו או אימו היו אזרחי ישראל;
 (2) ניתן ביחס אליו צו הורות מחוץ לישראל כשאביו או אימו על פי צו ההורות (בפסקה זו – הורי הילד) היו אזרחי ישראל לפי סעיף 2א(2), ובלבד שהורי הילד לא היו תושבי ישראל ביום מתן הצו, והצו ניתן או הוכר במקום מושבם של הורי הילד או שהילד הוכר לפי הדין החל במקום מושבם של הורי הילד כילדו של אזרחי ישראל כאמור, והכול אם ניתנה הסכמת שני הורי הילד למתן האזרחות.

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 21 מוצע לתקן את סעיף 20 לחוק הפונדקאות העוסק בסמכות התקנה תקנות לביצוע חוק הפונדקאות, כך שגם לגבי הליכי לנשיאת עובדים מחוץ לישראל הפוסדים בפרק ג' המוצע יהיה סמכות להתקין תקנות כאמור.
- סעיף 22 מוצע להוסיף את סעיף 20א לחוק הפונדקאות ובו לקבוע כי עובד סוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עובדים יהיה רשאי לקבל מוועדת האישורים את כל המסמכים והמידע המצויים ברשותה לצורך ביצוע תפקידיו לפי חוק הפונדקאות.

* כ"ח התש"כ, עמ' 146: התשע"א, עמ' 10.

24. בחוק עבודת נשים, התשי"ד-1954 –
 (1) בסעיף 6, בסעיף קטן (ה), המילים "(אישור הסכם ומעמד היילוד)" – יימחק;
 (2) בסעיף 9, בסעיף קטן (א), המילים "(אישור הסכם ומעמד היילוד)" – יימחק.
25. תיקון חוק פיצוי פטורים, התשכ"ז-1963, בסעיף 7(א), בפסקה (2), המילים "(אישור הסכם ומעמד היילוד)" – יימחק.
26. תיקון חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ד-1963, במקום סעיף 20 יבוא:
 "ישום יד על 20א. (א) על אף האמור בסעיף 19, קטין שנולד לתושב ישראל כהוצאה מהליך לנשיאה עוברים, ירשם במרשם האוכלוסין כילדו של התושב אם מתקיים בו אחד מאלה:
 (1) ניתן ביתס אליו צו הזרות לפי חוק הסכמים לנשיאות עוברים, התשנ"ו-1996;
 (2) ניתן ביחס אליו צו הזרות מחוץ לישראל, ונמצא כי הוא זכאי לאזרחות ישראלית לפי סעיף 24(2) לחוק האזרחות, התשי"ב-1952.
 (ב) ניתן צו כאמור בסעיף קטן (א), יירשמו במרשם האוכלוסין פרטי הרישום הקבועים בצו.
 (ג) שר הפנים רשאי לקבוע הזאות לגבי הליכי הרישום, לרבות רישום זמני של קטין כאמור בסעיף קטן (א), עד למתן צו על ידי בית המשפט."
27. תיקון חוק העונשין, התשל"ז-1977, בסעיף 348א, בהגדרה "עובד סוציאלי שמונה לפי חוק המילים" (אישור הסכם ומעמד היילוד) – יימחק.
28. חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (הגנה משפטית), התשל"ה-1977, בתוספת, בפרט 17, המילים "(אישור הסכם ומעמד היילוד)" – יימחק.
29. בחוק המרשם הפלילי ותקנות השבים, התשמ"א-1981, בתוספת הראשונה, בפרט (כח), בפסקה (8), המילים "(אישור הסכם ומעמד היילוד)" – יימחק.
30. תיקון חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, בסעיף 57א, בסעיף קטן (א), בהגדרה "חוק הסכמים לנשיאה עוברים", המילים "(אישור הסכם ומעמד היילוד)" – יימחק.

דברי הסבר

סעיפים 24 עד 34 בסעיף 1 להצעת התקן, מוצע לערוך תיקון בשל טיגוי שמו של חוק הפונקציה המוצע עקף בחוקים שבהם מוזכר החוק האמור ולשנות את שמו בהתאם לשם החדש.

⁴ כ"ח התשי"ד, עמ' 154:התשכ"ד, עמ' 33.
⁵ ס"ח התשכ"ז, עמ' 156:התשנ"ו, עמ' 390.
⁶ ס"ח התשכ"ז, עמ' 156:התשנ"ו, עמ' 390.
⁷ ס"ח התשל"ה, עמ' 48:התשנ"ה, עמ' 476.
⁸ כ"ח התשמ"א, עמ' 152:התשנ"ה, עמ' 494.
⁹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 152:התשנ"ה, עמ' 494.

31. בחוק בית המשפט לעניני משפחה, התשנ"ה-1995 –
 (1) בסעיף 1, בהגדרה "עמית משפחה" המילים "אישור הסכם ומעמד היילוד" – יימחקו.
 (2) בסעיף 2(ג), בפסקה (8), המילים "אישור הסכם ומעמד היילוד" – יימחקו.
32. בחוק מגבלות על חזרתו של עבריו מין לסביבת נפגע העבירה, התשס"ה-2004,¹⁴ בסעיף 2, בהגדרה "עובר טריאלי שמונה לפי חוק", המילים "אישור הסכם ומעמד היילוד" – יימחקו.
33. בחוק זכויות הטורנט, התשס"ז-2007,¹⁵ בסעיף 19(ג), המילים "אישור הסכם ומעמד היילוד" – יימחקו.
34. בחוק ברית הזוגיות לחסרי דת, התשע"ב-2010,¹⁶ בתוספת, בפרט 2, המילים "אישור הסכם ומעמד היילוד" – יימחקו.
35. בחוק תרומת ביציות, התשע"ב-2010 –
 (1) בסעיף 1, בהגדרה "חוק ההסכמים" המילים "אישור הסכם ומעמד היילוד" – יימחקו.
 (2) אחרי סעיף 32 יבוא:
 "הדעה על שהחל 32א. השר רשאי לקבוע בתקנות כללים לענין מסירת הודעה ביציה שניטלה מחוץ לישראל
 למאגר המידע על השתלה בישראל של ביציות שניטלה מחוץ לישראל בהתאם להקנות בריאות העם (הפריה חוץ גופית), התשמ"ז-1987" (בסעיף זה – ביציה שניטלה מחוץ לישראל), בגופה של נחרמת או של אם נוטאת שההקשרה עם נחרמת בהסכם לנשיאה עוברים לפי חוק ההסכמים".
- (3) אחרי סעיף 36 יבוא:
 "36א. שר המשפטים, בהתייעצות עם השר, רשאי לקבוע בתקנות כללים בעניינים אלה:
 (1) מסירת הודעה למרשם היילודים על היריון ועל לידת ילד כתוצאה מהשתלה ביציות שניטלה מחוץ לישראל בגופה של נחרמת או של אם נוטאת;

דבריו הסבר

סעיף 26 מוצע לטווח תיקון עקף בחוק מרשם האוכלוסין ולקבוע כי קטן שנולד לתושב ישראל כהרצאה מהליך לנשיאת עוברם יירשם במרשם האוכלוסין כילדו של התושב אם ניתן ביחס אליו צו הגדרה בישראל לפי חוק הטורקאות או אם ניתן ביחס אליו צו הורדה מחוץ לישראל ונמצא כי הוא זכאי לאזרחות ישראלית.

- ¹⁴ ס"ח התשנ"ה, עמ' 393; התשע"א, עמ' 720.
¹⁵ ס"ח התשס"ה, עמ' 16; התשע"ה, עמ' 575.
¹⁶ ס"ח התשס"ו, עמ' 200; התשע"א, עמ' 1117.
¹⁷ ס"ח התשע"ב, עמ' 218.
¹⁸ ס"ח התשע"ב, עמ' 200; התשע"א, עמ' 46.
¹⁹ ק"ת התשס"ה, עמ' 978; התשע"א, עמ' 721.

(2) קבלה מידע ממרשם האוכלוסין לעניין יולד שגולד לנהרמת או לאם נשאת כתוצאה מהשתלת ביצית שנמסרה לבדיקה הזריעה לפי פסקה (1);

(5) מסירת מידע ממרשם היילודים לאדם שמלאו לו 18 שנים או לגבר ולאשה המעוניינים לברר יחד, האם נולדו כתוצאה מהשתלת ביצית שניטלה מחוץ לישראל והשתלה בגופה של נהרמת או של אם נשאת.

36. (א) תחילתו של חוק זה, בכפוף להוראות סעיף קטן (ב), שישה חודשים מיום פרסומו (בסעיף זה – יום התחילה); ואולם רשאים שר הבריאות ושר המשפטים, בצג, לרשות את יום התחילה בשישה חודשים נוספים.

(ב) תחילתו של תיקון שם החוק העיקרי, סעיף וא לחוק העיקרי לעניין הסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל וסעיפים 2, 3, 4(א), 5 עד 7, 11 ו-12 לחוק העיקרי, בגומחם בסעיפים 1, 4, 6 עד 11, 14 ו-22 לחוק זה וכן תחילתם של סעיפים 23, 24 ו-26 עד 34(1) לחוק זה, חודשיים מיום פרסומו.

37. (א) תחילתו של חוק זה לא יחולו לעניין –

(1) הסכם לנשיאת עוברים בישראל שאושר בידי ועדת האישורים לפי סעיף 5 לחוק העיקרי כנוסחו ערב יום התחילה;

(2) הסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל שנחתם לפני יום התחילה.

(ב) בסעיף זה, "הסכם לנשיאת עוברים בישראל", "הסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל" – בהגדרתם בסעיף 1 לחוק העיקרי כנוסחו בסעיף 3 לחוק זה.

דבריו הסבר

מוצע כי יום תחילתם יהיה חודשיים מיום פרסום החוק המוצע.

סעיף 37 החוק המוצע משנה את המצב שהיה קיים עד כה בנוגע להליכים לנשיאת עוברים בישראל ומחץ לישראל. כך למשל, לגבי הליכים לנשיאת עוברים בישראל, נדרשת ועדת האישורים להתנות את מתן האישור להודים המיועדים בתנאים נוספים על אלה המנויים היום בחוק הפונקצות, כגון בדיקת עברם הפלילי כדי שלא לפגוע במי שכבר קיבלו את אישור ועדת האישורים לפני תחילתו של החוק המוצע. או במי שכבר חתמו על הסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל, מוצע כי הוראות החוק המוצע לא יחולו עליהם.

בתקנות כללים לעניין מסירת הודעה למאגר המידע על השתלה בישראל של ביצית שגולד מחוץ לישראל בהנאם לתקנות בריאות העם (הפריות חוץ נטיות) התשמ"ו-1987, בצופה של נהרמת או של אם נשאת אשר התקטרה עם נהרמת בהסכם לנשיאת עוברים לפי חוק הפונקצות, כמו בן, לשר המשפטים תהיה סמכות לקבוע בתקנה כללים ליישום פרטים הטוענים להשתלת ביצית, חירוק ולידה ילד שגולד כתוצאה מהרומה ביצית שניטלה מחוץ לישראל.

סעיף 36 מוצע לקבוע כי יום תחילתו של החוק המוצע יהיה שישה חודשים מיום פרסומו, כדי לאפשר היתכנות ליישום הוראות החוק המוצע, כמו כן תינתן לשרים אפשרות להאריך את יום התחילה בשישה חודשים נוספים. זאת, למעט הסעיפים המנויים בסעיף 36(ב) המוצע הנוגעים להליכים לנשיאת עוברים בישראל שלבדיהם